

ПАНЧЕВАЧКО ЧИТАЛИШТЕ

Часопис Градске библиотеке Панчево, година VII, број 12, мај 2008.

МИЛИЦА БЈЕЛАНОВИЋ

Рођена 1960. године у Зрењанину.
Дипломирала на Академији уметности у Новом Саду,
на графичком одсеку у класи професора Ђак Живка.
Чланица УЛУВ-а и Графичког колектива Београд.
Учествовала напреко педесет групних изложби у
земљи и иностранству (Јапан, Шпанија, Мађарска,
Пољска, Румунија, Македонија, УА Емирати...).

Самосталне изложбе:

1987. Нови Сад, Изложбени простор
Академије уметности, Хероx
Нови Сад, Галерија трибине младих
Културни центар, Хероx
1990. Нови Сад, Галерија УЛУВ-а, слике
1992. Зрењанин, Галерија УЛУВЗ, слике
1994. Нови Сад, Галерија УЛУВ-а, графике
Апатин, Галерија „Меандар“, графике
Зрењанин, Драмска радионица „Центар“, графике
1995. Београд, Галерија „Сингидунум“, графике
Зрењанин, Пословни клуб „Zrepex“, графике
1996. Пожаревац, Салон музеја „Барили“, графике
Нови Сад, Галерија УЛУВ-а са
Љ. Вучинићем и Л. Марковићем, графике
2000. Нови Сад, Галерија УЛУВ-а, моноטיפије
Зрењанин, Позоришни клуб „Зелено Звono“,
моноטיפије
2007. Зрењанин, Савремена галерија са
Д. Кирћанским и М. Соларовим, цртежи

Награде:

1980. II награда на Југословенском конкурсy за
плакат
2007. Похвала на I бијеналу цртежа, Панчево

САДРЖАЈ

УВОДНИК

Гордана Стокић Симончић, Једна књига – један град 3

ЧИТАЛИШТЕ

Немања Ротар, Шта смо урадили прошле године 4
 Министар у Немањиној 6
 Јелена најбољи брокер 6
 Милана Гаврилов, Културни будилник 7
 Драгана Сабовљевић, Виртуелни библиотечки корзо 8
 Несиба Палибрк-Сукић, Руски архив и Југославија 10

ИНТЕРВЈУ

Интервју са Питером Брофијем 11

ЛИНК

Александра Вићентијевић, У царству шаргарепа и рингишпила 14
 IFLA у Квебеку 16
 Драгана Сабовљевић, Библиотекари округлог стола 16
 Вера Удици, Модели коришћења дигитализованих форми 19
 Драгана Сабовљевић, У ишчекивању Библионета 2008. 20
 CIDA 21
 Саветовање библиотекара Републике Српске 22
 Конгрес библиотекара слависта у Сарајеву 22
 Плате су закон 23
 Победио Infohouse 23
 Милана Гаврилов, За родну равноправност 24
 Биљана Витковић, Поддршка интеркултурном дијалогу 25
 БДС у Руском дому 26
 Валерија Стефановић, Библиотека као креативни партнер 27

МРЕЖА

Драгана Сабовљевић, Четврта верзија система БИСИС 28
 Библиографија у БИСИС-у 29
 Д. Столић, О. Кринуловић, С. Антонић, Слободан приступ изворима и информацијама 30
 Биљана Витковић, Универзална дигитална библиотека 31
 Милица Матијевић, Истражујте са Змајићем 32

БИБЛИОТЕКЕ

Изгорела библиотека у Власотинцу 33
 Саопштење МУП Србије, 33
 Катарина Цокановић, Саградићемо је поново 34
 Саопштење Библиотеке у Зрењанину 34
 Иван Стојановић, Градска библиотека Вршац 1887-2007 35
 Оливера Недељковић, Кућа од речи 35
 Даница Оташевић, Најбољи библиотекари 38
 Борјанка Трајковић, Нови Глас библиотеке 38
 Милан Палоци, Јавни радови у Ваљевоу 41
 Вера Удици, Ревизија као јавни рад 42
 Милица Матијевић, Прво српско читалиштанце 42
 Саша Луковић – Васиљевић, Загонетна прича 2008. 43
 Реновирана библиотека у Црепаји 44
 Данијела Глигорин, Корак са временом 44
 Рената Манић, На услузи корисницима 46
 Станислав Живков, Чувар културне историје Далмације 48

ОДРАЗ

Захарије Орфелин, Предговор Вечном календару 49
 Захарије Орфелин, Молитва Светој Троици 50
 Жарко Војновић, Вечни календар између немира и смирења 50
 Наташа Трукуља, Чекајући аутоматизацију 54
 Александра Кекић Ђокић, Идентитет у опису 55

СПЕЦ

Ивана Илић-Киш, Потписан Протокол о сарадњи 56
 Иницијатива Секције специјалних библиотека 57
 Оливера Настић, Сарадња са БДС 58
 Мери Пергандер, Дванаест одлука у Новој години 59

УНИВЕРЗИТЕТ

Жељко Вучковић, Студије школског библиотекаштва 60
 Весна Вуксан, Алумни мистерија 61
 Вука Јеремић, Програм размене библиотечног материјала 63
 С. Глишић, Ј. Чанковић, Дом Војислава Јовановића Марамбоа 66

ИЗЛОГ

књиге

Јасмина Недељковић, Два круга са крстом – Станковић. Р. (2007). *Водени знаци хиландарских српских рукописа XIV-XV века*. Београд: Народна библиотека Србије 68
 Миријана Брковић, Библиографија за узор – Вукићевић, Д. (2007). *Дело: (1955-1992)*. Београд: Институт за књижевност и уметност, Народна библиотека Србије. Нови Сад: Матица српска 70
 Милица Кирћански, Зашто посустаје оданост књизи – Илић П., Гајић О., Маљковић, М. (2007). *Криза читања*. Нови Сад: Градска библиотека 71
 Б. В., Увођење иновација и отпори – Мокир Љ. (2007). *Атинини дарови – историјски корени економије знања*. (Ђорђе Трајковић, прев.). Београд: Слио 73
 Б. В., Синтеза праксе и теорије – Свенонијус, И. (2007). *Инте-лектуална основа организовања информација*. (Љиљана Ковачевић, прев.). Београд: Народна библиотека Србије, Слио 75
 Владимир Арсенић, Едиција „Ризом“ Народне библиотеке Србије 77
 Владимир Арсенић, Књиге и читања у Шапцу – Бокун-Ђинић, С., Радовановић, Н., Адамовић, В. (2007). *Од Читалишта шабачког до Библиотеке шабачке*. Шабац: Библиотека шабачка 77
 Иван Стојановић, О књигама и књиголупцима под Брегом – Белча, Д. (2008). *Споменица Градске библиотеке у Вршцу*. Вршац: Градска библиотека 78
 Слободан Радовић, Омаж времену – Аранитовић, Д. (2007). *Учитељски подмладак 1926-1935*. Ужице: Учитељски факултет, Историјски архив 78
 Весна Црногорац, За дигиталну петицу – *Савремена школска библиотека*. (2007). Београд: Библиотекарско друштво Србије 80
 Б. В., Школска библиотека новог доба – Хамовић, З. (2007). *Увођење у Интернет*. Београд: Слио 82

периодика

Гордана Стевић, Руска библиотекарска периодика 84
 Археографски прилози 85
 Библиотекар 85
 Бележница 86
 Глас библиотеке 87
 Библиотечки путоказ 87
 Новине Београдског читалишта 88
 Вести 88
 S P L Q 89

СЕРВИС

Хроника Градске библиотеке Панчево 90
 „Мале“ изложбе у холу Библиотеке 91
 Презентација Cut press система 90
 Докторке у Библиотеци 90
 Председница УО поднела оставку 90
 Управни одбор Градске библиотеке Панчево 90
 Дародавци 91

Гордана Стокић Симончић, Библиотеке код Срба у Средњем веку 93

ПРЕТПЛАТНИЦИ У 2008. ГОДИНИ

Љуба Јањетовић, Народна библиотека Србије Београд
Зорица Зорица, Галерија "Петар Мамузић" Нови Сад

Библиотека града Београда
Ваздухопловна академија Београд
Министарство финансија Републике Србије
Телеком Србија Београд
Дом културе "Студентски град" Нови Београд
Народна библиотека "Бранко Миљковић" Гаџин Хан
Српско народно позориште Нови Сад
Историјски архив Сомбор

Редакција Панчевачког читалишта и стручна служба Градске библиотеке Панчево се извињавају ако су пропустили да евидентирају вашу претплату, или су можда погрешиле у навођењу назива библиотеке. Молимо вас да нам скренете пажњу на евентуалне грешке. Такође вас молимо да нам на е-пошту: pretplata@citaliste.com јавите и ако не добијете на време ваш примерак часописа.

РАЗМЕНА

На основу потписаног протокола о сарадњи или договора *Читалиште* размењујемо за следећа издања:

Бележница Бор, Библиолошки гласник Подгорица, Глас библиотеке Чачак, Годишњак библиотека Срема Сремска Митровица, Годишњак Народне библиотеке Србије, Детињство Нови Сад, Култура Београд, Међај Ужиче, Mons Aureas Смедерево, Мост мултијезички билтен Завода за културу Војводине у Новом Саду, Новине Београдског читалишта, Савремена библиотека Крушевац, Улазница Зрењанин, Позориште Нови Сад

Панчевачко читалиште :
часопис Градске библиотеке Панчево,
година VII, број 12, мај 2008.

ISSN 1451-3048
UDC 02

Излази полугодишње (у новембру и мају)

За издавача: Немања Ротар, директор
Главни и одговорни уредник: Горан Траиловић
Заменик главног и одговорног уредника: Жарко Војновић
Редакција: Миљана Алексић, Жарко Војновић, Немања Ротар,
Гордана Стокић Симончић и Горан Траиловић

Лектор и коректор: Драгана Сабовљев
Ликовни уредник: Миљана Алексић
Дизајн и прелом: Владимир Тот
Идејно решење корица: Драган Пешић
Издавач: Градска библиотека Панчево,
26000 Панчево, Немањина 1
телефони: 013/513-755, 314-455, 314-655,
факс: 013/514-755
е-mail: raknjiga@biblioteka-pancevo.org.yu

Штампа: Градска народна библиотека
„Жарко Зрењанин“, Зрењанин

Тираж: 600

ПРЕТПЛАТА

Годишња претплата на часопис за 2008. годину је 600 динара за оба броја.

Број жиро-рачуна 840-30664-92
Назив пословне банке Управа за јавна плаћања Панчево

Адреса Градска библиотека Панчево, Немањина 1, Панчево
26000
Тел. 013/ 513-755, 314-455, 314-655
Факс 013/ 514-755
Матични број 08006539
ПИБ 101049844

Е-пошта: pretplata@citaliste.com
Телефон: +381 (0) 62 27 05 62

Ако Вам то више одговара, можемо Вам послати фактуру за претплату, а најбоље је да захтеве пошаљете е-поштом или СМС-ом.

Ако Вам, из било ког разлога ово представља проблем, можете да нас контактирате телефоном или на било који други начин.

Претплата за иностранство

Годишња претплата на часопис за 2008. годину за иностранство је 10 евра.

Претплату можете извршити на жиро рачун Матичне библиотеке Источно Сарајево:
Нуро-Group 552-004-00013549-57
Razvojna banka 562-012-0000-3101-13
са назнаком: чланарина за Читалиште

Адреса Матична библиотека Источно Сарајево, Стефана Немање 6,
71123 Источно Сарајево
Тел. 057 340 305 и 057 320 671
Факс 057 320 670

Е-пошта: matbibli@teol.net
Веб: www.matbibli.rs.ba

Молимо Вас да, по уплати, редакцији преко е-поште или СМС поруке пошаљете пун назив Ваше установе (или Ваше име, ако се лично претплаћујете), адресу и датум уплате.

Интернет презентација и сви бројеви Панчевачког читалишта у пуном формату, налазе се на Интернет адреси:

www.citaliste.com.

Панчевачко читалиште суфинансирају Општина Панчево и Министарство културе Републике Србије

На захтев Панчевачког читалишта, Покрајински секретаријат за информације је помогао сајт Градске библиотеке Панчево

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

02

ПАНЧЕВАЧКО читалиште : лист Градске библиотеке Панчево / главни и одговорни уредник Горан Траиловић. - Год. 1, бр. 1 (2002) - . - Панчево (Немањина 1) : Градска библиотека Панчево, 2002- (Панчево : Графос интернационал д. о. о.). - 30 цм

Полугодишње
ISSN 1451-3048 = Панчевачко читалиште
COBISS.SR-ID 103321612

Једна књига - један град

Већ неколико година, најпопуларнија активност библиотека на промоцији књиге и читања у Сједињеним Државама одвија се под заједничким називом „Једна књига - један град.“ Под слоганом „Да цео Сијетл чита исту књигу“, програм је, 1998. године, осмислила и реализовала библиотекарка Ненси Перл у Јавној библиотеци у Сијетлу, а 2006. године организовано је више од 400 оваквих програма у свих 50 држава САД. Статистика говори да, током четири недеље, колико обично траје разноврстан програм организован на основу изабране књиге, и до 50% локалног становништва прође кроз простор библиотеке.

„Изузетно је мало прилика да се људи различитог етничког порекла, материјалног положаја и старосне доби састану и разговарају о стварима које су им важне. Програм ‘Једна књига - један град’ је таква прилика“, каже Ненси Перл.

Избор текста свакако је кључна ствар. Штиво које покреће значајна социјална питања (љубав, породица, образовање, религија, правда и неправда, смрт, криминал, однос старих и младих, положај жене, мода, однос белаца и црнаца, ропство, положај америчких Индијанаца или Латиноамериканаца, богатство и сиромаштво, ратови, алкохолизам, дрога...), класична или савремена књижевност, fiction или мемоарска литература, биографије и аутобиографије, само су неке од недоумица које

муче будућег организатора програма „Једна књига - један град“. Стога се унапред морају сагледати циљеви програма: шта се постиже оваквом иницијативом, на који ће начин библиотека од ње имати користи и да ли ће бити могућности за њен наставак. Тек са јасним одговором на ова питања креће се у акцију окупљања заједнице: идеја се развија уз помоћ стручњака из окружења, траже се партнери, институције суорганизатори, обезбеђује финансијска помоћ локалне заједнице, спонзори, волонтери... Уз њихову помоћ, библиотекари ће реализовати разговоре о књизи, стручна предавања, гостовање аутора, изложбе, представе, концерте и друге пратеће програме.

Од 2003. године Америчко библиотекарско удружење издаје упутство за успешно организовање оваквих пројеката. Можете га прочитати на адреси: <http://publicprograms.ala.org/orc/discussionprograms/bookdiscussion/onebook.html>

Јорџана Сивковић

фото: Дамир Симончић

Биланца Градске библиотеке

Шта смо урадили прошле године, а шта планирамо ове

У протеклој години, Градска библиотека у Панчеву организовала је пети пут сајам књига под називом „Мајски дани књиге у Панчеву“. Циљ је био да на основу мултимедијалног програма приближи књигу читаоцима, као и да опроба нове форме презентације и живота у јавности.

Библиотека је објавила два нова броја свог стручног гласила *Панчевачко читалиште* и дигитализовала све претходне бројеве и поставила их на посебан сајт: www.citaliste.com. Објавила је књигу Богдана Мрвоша *У шуми мрачној као време*, мултимедијални диск о панчевачком сликару Милану Бутозану под називом *Биланца*

мога живота Станислава Живкова. Први пут у својој историји, Градска библиотека Панчево појављује се као продуцентска кућа, и у сарадњи са организацијом „Тим за комуникацију“ остварује експериментални филм *Блиско* Мирослава Милаковића.

Медијска документација ЕБАРТ и наша кућа омогућиле су корисницима да у Електронској читаоници приступе највећој дигиталној медијској

Немања Ротар

У прошлој години потписана су и два важна протокола о сарадњи, први са још две матичне библиотеке Баната, зрењанинском и кикиндском, а други са библиотеком у Источном Сарајеву.

Градска библиотека Панчево поклонила је преко стотину дечијих књига Удружењу Срба у Грчкој.

Преко шездесет и пет хиљада корисника је током 2007. године посетило нашу установу.

Организовано је близу педесет програма, односно књижевних сусрета, трибина, предавања и ликовних изложби.

Купљено је око две и по хиљаде књига у вредности од приближно милион и тристо

хиљада динара. Откупом Министарства културе и информисања Републике Србије, Библиотека је обогачена са 1325 књиге.

Завршена је адаптација и санација кровне конструкције, тако да објекат више не прокишњава.

Панчевачка библиотека ће се и у овој години бавити прикупљањем, куповином, обрадом, чувањем и давањем на коришћење књига, часописа, новина, мултимедијалних издања и другог библиотечног материјала, пружањем информација из свих области људске делатности путем Интернета, праћењем и проучавањем стања, потреба и услова рада свих библиотека у Јужнобанатском округу и вршењем надзора над њиховим стручним радом.

На пољу популаризације књиге и читања, Библиотека ће организовати књижевне вечери, трибине, предавања, изложбе књига и конференције за штампу.

Традиционална манифестација „Мајски дани књиге у Панчеву“ одржаће се ове године по шести пут.

Када је реч о капиталним инвестицијама у 2008. години, очекује се почетак радова на реновирању Позајмног одељења за одрасле, које би требало да постане функционалније, лепше, заводљивије, а самим тим и приступачније многобројним корисницима наших услуга. Биће

Потписивање протокола о сарадњи банатских библиотека

документацији у Србији. Грађанима је на располагању готово милион новинских текстова из дневне и недељне штампе, која излази на целој територији Србије.

Позајмно одељење Библиотеке

урађен и детаљан пројекат климатизације Градске библиотеке, који ће се остварити 2009. године.

С реновирањем одељења повезана је куповина опреме, пре свега рачунарске. Замениће се застарели компјутери и тако убрзати рад и побољшати његов квалитет.

У складу са стандардима Народне библиотеке Србије, требали бисмо да обогатимо фонд са 7500 нових књига. Већ дуги низ година поменути бројка представља, нажалост, само мисаону именицу за нас библиотекарe. Међутим, и поред свих недаћа, ми инсистирамо на испуњавању наших законских, а свакако и моралних обавеза према многобројним корисницима.

Одељење за израду библиографија и издавачку делатност, уз помоћ Републике, Покрајине и Општине, објавиће *Аутобиографију* Владимира Мошина, коју је приредила, превела и написала коментаре Несиба Палибрк-Сукић, *Библиографију Издавачке књижевнице Зорана Стојановића*, коју су приредили Данило Егеља и Горан Траиловић, а редакцију вршила Здравка Радуловић, књигу *Односи*

Табла захвалности НИП-у

с јавношћу у библиотечкој делатности САД, коју је приредила проф. др Гордана Стокић Симончић, зборник *Мајски дани књиге 2003-2007, Водич кроз Градску библиотеку Панчево* и два редовна броја часописа *Панчевачко читалиште*. Недавно је из штампе изашла књига *Историја књиге и библиотека код Срба у Средњем веку* Гордане Стокић Симончић.

Редакција Панчевачког читалишта планира први симпозијум сарадника у време одржавања „Мајских дана књиге“.

Што се тиче рада на позајмним одељењима, планира се потпуна аутоматизација пословања и увођење бар код система евиденције књига, као и завршетак уноса

Електронска читаоница Библиотеке

података старог књижног фонда, односно окончање формирања електронског каталога.

Једна од важних акција на позајмним одељењима биће повећање броја посета Градској библиотеци Панчево.

У сваком сегменту нашег рада, поставиће се високе референце професионалног пословања.

Немања Ротар
Градска библиотека Панчево

Градска библиотека Панчево

Министар у Немањиној

Министар за културу, Војислав Брајовић, посетио је, 8. јануара ове године, Градску библиотеку Панчево. Са Немањом Ротаром,

Министар у Библиотеци

директором Библиотеке, разговарао је о раду, издавачкој делатности, развојним плановима и „лошим искуствима“ ове установе са Националним инвестиционим планом. Главни и одговорни уредник *Панчевачког читалишта*, Горан Траиловић, г. Брајовићу је уручио нови број часописа, у коме је објављен текст „Министри дођите у Панчево“ и показао редакцијску реликвију - таблу на којој пише да се часопис финансира из средстава НИП-а. У једносатном обиласку панчевачке Библиотеке, министар је разговарао са библиотекарима и шефовима одељења и упознао се са њиховим професионалним успесима и проблемима. Истакао је

да ће Министарство подржати реализацију пројекта доградње библиотеке, климатизацију простора и реновирање читаонице.

У Културном центру

Домаћини министру културе били су Весна Мартиновић, в. д. председника Општинског одбора Демократске странке у Панчеву, потпредседник Александар Виг и Милица Тодоровић, председница Форума жена ДС у Панчеву.

Долазак министра културе утолико је значајнији за панчевачку Библиотеку, када се има у виду да је пре тога био само у НБС у време реновирања и да министри не иду баш често у посете библиотекама. Г. Брајовић је обишао и Културни центар, где се сусрео са уметницима и запосленима у институцијама културе у Панчеву.

Библиотекарка боља од банкара

Јелена најбољи брокер

Наша колегиница, Јелена Ангеловски, победница је Фолкс банк виртуелне берзе. Успела је да победи искусне брокере, иако никада није имала искуства са берзанским пословањем. У трговању виртуелним еврима на Њујоршкој берзи учествовало је чак 2.600 грађана Србије.

Јелена је завршила студије библиотекарства на Филолошком факултету у Београду, на којем се трговање на берзи, барем за сада, не изучава. Као награду добила је „фолксваген еосо“, који кошта око 30.000 евра. Она нема стални посао, и после дипломирања је радила у многим фирмама на одређено време. Као библиотекарка је, неко време, радила у библиотеци Правног факултета у Београду и у Градској библиотеци у Панчеву. Живи од хонорарних послова и од продаје накита који прави и продаје. Надамо се да ће јој медијска популарност

помоћи да најзад добије стални посао, кад већ нису њена стручност и креативност.

Јелена у заслуженој награди

Протокол о размени часописа НБС и Панчевачког читалишта

Народна библиотека Србије и Градска библиотека Панчево су, почетком ове године, потписале Протокол о размени часописа. Народна библиотека Србије ће редовно слати панчевачкој Библиотеци примерке *Гласника Народне библиотеке Србије* у замену за *Панчевачко читалиште*.

У припреми је и прво заједничко издање НБС и панчевачке Библиотеке после двадесет година. Реч је о *Аутобиографији* Владимира Алексејевича Мошина, коју је превела и приредила Несиба Палибрк-Сукић.

Креативно путовање кроз свет уметности

Културни будилник

Почетком месеца маја ове године, у Градској библиотеци у Панчеву, отворена је изложба под називом „Културни будилник” - (креативно путовање кроз свет уметности). Изложба је резултат пројекта подржаног од стране СО Панчево, а намењеног културној едукацији основаца. Радионице су се одвијале сваке друге суботе, почевши од децембра 2007. године, до маја ове године, а одржаване су на дечјем одељењу панчевачке Библиотеке. Осмишљене су као теоријско-практични курс истраживања феномена званог уметност, за децу узраста од седам до дванаест година.

Оживљавање су технике, испричана је прича о развоју уметности од праисторије до данас, уз адекватне илустративне примере и неформалне провере наученог. Изложба је отворена на неубичајени начин: учесници „Културног будилника” имали су прилику да публици, у виду кратке неklasичне представе, прикажу оно шта су радили и каква су знања стекли на радионицама. Кроз путовање по епохама, публика је могла да се упозна са најзанимљивијим уметничким остварењима и најзначајнијим уметницима и уметницама. Од пејинских уметника и Вилендорфске Венере, преко Ботичелијевог „Рођења Венере”, до Мерилин Монро, Енди Ворхола, деца су сјајно дочарала своје виђење развоја уметности. Она су била у улози малих предавача и „глумаца-демонстратора”. Те вечери представљен је и каталог изложбе, на коме

се налазе најзанимљивије креације младих уметница и уметника, а полазника радионице.

Новина оваквог „будилника” је у томе да се млада публика „разбуди” и заинтересује за уметничка достигнућа прошлости, како би могла да

утиче на културни квалитет наше свакодневице и наше будућности.

Образовни систем занемарује теорију, када су у питању ликовне уметности, сматрајући је „претешком” или „непотребном”. Инсистира се на другим „битнијим” подацима које деца у основној школи морају да науче, а којих је превише. Саставни део опште културе чини, великим делом, управо ликовна уметност, али нажалост, она се обрађује само кроз практични рад, често недовољан. Радионице попут „Културног будилника” показују како су основци и те како заинтересовани за уметничку прошлост света. Неформалним предавањима и креативним радом на прави начин, могуће је

усмерити и заинтересовати свакога.

Смештајући овакав тип радионица у простор библиотека, показује се још једна њихова функција као институција културе, које на нове начине теже „културном буђењу” младих.

Милана Гаврилов
Градска библиотека Панчево

Панчевачко читалиште

Виртуелни библиотечки корзо

Објављивање сваког новог броја неког библиотечког часописа, због толико пута помињаних материјалних недаћа, све чешће постаје подвиг. А када се још и промоција направи, онда је то прави мали

мр Драгана Сабовљев

празник. Тим поводом смо се окупили у Панчеву, једне среде, месеца новембра 2007. године.

Морам да опишем слику коју увек имам пред очима када читам нови број *Читалишта*. Ја га прва видим зато што се штампа у штампарији зрењанинске Библиотеке у којој радим, сумњам да ме је директор Немања Ротар звао да говорим о новом броју, јер је знао да ћу га видети пре њега. Слика о којој желим да говорим ми се јавља редовно: не знам како је Панчево изгледало у XIX веку, али знам да је дух града био исти онакав какав налазим када гледам старе фотографије и разгледнице свог Бечкерекa. Постоји једна улица, налази се у самом центру, када се пође из Библиотеке, уска је, поплочана каменом, са мноштвом кафића и продавница. Допада ми се присност коју осетим у тако уским улицама. У једној кафаници у тој улици, мало скрајнутој, али у близини главних дешавања, увек замишљам Горана Траиловића, али га смештам у XIX век. Седи он тако, пијуцка нешто да прекрати време, цигарету, наравно, не гаси. И посматра. Умудри се као на неким стручним библиотечким скуповима. Смишља. Вести му долазе са разних страна. Баш је прошетала професорка Стокић (неће ми, надам се, замерити што помињем баш њу, али нови број *Читалишта* отвара њен текст), застала и испричала му да се вратила из Америке, прати све ново што се дешава у њиховом библиотечком свету, а и имала је дивно искуство у сарадњи са америчким библиотекарима. Горану, наравно, не треба ни минут да је убеди да то напише и

да му преда текст за часопис. Сцена која следи: Горан је начуо да Миља Зрнић, директорка библиотеке у Сомбору са сарадницима прави стрип. Где ли ће га објавити? Па наравно, у *Читалишту*, у броју 10, који ће бити промовисан за славу Библиотеке и свечано потписивање „Протокола о сарадњи библиотека Баната“, када смо донели одлуку да правимо Асоцијацију библиотекара Баната. Текстовете и о том догађају налазимо у 11. броју. Ова два примера су ми послужила да дочарам свој доживљај *Читалишта*.

На званичном сајту пише: „Панчевачко читалиште је стручно гласило које прати дешавања у библиотекарству Србије и у окружењу. Његови сарадници су библиотекари различитих звања из свих типова библиотека у земљи и иностранству. Отвореност, информативност и ексклузивност прилога, професионални рад редакције и широк круг одабраних сарадника, обезбедили су *Читалишту*

висок рејтинг у домаћој и стручној периодици. Излази полугодишње (у мају и новембру) и дистрибуира се свим библиотекама у земљи, Републици Српској, сарадницима, медијима и на друге адресе“ (Доступно преко <<http://www.biblioteka-pancevo.org.yu/citali.htm>>). Мора се тако нешто написати јер су заинтересованима неопходне основне информације. Али дух часописа сасвим је нешто друго: као што замишљам шеталиште у оној лепој малој улици, тако доживљавам и *Читалиште* – корзо пун библиотекара, вести које се преносе као прича.

Стручних библиотечких гласила у нашој земљи нема много, намењени су релативно уском кругу читалаца, па не постижу ни неку већу материјалну добит. Али по чему се то издваја *Читалиште*? Треба прелистати нови број, а вратити се и старим. Од првог броја су јасно профилисане рубрике које обухватају све аспекте библиотечке делатности код нас и у свету, представљају најзначајније догађаје, сусрете и манифестације, као и стручну литературу. Али специфичност текстова које читамо у *Панчевачком читалишту* је у томе што су сви у прилично сажетој форми. Овакав облик захтева јасну и згуснуту мисао, идеју и циљ. Не дозвољава расплињавање и опширност. Ту је уредништво часописа веома ригорозно. Једино некада неки интересантан текст, по критеријумима редакције, добије више простора.

Нећу препричавати текстове. Треба их читати – отвориће се цео свет библиотекарства: Панчевачка

библиотека је потписала протокол о сарадњи са Библиотеком у Источном Сарајеву, што је пример одличне сарадње међу библиотекама. Већ на следећој страни читамо колико нас држава охрабрује и шта нам доноси Национални инвестициони план, ко га воли највише на свету и колико. Звучи обесхрабрујуће. Али и то се морало рећи гласно. Међутим, следеће стране доносе оно што би требало да нас храбри да се бавимо овим послом: текст о Међународном научном скупу „Информациона писменост и доживотно учење“, интервјуи са еминентним гостима, др Хербертом Ахлјатнером и др Гвен Александер - шта нам ново доносе из света. Са Светског библиотечног и информатичког конгреса у Дурбану стижу нам радосне вести у виду дневничког записа: наш колега из Библиотеке града Београда, Предраг Ђукић, примио је прву награду за најбољу постер презентацију. Ушли смо у свет на велика врата. Заслужио је шест стубаца у *Читалишту*. На пратећем скупу Генералне IFLA-ине конференције у Јоханесбургу тема је била библиотеке и борба против корупције. О томе се тек може свашта рећи, али не овом приликом. Следе извештаји из Ровиња, Цетиња, Сарајева. У НБС-у и Панчеву су одржани семинар и конференција посвећени особама с инавлиднетом. Следе и прикази других скупова, текстови о БИСИС-у и COBISS-у. Следећа тема је „Како се изборити с вирусима и дигиталним смећем“ и веома је корисно прочитати је. У *Читалишту* нису заборабили ни на стогодишњицу рођења Астрид Линдгрен, па нам описују манифестације Вестре за ту прилику. У свету се организују и летње школе читања за децу, па је тако преведен текст Лине Ли из библиотеке у Минесоти. Али већ следећа страна нас враћа у нашу стварност - библиотека у Свилајнцу нема простор, запослени ентузијазмом побеђују лоше услове за рад. Није ли то судбина већине библиотека у Србији? Следи још једна лепа прича о националној библиотеци Аустрије, затим и о необичној судбини Библиотеке Теодора Момзена. Даље нам представљају Славистичке колекције Бошњачког института и Фондације „Адил Зулфикарпашаић“. Невоље ваљевске библиотеке се настављају и не види им се крај, али за узврат имају „Двориште“ које им улепшава лета. На Тешњарским вечерима гости су им били Панчевци и представили *Читалиште*. Даље се прате рад Библиотеке Окружног затвора у Новом Саду, секција Библиотекарског друштва Србије, улога универзитетских библиотека у спровођењу Болоњске декларације, дешавања на Универзитету на Палама. Поменути су наше колеге које су одбраниле магистарске радове. *Читалиште* посвећује велику пажњу и школским библиотекама, Библиотекарском друштву Србије, даје и примедбе на Закон о култури и расправу о откупу књига за

библиотеке Министарства културе Републике Србије. Оно што нам се даље нуди су текстови о стереотипима о лику библиотекара, библиотекама будућности, новинама у раду, улози библиотеке као навигатора у мору информација, текст о књигама. Уколико нисте били на предавању Питера Брофија у НБС-у, обавезно прочитајте текст у *Читалишту*. И на крају, чувени „Излог“ *Панчевачког читалишта*, у ком се

Промоција у Библиотеци

представљају нове књиге и часописи. Сада схватам одакле ми она слика Горана Траиловића из XIX века. Претпостављам да су се тако осећали уредници наших првих часописа када су препоручивали нове књиге и едуковали читалачку публику. Сетим се одмах „Смесица“, настанка библиографије - тиме употпуњујем слику.

Поред овог субјективног доживљаја, морам још да додам да је *Панчевачко читалиште* - од концепције и садржаја, до изгледа (богато је опремљено фотографијама и сликама) - часопис будућности. Очекујемо његова издања и у електронском облику. Али, и њега прати она несрећна судбина бриге да се нађу средства, да му се не смањује број страна, да се уштеди тамо где најмање боли. Иако га сви прихватамо као свој - библиотечки часопис - препуштен је на бригу и старање панчевачкој Библиотеци. Можемо да им помогнемо тако што ћемо апеловати да се библиотеке претплаћују на часопис, да га уредно купују. Није баш дошло дотле, али ако изгубимо *Панчевачко читалиште*, изгубили смо свој библиотечки корзо, своје виртуелно шеталиште.

Драгана Сабовљев
Градска народна библиотека
„Жарко Зрењанин“ Зрењанин

Библиотека руске колоније у Панчеву

Руски архив и Југославија

У Библиотеци руске колоније (у Градској библиотеци у Панчеву) налазимо изванредан број периодичних публикација које су између два рата штампане у европским градовима (Берлину, Паризу, Прагу, Софији и Београду). Руски емигранти у Европи, према истраживањима савремених библиографа периодике, у периоду између два светска рата, штампали су око хиљаду периодичних публикација. Библиографски подаци показују да је око 10% тих периодичних публикација излазило у Југославији. Према истраживањима библиографа, ова периодика, штампана у Југославији између два рата, је непотпуна. Она је и у библиотеци Руске колоније некомплетна, али се њен значај не може занемарити. Из те збирке издвајамо зборник радова из историје, политике и културе Југославије, који је изашао у издању *Руског архива* 1930. године у Београду, под насловом *Југославија*.

Руски архив, који 1927. године покрене научно одељење београдског Земгора (друштвено-политичка лево-есерска организација), потписује председник Фјодор Махин. Часопис излази на српском језику. У периоду од 1927. до 1937. године изашла су 42 броја. *Руски архив*, часопис за политику, културу и привреду Русије, намењен је југословенским читаоцима, а пошто га издаје лево-есерска политичка организација (Земгор), он има и такву оријентацију. Служећи се совјетским изворима, доноси коментаре о политичким, привредним и културним догађајима у Русији у овом периоду.

Из културе и књижевности, часопис доноси прилоге о савременом руском позоришту, опери и балету, о руској музици и школству, а посебну пажњу поклања савременој руској књижевности. У рубрици „Портрети савремених руских писаца“, југословенске читаоце упознаје са збивањима у савременој руској књижевности.

Руски архив 1930. године издаје зборник *Југославија*, у чијем предговору издавач наводи разлоге покретања ове публикације. „Југословенско јавно мњење топло је дочекало ‘Руски архив’ и

показало велико интересовање, желећи да, са своје стране, руске друштвене кругове упозна са својом земљом – Југославијом. Зборник ‘Југославија’ је настао као резултат сарадње низа истакнутих представника југословенског јавног живота, науке и уметности и редакције ‘Руског архива’...”

Први број зборника доноси 11 прилога наших истакнутих научника, међу њима професора Универзитета Боривоја Милојевића, истраживача географских особености Југославије; демографска истраживања професора Београдског универзитета Лазе Костића; рад публицисте Душана Лончаревића о настанку јужно-словенске државе. Академик Владимир Ђоровић (тада професор историје на Београдском универзитету) у овом зборнику објављује рад из историје Јужних Словена; Милоје Васић, професор историје уметности Београдског универзитета, пише о српској средњовековној уметности. Богумил Вошњак, професор права на Загребачком универзитету, у раду „Словенска филозофија културе“ говори о великом доприносу Милоша Ђурића истраживањима словенске културе и о његовој

дисертацији *Проблеми филозофије културе*. Ту су још радови из етнологије, односима Срба и Хрвата у периоду до 1918. године, затим рад о војним односима Србије и Русије.

На крају је потребно истаћи да је зборник *Југославија (Југославија)* штампан на руском језику, будући да је био намењен руским емигрантским читалачким круговима.

Несиба-Палибрк-Сукић
Градска библиотека Панчево

Интервју са Питером Брофијем

Још једном о нашој будућности Време хибридних библиотека

У Народној библиотеци Србије, 23. октобра прошле године, Питер Брофи је одржао предавање под називом „Активни библиотекар у свету који се мења“. Наредног дана је, за одабрани круг слушалаца, одржао радионицу на тему ISO стандарда за међународну библиотечку статистику и за индикаторе перформанса библиотека. Искористили смо његов долазак у Београд и замолили га за интервју.

Рад професора Брофија обухвата области менаџмента квалитета и вредновања перформанси библиотечно-информационих

система, електронске библиотеке и умрежене информационе системе, библиотеке и учење, социјалне утицаје информационог друштва, заједно с питањима друштвене искључености, приступ слепих и слабовидних особа информацијама. Он је професор менаџмента информација на Метрополитен универзитету у Манчестеру и директор Центра за истраживање менаџмента у библиотечно-информационој делатности (CERLIM). Нашој јавности је познат по књизи Библиотеке у XXI веку.

ТБВ: Можете ли ми описати како замишљате библиотекара у будућности? Какво је његово формално образовање? Ког је пола?

ПБ: То је, наравно, права спекулација. Да ли ћемо уопште имати полове или ћемо сви бити исти? (смех) Ако погледамо садашње трендове, најочигледније је како информациона технологија постаје свеprisутна. На пример, мобилни телефони су, фактички ни из чега, постали готово најважнији део наших живота. Не знам како је у Србији, али младим људима у Великој Британији као да су телефони залепљени за уши, пошто су им на ушима све време. То нам показује да ће приступ информацијама, забави и другим услугама, бити доступан где год и кад год неко то жели. Зато претпостављам да ће кључна улога библиотекара бити у помагању људима да нађу садржај који им је потребан, тј. садржај који им највише одговара, а који ће такође обезбеђивати оно што ја називам *niche* садржај - специфичан садржај за одређену регију, област или заједницу. Део тог садржаја ће бити направљен од стране људи који га траже. Моја интуиција ми говори да ће најинтересантнији бити начин на који корисници постају ствараоци. То се већ сада догађа. Погледајте само блогове и ствари сличне њима, људи деле оно што стварају. Мислим да ће библиотекар бити потребни да организују и учине све те информације доступним, као и да помогну сваком да нађе најбољи могући материјал за своју област интересовања. Поред тога, библиотекар ће још увек бити потребан, јер ће и даље бити великих колекција књига, рукописа, и историјских артефакта које бисмо ми, библиотекарима, требали да сачувамо.

Са предавања у Народној библиотеци Србије

ГСС: Питала бих Вас како да формално образујемо активне библиотекарима? Можете ли прокоментарисати стручност данашњих библиотекара и настојање да им се омогући одговарајућа стручност у времену у коме се све непрекидно мења? И како то да постигнемо на Универзитету?

ПБ: Мислим да бисмо требали да задржимо неке стручне предмете којима смо увек учили библиотекарима. Каталогизација и класификација остају врло важне и биће потребне и у будућности. Недавно смо погледали наш постдипломски систем образовања, у ствари, још увек смо у процесу његове модернизације, и једна од ствари коју смо увидели је да морамо да придамо већи значај педагогији, теорији учења, тако да библиотекарима буду свесни како људи уче. И још већу пажњу бисмо требали да посветимо томе како ускладити услуге са начином

на који људи уче. Већина библиотекара сада постаје нека врста учитеља и због тога би требали да буду свесни проблема са којима ће се сусретати. То је само један пример, али сматрам да је то област којој би требало посветити већи значај у образовању библиотекара него што је то чињено у прошлости.

ТБВ: Да ли правите разлику између библиотекара у националној библиотеци и нпр. библиотекара у јавним библиотекама? Пошто код

Питер Брофи

нас важи неписано правило да су библиотекари у националним библиотекама нека врста диносауруса, спори су и инертни, сигурни у загарантовано радно место и плате, јер ће национална библиотека увек постојати...

ПБ: У Британији они немају загарантовано радно место, тако да су ствари можда мало другачије. Има смисла у томе и мислим да национална библиотека легитимно напредује полако, зато што са собом носи велику одговорност - огромну историјску колекцију целе земље. Не желимо да неко направи погрешну одлуку која ће се за пет година показати као потпуна катастрофа. Јавне библиотеке морају да се развијају много брже јер, у суштини, оне немају колекције које су јединствене; тачније имају мале колекције које су јединствене, али већина њихових колекција није јединствена и мења се веома брзо. Према томе, они су у бољој позицији да директно услуже кориснике и да промене свој начин пословања,

да би задовољили потребе њихове корисничке заједнице. Ја очекујем да се библиотекари у јавним библиотекама брзо прилагођавају новим потребама. Академски библиотекари морају да буду врло отворени према променама, због тога што се начин истраживања и учења јако брзо мења. Они морају да се снађу у електронском окружењу, јер се све више људи приликом истраживања ослања на електронске медије. Академски библиотекари морају да буду упознати са свим тим медијима и да буду способни да воде у тим областима.

ГСС: Ако погледамо сајт Британске библиотеке, видећемо да постоји стратешки план за три године и да је сваки прокламовани циљ постављен да трансформише библиотеку на врло модеран начин. На пример, циљ да Британска библиотека постане место окупљања људи, што мало помера националну библиотеку од њене основне улоге.

ПБ: Они такође раде и на развоју „outreach service“ - услуге која не подразумева долазак у библиотеку да би се дошло до одређене информације, већ библиотека долази до корисника, тако да они не морају да долазе у Лондон да би користили услуге Британске библиотеке. Ипак, национална библиотека мора да задржи традиционалне вештине, и многи њени приоритети су одраз тих вештина. Нпр. Одељење за конзервацију је од изузетне важности; то је такође центар презервације и заштите књига који даје савете осталим библиотекама. Да, Национална библиотека покушава да уради нове и занимљиве ствари, али, у исто време, мора да одржи рад по коме је позната много, много година.

ТБВ: Нисте много причали о дигиталном библиотекарству данас. Да ли мислите да оно постоји, или постоји нешто слично њему?

ПБ: Један од разлога зашто нисам причао о дигиталном библиотекарству јесте то што је терминологија прилично тешка и непрецизна. Информатичари мисле о нечему сасвим другачијем од библиотекара када причају о дигиталним библиотекама. Поменуо сам појаву хибридне библиотеке; то је фаза у којој се библиотеке сада налазе и у којој ће се налазити још доста времена. Претпостављам да ће књиге и

Презентација

штампани материјал бити у употреби још значајан временски период, ако не до краја XXI века, онда бар још наредних двадесет-тридесет година. Реалност библиотечких услуга је спој традиционалног и електронског и један од највећих изазова је како их претворити у кохерентну целину. Избегававам термин „дигитална библиотека“ јер нисам сигуран да ће нужно имати исто значење за све нас. Иако алудира на библиотеке које су потпуно електронске, као што су неке библиотеке у комерцијалном сектору, принципи који стоје иза тих библиотека су принципи

традиционалних и хибридних библиотека. Тако да не сматрам да дигитална библиотека преузима улогу традиционалне библиотеке, већ видим одређени процес еволуције који постаје упадљив као део тоталног развоја библиотека.

Фотографија са радионице

ГСС: У вашој књизи се, с времена на време, појављују као изненађење једноставне, а суштинске реченице, које сви ми некако успевамо да заборавимо. Једна од њих је вероватно та да су дигиталне библиотеке наставак наших традиционалних библиотека и да кад год се, гледано кроз историју, нека нова ствар, неки нови изум појави, ми почнемо да причамо о нестанку библиотека. Још увек постоје традиционалне библиотеке и, како ствари стоје, постојаће још дуго у будућности. Можете ли прокоментарисати утицај библиотека на социјалне групе и појединце у Британији?

ПБ: У Британији је био занимљив развој библиотечке мреже у јавним библиотекама, који је подразумевао инсталацију компјутера који су имали приступ Интернету у све огранке библиотека, за врло кратак временски период. Ја сам прихватио да истражим утицај тог поступка и да урадим његову евалуацију. Било је врло јасно да је одређени број људи, који је имао врло мало везе са Интернетом (и World Wide Web-ом), дошао у контакт са том новом технологијом кроз јавне библиотеке. Прво је организован курс упознавања са новом технологијом, тј. увођење људи у електронско доба. Онда смо погледали даље и питали кориснике који су резултати коришћења нових услуга. Било је доста одговора. Један врло популаран - да људи ступе у контакт са својим рођацима из других земаља. Сећам се једног посебног случаја, када је бака примила слику свог унука из Аустралије. У прошлости би то било обављено путем поште, а тада је слика дошла „прикачена“ на e-mail и она није могла да верује да је

фотографија стварно стигла! Једна особа која је била незапослена, успела је да се запосли после похађања основног курса познавања рада на рачунару у јавној библиотеци. Један од коментара те особе је био да, зато што не поседује одређене вештине, није хтела да иде у локални колеџ на курс: мислећи да није довољно квалификована за колеџ, отишла је у библиотеку, завршила курс и добила посао. Постоји и упозорење у овој причи, јер је приступ Интернету постао толико уобичајен, да је релативно мало људи у Британији који га немају. И доласком кабловске телевизије у све домове Интернет постаје свеprisutan. Јавне библиотеке су пре пет година могле корисницима да обезбеде приступ Интернету и да се сматрају иноваторима, али у наредних пет година ће морати доста да размишљају како би поново постале иновативне у свету где сви већ имају приступ Интернету. Мислим да много тога јавна библиотека може да пружи помажући разним групама људи да раде заједно и обезбеђујући простор за учење и креативност. Пример који сам дао је систем назван „moving ear“, где људи могу да деле своје приче. Такве и сличне ствари ће библиотеке морати да раде да би остале важан део друштва.

Разговор водиле: *Тамара Бутиган Вучај и Гордана Стокић Симончић*
Превео: *Милан Васиљевић*

Разговор са Питером Брофијем

Сајам дечјих књига у Болоњи

У царству шаргарепа и рингишпила

Од 31. марта до 3. априла, одржан је, 45. по реду, Сајам дечјих књига у Болоњи. Реч је о највећој светској ревији и берзи ауторских права публикација намењених искључиво - деци. Рећи да је Сајам сјајан, успешан, добро осмишљен, или било шта налик овако прозаичним похвалама, значило би увредити институцију Сајма која, под покровитељством државе, не престаје да ради пуних четрдесет и пет година.

Доћи у Болоњу, град са традицијом најстаријег универзитета у Европи, у време овог Сајма, значи бити повоздан окружен људима који на свим светским језицима свуда око вас воде разговоре о суштини једне од најстаријих уметности - уметности писане речи.

Сајам, а на сајму...

Сајамске хале налазе се, као и у свим градовима који их поседују, неких 5-6 километара изван града, али то, бар у овом случају, није био никакав проблем. Градски превоз, са појачаним аутобуским линијама у том правцу, функционише без грешке, тако да се не може догодити да аутобус чекате дуже од неколико минута. Поред тога, бесплатни аутобуси константно сачекују уморну сајамску публику и одвозе је директно до центра града.

Како је сам Сајам озбиљна пословна манифестација која окупља најозбиљнија имена дечјег издаваштва, и како заиста представља улазницу у све веће пословне замахе, сама жеља да обиђете сајамске хале неће вам бити довољна. Да бисте

купили улазницу, неопходно је да приложите своју визит-карту која ће, говорећи о вашем пословном идентитету, бити само предуслов да, уз плаћених 23 евра по дану, уживате у овом чаробном свету. Улаз обичном грађанству није допуштен.

Сам улаз на Сајам окићен је заставама из читавог света. Наше не беше. После чекирања улазница, улазите у савршено обележен и означен простор који су, за ову прилику, чиниле четири сајамске хале и обавезан простор за изложбе илустрација и занимљива предавања, која су се, иначе, смењивала на сваких сат времена, у времену од 9 до 18 часова. Ове године, почасни гост илустратор била је Аргентина, која је, представивши своја 32 илустратора под називом „When cows fly...“, показала колико је илустрација за дечју публикацију озбиљан и захтеван уметнички захват.

Свака од четири хале окупљала је одређени број држава, тј. излагача одређених подручја, и сваки посетилац, већ на самом улазу, имао је пред собом план кретања и помоћ у обиласцима тлоцртом који је јавно изложен. О штампаним водичима да и не говорим.

Сваки од излагача трудио се да најпре изгледом свог штанда привуче посетиоца, и у једном тренутку сам помислила како ми је у ствари заиста жао што нисам дете. Наравно да је реч о пажљиво и рационално изведеним маркетиншким потезима, које чак и крајње неупућен посетилац примећује. Можете очас из царства шаргарепа прећи у земљу рингишпила, из травнатог зеленила ући у дворач из бајке. Али, снаћи ћете се где год да јесте, једино вам можда dress cod неће бити баш најсрећније уклопљен у окружење.

На овом Сајму, у великом броју случајева, ако сте желели да добијете прес материјал, морали сте да приложите визит-карту. О куповини књига нема ни речи, сем ако последњег дана не дирнете неког од издавача, те он реши да вам је, тешка срца, прода по цени која је већ одштампана на књизи. А кад смо код тога, и цена књига говори о томе какву оне имају вредност у поретку озбиљних земаља. Рецимо да ценом једне можете покрити две одличне порције пасте у неком од финијих ресторана у центру града.

О књигама и још понечем...

Е, сада да пређем на основно, тј. књиге. Кад су ми познаници који су раније посећивали ову манифестацију причали, била сам убеђена да претерују, али... На први поглед јасно је издвојити две струје, ону креативну, која књиге за децу смишља и реализује их на идејном нивоу, и ону другу, која их производи. Наравно, у другу групу спадају Кина, Хонг

Конг, Тајван, Тајланд и још понека земља, а у прву све остале. Једино што је сигурно, то је да се све књиге мање-више штампају на истим местима.

Да су деца предмет озбиљних научних анализа, тимова психолога, педагога, уметника и стручњака других профила, јасно је већ на првом кораку. За децу се негде праве сликовнице иако су бебе, али су те сликовнице од платна или меке пластике. Даље, све сликовнице поређане су и означене по старосним групама деце, што не искључује могућност да се и детету од три године намени садржај о Дон Кихоту или *Илијади*. Наравно, на начин који је прихватљив. Како се старосна граница деце помера, тако су и приступи темама озбиљнији. Но, појмовно везивање је такво да, рецимо очас посла искрсне назив *Које све боје постоје у природи, Све о настанку ботаничких башти, Како ми је Ван Гог помогао да средим своју собу, Како сам уз помоћ Сезана упознао природу, или Како ми је Гоген помогао да разликујем боје*. У овим случајевима реч је о сликовницама намењеним деци од пет година. И, када размишљамо о перспективи, како ће изгледати сусрет детета које ужива у овоме и оног које гледа шарене меде, зеке и пева шапцалапца стихове за неких, на пример, двадесет година? Схватате, претпостављам, о чему говорим.

Друга, социјалнија тематика тиче се правилног живота у заједници. То су теме типа *Како схватити родитеље, Како правилно живети у заједници, Како се научити опраштању*, опет за децу предшколског узраста.

Трећа струја тиче се онога што је, сходно мом критичком апарату, права уметност за децу, али она коју само малобројни одрасли разумеју. То су праве лирске књижевне приче, написане онако како је потребно да би дете једном, када порасте, једва дочекало тренутак да спремно улети у чаролију читања. Да ли да вам признам да сам читав други дан посете Сајму провела идући од штанда до штанда, читајући сликовнице и уживајући? Госпођи, агенту за италијанско говорно подручје, Издавачке куће *Voientpress* из Цириха вероватно сам досадила када сам трећи пут прочитала сликовницу Лучије Скудери *Vuonanotte Isabela!*, те ми је, нећете веровати, поклонила. Иначе, дивне сам приче прочитала: о маци која је решила да среди свој живот, о неваљалом Густаву, о јеврејској, некада беби, сада одраслој особи, која замишља своје родитеље, али много тога чудесног...

Наредна струја чинила би комерцијално издаваштво, а чине је углавном Барби и модерни јунаци цртаних теленовела. Морам да признам да ми је ово некако било најмање симпатично, али не и бројним агентима који су стрпљиво чекали на месецима унапред уговорене састанке са нпр. Магичном компанијом *Disney*. Вероватно из разлога профита који је у овим случајевима далеко виши од уобичајеног.

Помињање енциклопедијских издања за децу овом приликом било би превише. Само да набројим да малишани могу уживати у озбиљним знањима о фудбалу, ракетама, поврћу, спорту, океанима,

али свему што помислите да може бити предмет интересовања било ког детета. Али свега.

И да се мало, иако не припадам претераним познаваоцима овог дела, позабавим и илустрацијом. Приметила сам да, вероватно иницирани компјутерским анимацијама и везаношћу деце за њих, многи илустратори инсистирају на перспективи и тродимензионалности. То значи да, када видите дечака пред кишним прозором на насловној страни књиге, ви то заиста и доживите у пуној пластици. Иначе, илустрације за књиге представљају највиши ниво уметничког израза, било да је реч о техници акварела, цртежу, или пак, мешаним техникама. Понекад ми се, листајући књиге, чинило да стојим пред минијатурним платнима хиперреализма.

ЈОШ САМО ОВО...

Предавања која се одвијају у импровизованом амфитеатру централног кафеа, а која сам дотакла на почетку, представљају један од импресивнијих сегмената манифестације. Стручњаци из читавог света смењују се у излагањима-поукама на тему како доћи до идеалног дела за децу. Присутствовала сам неколицини, од којих је једно, мени посебно занимљиво, говорило о томе како и на који начин би илустрација за сликовницу требала да прати текст. На овим сесијама било је могуће чути како се припрема *book* за издавача, шта чини одлике регионалних стрип варијанти и сл. Наравно, свако предавање било је превођено на енглески и италијански.

Када је о нашим излагачима реч, националног штанда, нажалост, није било. А како и би кад је представништво *Ibby*-ја готово у илегалу. О осталом да не говорим. Од издавача, свој штанд имао је Креативни центар, у својој режији, наравно, и део италијанске империје *Giunti* који покрива српско говорно подручје, *Evro Giunti*.

Иначе, са овог Сајма се не одлази празних руку. Напротив. Упућенији од мене, а таква је била већина, долазе у пратњи мањих кофера на точкиће, који су права благодет да у њих сместите све пропратне публикације и да шећете као господин човек. Онај мањи део, коме припадам и ја, вуче у торби све са собом по читав дан, док не посустане од умора физичког порекла.

И, један добронамерни савет: да бисте у Болоњи догодине уживали онако како треба, наоружајте се добрим знањем више европских језика. Верујте, биће вам, као што је било и мени, незаборавно...

Александра Вићентијевић
Дечје одељење Библиотеке града Београда

IFLA у Квебеку

Писали смо вам у протеклом периоду „непотребне водиче за Ифлу“, објављивали позиве, програме, упућивали вас на далеке дестинације и на сваки начин настојали да вам приближимо овај највећи светски библиотекарски вашар. Ове године нећемо ни реч, осим да је Светски библиотечки и информациони конгрес 74. по реду и да се одржава у Квебеку, у Канади од 10. до 14. августа.

Поуздано знамо да ће неки од наших сарадника бити међу библиотекарима без граница и да ће вам у новембарском броју пренети утиске, битне моменте и актуелне тенденције у светском библиотекарству.

До тада, ваш навигатор ка глобалном разумевању налази се на www.ifla.org

Нове технологије и методи у раду јавних библиотека

Библиотекари округлог стола

Округли сто „Нове технологије и методи у раду јавних библиотека“ одржан је 31. марта 2008. године у Библиотеци града Београда и Градској библиотеци у Панчеву. Мирко Марковић, уз помоћ и корисне савете Предрага Ђукића и Драгане Сабовљев, осмислио га је као скуп одабраних библиотека по позиву. Како је формулисано у материјалу, овај скуп је замишљен као ad hoc - округли сто народних библиотека.

Учесници скупа су били: Предраг Ђукић и Весна Вуксан из Библиотеке града Београда, Јасмина Нинков из Библиотеке „Милутин Бојић“ (Београд), Вера Удицки из Народне библиотеке „Јован Поповић“ (Киkinda), мр Драгана Сабовљев и Владимир Тот из Градске народне библиотеке „Жарко Зрењанин“ (Зрењанин), Немања Ротар (гост-домаћин) из Градске библиотеке Панчево, Драгана Типсаревевић из Народне библиотеке „Стефан Првовенчани“ (Краљево), Беба Станковић из Народне библиотеке „Илија М. Петровић“ (Пожаревац), Нермина Дуран из Народне библиотеке „Вук Караџић“ (Пријепоље) и Мирко Марковић из Интернет клуба Љиг, Сектор за библиотеке, музеје и архиве и Библиотеке „Ђорђе Јовановић“ (Београд).

Позиву су се одазвали и почасни гости, Јелена Стипетић Шушак из ријечке Градске књижнице и Матјаж Фило из Интернационалне школе и гимназије Бежиград, Љубљана.

Скуп је, у име организатора, отворио Мирко Марковић, осврнувши се на специфичности рада свих библиотека-учесница. На тај начин је најавио теме о којима су говорили њихови представници, као и објављивање сет-зборника са интегралним верзијама радова учесника (извршни издавач ће бити зрењанинска Библиотека, а Интернет клуб Љиг ће приредити електронски оптички диск или флеш издање). Зборник и диск ће бити подељени свим библиотекама.

Господин Фило је са аеродрома стигао право у Панчево на поподневну сесију, која је почела

у 15 часова, у Електронској читаоници Градске библиотеке.

Нермина Дуран, директорка Библиотеке у Пријепољу је говорила прва, а њена тема је била „Од идеје до циља“, односно представљање сајта Народне библиотеке „Вук Караџић“, који, по неким неформалним анкетама међу библиотекарима, важи за најуспешнији и најзанимљивији сајт из наше делатности. Кроз седам фаза: од дефинисања пројектног задатка, до обуке библиотекара и информатора, објаснила је како је овај сајт настајао, приказани су најзанимљивији и најинформативнији делови, као и уметничке фотографије које украшавају странице. Како је госпођа Дуран рекла, идеја је да ниједна страница не буде празна, а план је да се сајт стално ажурира и допуњава. Ово искуство је веома драгоцено свим библиотекама које би требале да осмисле и поставе своје сајтове.

Јасмина Нинков, директорка Библиотеке „Милутин Бојић“ из Београда је представила реконструкцију мреже 11 библиотека-огранака која траје већ пет година. Огранци и централна библиотека се налазе на општини Палилула, највећој у Србији, са мешовитим градско-приградским становништвом и великим бројем насеља. За пет година је реконструисано пет објеката, изграђена су три нова, завршен је пројекат за изградњу нове библиотеке у Овчи, насељу преко Дунава, чије становништво претежно чине Румуни, а планира се и изградња велике централне библиотеке у објекту „Браће Стаменковића“, на простору од око 1000 м². Цео пројекат је финансијски подржала општина Палилула, а улагања су допринела да библиотеку 2007. године посети 22.000 корисника. Са детаљима овог значајног подухвата учесници су могли да се упознају у тексту објављеном у *Новинама Београдског читалишта*.

Драгана Типсаревевић, директорка библиотеке „Стефан Првовенчани“ из Краљева је елаборирала тему „Савремене технологије у издавачкој делатности“.

Издавачка делатност је један од најзначајнијих сегмената рада краљевачке Библиотеке, а специјализовала се за објављивање поезије и књига које прате поезију. У оквиру својих едиција објавили су педесет књига. Редакцију чине шест књижевника, главни и одговорни уредник је Горан Петровић, а уредник поезије Живорад Недељковић. Од 1985. године Библиотека се бави издавачком делатношћу и једини је издавач у Краљеву. Препознатљива је и по часопису за књижевност, уметност и културу *Повеља*, који објављује српску и преведену књижевност, прилоге из ликовне уметности, завичајне историје, филозофије, итд. Библиотека је један од организатора културно-научне манифестације „Жички духовни сабор Преображење“ на којој додељује песничко признање *Жичка хрисовуља*. Савремене технологије су олакшале, убрзале и појевтиниле рад на књизи, а Краљевчани планирају и куповину дигиталне црно-беле машине за рад у малим тиражима. Драгана Типсаревевић је такође описала све програмске пакете у којима се врши припрема за штампу.

Детаљ са округлог стола

На ово излагање се надовезала тема „Аутоматизација заокруженог процеса везаног за библиотечку грађу у Градској народној библиотеци „Жарко Зрењанин“, коју су припремили директорка, мр Драгана Сабовљев и Владимир Тот, руководилац Одељења за информационе технологије Библиотеке, са графичком презентацијом овог процеса. Покушај аутора је био да се представи аутоматизација свих сегмената делатности, јер је Библиотека заокружила читав процес везан за књигу: куповину, поправку, објављивање, штампу, продају, обраду и циркулацију. Овом приликом је сагледана делатност Библиотеке у целини, иако је сваки аспект могао бити посебно обрађен, нарочито издавачка делатност, која постоји већ више од 40 година, објављено је око 500 издања у укупном тиражу од преко 400.000 примерака, и штампарска и књиговезачка делатност, које су поменуте у контексту укупних активности. На то се овом приликом није требало враћати, јер је познат став зрењанинске Библиотеке, изложен на многим стручним скуповима, да су издавачка и штампарска делатност неопходне у формирању особеног идентитета сваке библиотеке.

Вера Удицки, директорка Библиотеке „Јован Поповић“ из Кикинде, имала је задатак да представи тему под називом „Изазови и замке у процесу одлучивања и остваривања принављања библиотечке грађе“, али она је радије, с пуним правом, говорила о Фестивалу кратке приче, који је настао из манифестације „Антологија нове кратке приче“ коју су Кикинђани, у сарадњи са електронским часописом *Трећи трг* почели да представљају по градовима. Фестивал се први пут одржао у Кикинди, 2006. године, гости су били писци из земаља у окружењу, а промовисан је и у Студентском културном центру у Београду. Том приликом је објављена књига на четири језика: мађарском, македонском, словеначком и српском. Ефекти су постали видљиви тек после другог Фестивала, јер су учесници, аутори из региона, почели да се повезују. Збирка је промовисана у Марибору, Сегедину и градовима у Хрватској, а краљевачка *Повеља* је објавила шест кратких прича. Информације о Фестивалу се појављују на свим сајтовима земаља у окружењу, као и у часописима. Упркос мукотрпном тражењу средстава, трећи Фестивал ће се одржати у јуну, почасни гост ће бити Енглеска, из које долазе четири аутора. Круг учесника се шири гостима из Словачке, Пољске, итд. Јелена Стипетић Шушак је нагласила да се ова *Антологија* јако много тражи и чита у Градској књижници у Ријеци.

Гошћа из Ријеке је своје излагање посветила Одјелу за самоучење језика Градске књижнице у Ријеци. Пројекат је настао 1997. године на саветовању у Ловрану, када су подршку пружили гости из Француске, а Одјел је започео са радом 2001. године. Смисао је у томе да је формирано посебно одељење у којем на засебним рачунарима, са слушалицама, сопственом динамиком, корисници уче језике. Ријека, као лучки град, била је погодна да програмом заинтересује незапослене, као и пословне људе, ученике и студенте, али и пензионере који су одлазили да раде у иностранству, да својим препорукама додају и познавање страних језика. Програм прати школске програме, али им није конкуренција. Погодан је за људе који нису склони учењу у групама и који своје знање унапређују и проверавају путем рачунара. Пошто су CD-и са програмима веома скупи, не могу се изнети из библиотеке. Њихову набавку су финансијски помогли град Ријека и Network Library - програм Отвореног друштва из Будимпеште. Сав материјал је обрађен у каталогу, а формирају се и предметне одреднице у којима постоји и ниво знања од којег корисник почиње учење. Од пресудне важности за функционисање програма су библиотекар који говори стране језике и сарадња са групама, мањинама, студентима и факултетима. Сваки корисник може да ради по два сата дневно, а по речима Јелене Стипетић Шушак, нема слободних места током читавог радног времена. Овакав вид рада са корисницима не постоји у Србији, те тиме

искуство Књижнице у Ријеци и нама овде може да буде више него драгоцено.

Беба Станковић, директорка Библиотеке „Илија М. Петровић“ из Пожаревца, говорила је о електронској књизи, у раду под насловом „Електронска књига - могућност или будућност“. Као и сви библиотекари, и она се слаже да је књига у штампаном облику незаменљива. Електронска књига има своје предности и недостатке, а Интернет и информационе технологије су учинили да се све промени, и пред том чињеницом се не смеју затварати очи. Прецизно је изложила историјски преглед развоја штампане књиге, а потом и развој електронских издања. Затим је говорила о дилеми да ли се одредити за штампу или електронску књигу и навела најзначајније пројекте у нашој земљи, као што су Дигитална библиотека Народне библиотеке Србије и пројекат дигитализације Министарства културе Републике Србије. На крају је представљена електронска монографија коју је издала пожаревачка Библиотека и која је доживела треће издање.

Весна Вуксан и Предраг Ђукић, помоћник директора за стручне послове Библиотеке града Београда и координатор округлог стола, својом темом „Блог БГБ; Libguide - БГБ, ваш водич кроз Интернет“ осврнули су се на ширење Интернет технологија, чија експанзија је довела до употребе термина Web 2.0 и библиотека 2.0 - примене технологија из Web 2.0. Изнели су тезу да генерација израсла на Интернету увек полази од њега и прво њему приступа са различитих медија. Зато је Библиотека града Београда покренула иницијативу да буде библиотека 2.0. Уз класичан Интернет сајт, направљене су додатне услуге, пре свега блог БГБ-а, који је прво званично представљање доживео на овом округлом столу. Жеља твораца је била да се кориснику приђе на неформални начин, али кроз званичну институцију, чиме му се приближава Библиотека. Изузев тога, постављају се и важне информације, од оне да је Библиотека града Београда постала званична чланица IFLA-е, до карикатура библиотекара. Намера овог подухвата је да се покаже да долазе нове генерације библиотекара, као и идеја да се кроз шаљиве приче и стриповане форме обраде важне теме, на пример, крађа књига и препродаја на улици. Постављају се анкете као веза са корисницима. Један од најзанимљивијих сегмената је водич кроз Библиотеку. Весна Вуксан је истакла да се Водич бави такозваним favorites, односно, овај систем је интегрисан са другим 2.0 претраживачима. Креирају га библиотекари и обухвата разне области људског знања. Садржи и друге линкове, могућност повезивања са библиотекаром, једноставно се претражује и веома лако се пише на њему. Корисници имају могућност да се пријаве на mailing листу и добију информације о новим водичима. Иза пројекта стоји Lib guide, направљен за потребе библиотека за израду водича из разних области. На сваки водич ће бити прикључено шта нуди БГБ из својих фондова, као и адресар. Још увек није строго дефинисано како ће бити урађени водичи, али је идеја да свако кроз свој ангажман да неки лични печат, тј. како је рекао

Предраг Ђукић - „оно што у свакодневном раду користимо, а не делимо са другима“. Водичи нису формалног типа, нити званични део библиотечног сајта, али покрећу разне теме.

Немања Ротар, директор Градске библиотеке у Панчеву, на првом делу сесије је говорио о Електронској читаоници у својој библиотеци, а учесници су имали прилику и да је виде у другом делу сесије, у Панчеву. Он се осврнуо на прошлост Библиотеке, тј. на њену организацију на старомодан начин. До 2002. године, уз велике напоре, формиран је електронски каталог. Од тог тренутка започиње убрзани развој Библиотеке. Међутим, проблем се састоји у томе да постоје библиотеке где није тако и где се и даље ради на застарели начин. Ротар проблем налази у недовољном ангажовању друштва да се укључи у развој дигиталне писмености у условима у којима је елементарна писменост на најнижем нивоу. Због тога све теме на овом округлом столу посматра као авангардне. У том контексту је отворена Електронска читаоница у Библиотеци у Панчеву, али уз бројне опструкције старомодног кадра. Читаоница није велика, јер ни наменски грађена зграда није у целини завршена, иако представља скупочени пројекат. Омогућава корисницима приступ Интернету и, уопште, рачунаре, уз симболичне цене и за различите намене. Приказан је кратак филм снимљен приликом отварања читаонице. Порука коју је Немања Ротар упутио је да библиотекарски посао мора да буде много озбиљније схваћен од стране државе, а наши напори морају да иду ка томе да се људи прво описмене елементарно, па тек онда дигитално. Електронска читаоница у том смислу представља покушај започињања едукације. Библиотеке то морају да раде, јер ипак имају највише корисника.

Први део сесије је завршен излагањем Мирка Марковића, директора библиотеке „Ђорђе Јовановић“ из Београда и координатора и идејног творца Интернет клуба Љиг, Сектор за библиотеке, музеје и архиве, на тему „Електронска књига у функцији основне библиотечке делатности“, на примеру електронске књиге Драгана Лукића. Описано је и приказано како књига изгледа и шта садржи. Библиотеке овакве књиге могу да користе и за израду научних радова. Пре упуштања у подухват креирања електронске књиге, морају да се узму у обзир два сегмента: едукативни и библиотечки. Књига коју је Марковић приказао доживела је три издања, али се зна да се често израђују њене пиратске копије, што јесте кажњиво, али ако се тиме она шири и користи, издавачи немају ништа против.

Након другог дела сесије у Панчеву, може се закључити да је овај округли сто пре свега послужио учесницима да размене искуства на већину сродних тема и дао многе и корисне нове идеје за унапређење рада.

Драгана Сабовљев
Градска народна библиотека
„Жарко Зрењанин“ Зрењанин

Осми семинар Виртуелне српске библиотечке мреже

Модели коришћења дигитализованих форми

У Љигу је од 1. до 3. априла 2008. године по 8. пут одржан семинар Виртуелне мреже Библиотеке нашег окружења. Тема овогодишњег семинара је била „Модели коришћења дигитализованих форми у раду јавних библиотека“ Master class. Тродневни семинар је учесницима приближио значај дигитализације постојећих фондова библиотека, али и моделе коришћења дигитализованих форми у раду са корисницима. Семинар је водио дипл. инг. Матјаж Фило, експерт из Словеније.

Претходно му је округли сто, одржан 31. марта у Библиотеци града Београда и Градској библиотеци Панчево. Тема је била „Нове технологије и методи у раду јавних библиотека“. Представници јавних библиотека из Кикинде, Зрењанина, Панчева, Пожаревца, Краљева, Пријепоља, Београда, са Палилуле и Интернет клуба у Љигу, као и гости из Ријеке и Љубљане, изложили су искуства својих библиотека и усагласили закључке. Зборник са округлог стола ће, у штампаној и електронској форми, бити бесплатно достављен свим нашим јавним библиотекама.

На семинару у Љигу окупало се 68 библиотечких радника из 39 библиотека Србије и региона (БиХ, РС, Словенија, Хрватска и Црна Гора) и то: из Ужица, Пожаревца, Инђије, Уба, Вршца, Ваљева, Старе Пазове, Пријепоља, Кикинде, Београда, Панчева, Бора, Вишеграда, Бањалуке, Зворника, Бијељине, итд.

Уторак, 1. април

По традицији, окупљене учеснике је коктелом добродошлице поздравео председник општине Љиг, др Мирослав Максимовић.

Радни део семинара започео је Матјаж Фило (Љубљана) својим предавањем „Савремене интенције у коришћењу дигитализованих форми у култури и образовању“. Он је изложио тренутно стање примене ИТ достигнућа у библиотекарству и образовању. Предраг Ђукић (Библиотека града Београда) је својим радом „Библиотечки блогови“ упознао учеснике са реалним стањем и перспективама библиотечких блогова и њиховим утицајем на интерактивност у раду са корисницима библио-услуга.

Семинар је свечано отворен поздравном речју Стојке Мијатовић, председнице Друштва библиотекара РС, стручног покровитеља семинара и беседом библиотекара-књижевника Радована Белог Марковића. Затим су уручена признања мреже:

Призма за унапређење угледа библиотеке у локалној заједници - Живораду Тодоровићу (Градска библиотека „Божидар Кнежевић“ Уб)

Призма за очување библиотечког достојанства – Нинослави Милановић (Народна библиотека „Вук Караџић“ Крагујевац)

Признање за најбољи сајт библиотеке 2007. године – Матична библиотека „Вук Караџић“ Пријепоље

Признање за најбољу WEB библиотеку 2007. године - Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ Ваљево

Споменица за унапређење библиотекарства у региону – постхумно Бреди Фило (IZUM – Марибор)
Награда „Ђорђе Пејановић“ – сајту Библиотеке нашег окружења.

Среда, 2. април

Семинар се другог дана одржавао у хотелу на Дивчибарама. На почетку је пригодно обележено 140 година постојања Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић“ из Ваљева.

Уследила су излагања:

„Дигитална библиотека Народне библиотеке Србије“ - Тамара Бутиган Вучај (Народна библиотека Србије)

„Дигиталне колекције Народне и универзитетске библиотеке Републике Српске“ – Ранко Рисијевић (Народна и универзитетска библиотека Републике Српске)

„Дигитализација научних рукописа“ – Зоран Огњановић (Математички институт САНУ)

„Заједнички пројекат хрватских народних књижница On-line референтне услуге – питајте књижничара“ Јелене Стипетић Шушак (Градска књижница Ријека)

„Коришћење електронских извора у раду јавних библиотека“ – Јасмина Нинков (Народна библиотека „Милутин Бојић“ Београд)

„Кредибилитет електронских извора – колико верујете Интернету“ – Весна Вуксан (Библиотека града Београда) и

„Ново електронско окружење (Web 2) i AC“ – Јасна Кунић (IRC Амбасада USA, Београд).

Раду учесника по радионицама претходило је отварање изложбе Библиотеке града Београда „У част књиге“ (Олга Франић Срећковић) и проглашење општине Љиг за највећег пријатеља библиотека у Србији у 2007. години.

Радионицу *Између open soursa i Windowsa* водио је Матјаж Фило.

Радионицу *Изазови у набавци електронских публикација* водила је Олга Франић Срећковић.

Радионицу *Инжењеринг у опремању мобилија за Е-читаонице* Слађан Велинов (Solenoid).

И.П. Лагуна је на семинар библиотекара довела књижевника Миомира Петровића који је библиотекарима, познаваоцима продукције познатог издавача, делио награде.

Четвртак, 3. април

На округлом столу *Преглед актуелне праксе и модели коришћења дигитализованих форми у раду јавних библиотека*, својим искуствима успешно се представило неколико библиотека.

Излагање „Развој присуства сајта јавне библиотеке на глобалној мрежи“ Тијане Секулић (АТ Haus - дизајн и израда најбољег библиотечког сајта 2007) претходило је „Резимеу“ у којем је Матјаж Фило објединио теме и вежбе са семинара.

Семинар је завршен уручењем сертификата (чему се, верујем, највише обрадовао Мирко Марковић, организатор и „Катица за све“ ових окупљања).

Сви са којима сам разменила утиске су се сложили да је ово био један од најуспешнијих семинара којима смо присуствовали. Пажња којом су се пратила излагања, питања која су упућена ауторима и активно учешће у радионицама, показали су да су библиотекари прихватили да уче доживотно.

Вера Удицки
Градска библиотека
„Јован Поповић“ Кикинда

Седница Скупштине Заједнице матичних библиотека Србије

У ишчекивању Библионета 2008.

У прелепом дворишту Народне библиотеке „Јован Поповић“ у Кикинди, 24. априла 2008. године, одржана је седница Скупштине *Заједнице матичних библиотека Србије*. По устаљеном обичају, пре заједничког, одржани су састанци Управног и Надзорног одбора.

Вера Удицки, директорка Народне библиотеке „Јован Поповић“, поздравила је присутне директоре матичних библиотека причом о најрепрезентативнијој манифестацији ове библиотеке – Фестивалу кратке приче, и позвала их да поново дођу у Кикинду у јуну, када ће се он одржати.

Седницу је водио управник Народне библиотеке Србије Сретен Угричић. Усвојени су записник са претходне седнице, завршни рачун и финансијски извештај, као и извештај о раду *Заједнице матичних библиотека*. Из извештаја о раду треба издвојити четири скупа: о серијским публикацијама, типовима библиотека, критеријумима за стицање звања и *Библионет 2007*. Министарство културе Републике Србије је усвојило примедбе библиотекара са састанка *Заједнице у Лесковцу* на тему нацрта Закона о култури, што је покренуло израду других закона, пре свега о обавезном примерку и старој и реткој књизи.

Програмским планом за 2008. годину предвиђено је редовно одржавање састанака у различитим библиотекама-домаћинима, а теме ће ове године бити: мрежа јавних библиотека, обављање матичних функција, стање просторних услова и издавачка делатност у библиотекама. Такође ће бити постављен сајт *Заједнице* и организовани семинари за библиотекаре референсних збирки на тему коришћења удаљених извора. Домаћини ће бити Народна библиотека Србије и Библиотека

града Београда. Новину представља одлука Управног одбора да се чланарина са досадашњих 10.000 повећа на 12.000 динара.

Колико су нека питања важна за библиотеке, показала је и расправа на којој је одмах започета тема решавања проблема недостатка простора у библиотекама и неадекватног смештаја фонда. *Заједница матичних библиотека* би морала да донесе закључак који ће упутити надлежним инстанцама. Библиотеке такође имају проблем приступа Академској мрежи. Одговор управника Угричића је био да је почетак решавања овог проблема у томе што је Министарство науке донело одлуку о бодовању сарадника на основу њихових библиографија које се преузимају из COBISS-а. То пружа наду да ће се сарадња решити системски и да је држава схватила значај библиотека као информационо-документационих центара.

О резултатима рада матичних библиотека протекле године говорила је Драгана Милуновић из Народне библиотеке Србије. Изнела је статистичке податке који су веома неуједначени, од регистрације нових библиотека, до обављања стручних надзора, о којима стижу разнолики извештаји. Такође није јасно шта подразумева стручна помоћ, те и одатле долазе различити подаци. Због свега овога се морају увести неки стандарди, а библиотекари матичних служби упућивати на консултације у Народну библиотеку Србије и Библиотеку Матице српске. Стручно мишљење је веома битно упутити надлежним органима, а морају се бар једном годишње радити анализе стања у библиотекама. Повећањем броја радника у матичним службама постигла би се боља комуникација, нарочито када је реч о школским библиотекама. Упућен је

БИБЛИОНЕТ У СУБОТИЦИ

Заједница матичних библиотека Србије, 2. и 3. јуна ове године, у Градској библиотеци у Суботици организује, трећи по реду, *Библионет*. Тема овогодишњих дана матичних библиотека Србије је: „Библиотечке услуге”. Детаљније на: www.nbs.bg.ac.yu/pages/article.php?id=1318.

предлог, пре него што се формирају стандарди по међународним критеријумима, да се матичним библиотекама понуде обрасци израде извештаја, усагласи терминологија, као и да се изради упутство о раду матичних служби, и да се презентују најбољи извештаји као примери за све библиотеке.

Подељен је *Зборник радова* са стручно-научног скупа *Библионет 2007*, као и још неколико публикација, чији су дародавци били Дан граф, амбасада Сједињених Америчких Држава и кикиндска Библиотека. Најављене су измене у организацији *Библионета 2008*, који ће се одржати у Суботици. Селекција радова ће ове године бити строжија. Управни одбор ће радити као редакцијски. Од 47 приспелих радова изабраће највише 30, који ће се дистрибуирати електронским путем пре скупа, да би учесници унапред могли да се припреме за дискусије, којима ће бити посвећено највише времена. О детаљима организације, Управни одбор ће расправљати на састанку 9. маја 2008. године.

Усвојен је и Правилник о награди *Ђура Даничић*. Додељиваће се врхунским појединцима у струци, а пошто захтева ригорозну процедуру пријављивања и образложења, почеће да се додељује од 2009. године.

Што се дигитализације завичајних фондова тиче, у овај пројекат се укључило за сада десетак библиотека, али су и остале охрабрене да се прикључе.

У ишчекивању стратегије дигитализације културне баштине Министарства културе Републике Србије, Народна библиотека Србије самоиницијативно започиње процес дигитализације завичајних збирки у складу са могућностима и компетенцијама.

На крају се водио разговор о проблемима који погађају све библиотеке, лошем материјалном стању запослених, формирању радне групе која ће донети нови Правилник за одобравање стручних звања, откупу књига за библиотеке Министарства културе Републике Србије, достављању обавезних примерака националним библиотекама, као и могућности да библиотеке корисници програмског пакета БИСИС постану придружени чланови ВБС-а.

Такође је упућен апел да библиотеке поклоне књиге, а нарочито серијске публикације библиотеци у Власотинцу, која је недавно изгорела. То могу да учине тако што ће послати своје поклоне Добрили Бегенишић у Народну библиотеку Србије, а одатле ће бити прослеђене у Власотинце. На основу овог трагичног догађаја донет је закључак да је неопходна едукација из противпожарне заштите и упућен је апел да све библиотеке инсталирају противпожарне аларме. Свака библиотека је дужна да достави извештај о противпожарној заштити на подручју своје надлежности, а Заједница ће се обратити Министарству, као и МУП-у Србије.

Наговештена је и припрема предлога Закона о библиотечкој делатности којим се бави Народна библиотека Србије, а у јавну расправу ће се укључити све заинтересоване библиотеке.

Драгана Сабовљевић
Градска народна библиотека
„Жарко Зрењанин” Зрењанин

LIDA

Годишња Међународна конференција „Књижнице у дигиталном добу” („Libraries in the digital age”), популарна LIDA, траје, ове године од 2. до 7. јуна. Теме су „Учење и усавршавање у дигиталним књижницама” и „Препоруке у дигиталном окружењу”.

Да подсетимо, LIDA се од 2000. године одржава у Дубровнику и на Мљету и окупуља истраживаче, професоре, развојне стручњаке и библиотекаре из целог света. На прсте једне руке можемо да избројимо учеснике из Србије на досадашњим конференцијама, а не видимо никога ни на списку учесника за ову годину.

Детаљне информације о овом стручном скупу на www.ffos.hr/lida.

Јахорина

Седмо Саветовање за библиотекарe

У хотелу „Бистрица“ на Јахорини је, од 22. до 24. априла ове године, одржано 7. Саветовање библиотекара Републике Српске. Тема овогодишњег скупа била је „Библиотеке садашњости и будућности: концепција - архитектура - технологија“. Учествовало је тридесетак излагача из Србије и Републике Српске, а специјални гост био је Роб Дејвис.

Промовисано је ново издање Градске библиотеке у Панчеву, књига др Гордане Стокић Симончић, *Историја књиге и библиотека код Срба у Средњем веку* и представљене библиотеке у Источном Сарајеву, Бијељини, Хан Пијеску, као и Катедра за библиотекарство у Источном Сарајеву.

Ранко Рисојевић и Стојка Мијатовић на отварању скупа

Више на сајту *Панчевачког читалишта* и Друштва библиотекара Републике Српске.

Четврти годишњи међународни конгрес библиотекара слависта у Сарајеву

Библиотечке стазе - следећа генерација

Четврти годишњи међународни конгрес библиотекара слависта у Сарајеву, одржан је од 20. до 24. априла ове године. Тема, „Библиотечке стазе - следећа генерација“, окупила је бројне госте из Европе, Америке и окружења. Они су, говорећи о најбољој пракси, осветлили кадровска питања, финансирање и сарадњу библиотека са другим институцијама.

Новина овогодишњег окупљања био је програм „Библиотекари света за студенте библиотекарства у Сарајеву“. Представници највећих светских библиотека су, у својству гостујућих професора, имали већи број сусрета са студентима основних и постдипломских студија на Одсеку за библиотекарство Филозофског факултета у Сарајеву.

Конгрес се, сваке године, одржава у време Међународног дана књига у Сарајеву, а његови учесници се пре одласка договарају око тема за наредни сусрет.

Организатори овог су: Central and Eastern European Online Library, Frankfurt a/M, Филозофски факултет Универзитета у Сарајеву и сарајевско ИКД „UNIVERSITY PRESS“. Помогли су им: Асоцијација информацијских стручњака, библиотекара, архивиста и музеолога

- БАМ, Сарајево, сарајевско ТКД „Шахинпашић“ и Сарајевски сајам - КСЦ Скендерија.

У исто време, у Сарајеву је одржан и први Интернационални симпозијум „Дигитализација културне баштине Босне и Херцеговине“. Организатори су били Електротехнички факултет Универзитета у Сарајеву и БХ Телеком.

Детаљније на www.citaliste.com.

Излагање Милана Грбе

Република Српска

Плате су закон

Нови Закон о платама је изазвао незадовољство библиотекара и радника у култури у Републици Српској. Цијена рада је најнижа (100,00 КМ), а коефицијенти су одређени без могућности

Фотографија са састанка у Теслићу

вредновања унутар исте групе. Нема топлог оброка, нити других примања, на што други корисници буџетских средстава са знатно већом цијеном рада (135,00 КМ) имају право. Оштећени су и библиотекари на универзитетима са смањеним коефицијентом на 8,5, никаква звања Законом нису предвиђена, а самим тим ни могућност напредовања у струци. Директори народних библиотека са вишом стручном спремом такође су погођени јер немају додатак за функцију.

Библиотекари ће тражити организовање Републичког библиотекарског савјета при ресорном министарству, који ће на вријеме реаговати и учествовати у решавању свих струковних проблема. Формира се Комисија за стандарде, која ће се укључити у израду новог Закона о библиотекарству (чланови: Биљана Билбија, Милка Давидовић, Жељка Комленић и Љиљана Кнежевић).

На састанку Управе Друштва библиотекара, у марту мејесецу, изражено је незадовољство и начином набавке библиотечке грађе. Он је „био компликован, дуготрајан и реализован је тек крајем 2007. године“. Када је ријеч о реализацији програма COBISS за матичне библиотеке, овим поводом предстоји састанак министра са директорима матичних библиотека.

www.bibliotekari-rs.org

Конкурс Ерсте фондације

Победио Infohouse

У конкуренцији преко 400 пријављених пројеката и програма, прва награда Ерсте фондације из области друштвене интеграције у износу од 20.000€ додељена је 21. фебруара 2008. БХ. организацији Infohouse за пројекат „Волонтирај-кредитирај 2007“. Друга награда (15.000€) припала је пројекту „Широм отворена врата библиотеке“ градских библиотека у Загребу.

Конкурс је био расписан за непрофитне организације, као и за јавни сектор, појединце, верске заједнице и медије из ширег региона. Добитници главних награда и посебних признања су аутори иновативних пројеката из Босне и Херцеговине, Хрватске, Словеније и Србије, који се баве друштвено-

корисним активностима. Награђене организације баве се друштвеним и етничким мањинама, особама са хендикепом и траумама, децом и одраслима са друштвених маргина.

Борис Марте, извршни директор-тор Ерсте фондације, изјавио је да се нада да ће ова награда мотивисати људе да пронађу нове начине како би решили друштвене проблеме и започели дијалог о друштвеном развоју у будућности. Следећи конкурс за Награду Ерсте фондације из области друштвене интеграције за 2008. годину почеће у септембру и обухватиће још више земаља из југоисточне Европе.

Жене то могу у медијима

За родну равноправност

Крајем марта ове године, одржан је семинар у просторијама Општине Панчево под називом „Жене то могу у медијима“, у сарадњи са норвешком

на постизању родне равноправности. Многи циљеви су остварени, па се Норвешка често узима као пример земље са високом степеном родне равноправности.

Норвешка и остале нордијске земље имају већи број жена у парламенту и на другим званичним функцијама од других земаља. То је постигнуто захваљујући годинама борбе за родну равноправност и радом на више поља: у радничким синдикатима, политичким странкама, у женским организацијама, радом појединих жена које су разбијале устаљене норме, као и инсистирањем на томе да се родна равноправност инкорпорира у законе и обичаје. Родне улоге утврђене су друштвеним нормама. Повећању степена родне равноправности у Норвешкој допринео је заједнички рад и умрежавање жена.

Нажалост Србија је јако, јако далеко од Норвешке.

Милана Гаевилов
Градска библиотека Панчево

Народном помоћи и Удружењем жена „Пешчаник“ из Крушевца. Организатори/ке панчевачког сусрета су били/ле Савет за родну равноправност СО Панчево, Женска мировна група Панчево и Грађанска акција Панчево.

„Жене то могу“ (ЖТМ) је програм намењен женама, а осмишљен је од стране женске секције норвешке Лабуристичке странке. Програм ЖТМ-а реализован је у преко 25 земаља широм света. Циљ овог програма је повећање броја друштвено ангажованих жена. Жене чине половину (ако не и више) светског становништва и требало би да поседују исто онолико моћи и ауторитета као и припадници супротног пола. Морале би да буду подједнако заступљене и на руководећим положајима, али тренутно стање ствари даје другачију слику. Жене су у целом свету мање заступљене на местима одлучивања, мање су видљиве у медијима и заузимају мање посланичких места и главних функција у политичким странкама од мушкараца.

ЖТМ је тренинг за жене, припремљен са циљем да ојача самопоуздање учесница, да их упозна са начелима политичког рада и организовања и охрабри да јавно иступе и узму учешћа у процесима одлучивања. Организовање семинара ЖТМ један је од начина за повећање учешћа жена у различитим областима. Важно је охрабрити их да се ангажују у друштву, невладиним организацијама, политичким странкама, и другим сегментима јавног живота. ЖТМ је истовремено и тренинг за стицање специфичних организационих вештина и прилика да се жене окупе и умреже.

Женска секција норвешке Лабуристичке партије и норвешки Женски покрет деценијама раде

Графика М. Бјелановић

Конференција „COBISS 2007.“

Подршка интеркултурном дијалогу

Заслугом информационе и комуникационе технологије свет је постао мањи, а људи у њему су све више отуђени и усамљени, јер се међусобно не разумеју и плаше се један другог!

Конференција „COBISS 2007.“ одржана је 28. и 29. новембра 2007. године и била је посвећена Европској години интеркултурног дијалога. Обрадила је различите облике подршке коју за успешан интеркултурни дијалог у регији Југоисточне Европе нуди библиотечки информацијски систем COBISS.

За овакав назив конференције постоје убедљиви разлози: IZUM, наиме, већ две деценије систематски гради и подржава повезивање библиотека и библиотекар употребом савремене информационе и комуникационе технологије.

Конференција „COBISS 2007.“ показала је шта је заправо могуће учинити за интеркултурни дијалог, и није при том остала само на декларацијама.

Листа учесника Конференције обухватила је 414 имена. Из Албаније су дошла 42 учесника, 36 их је било из Босне и Херцеговине, 51 из Бугарске, 24 из Црне Горе, 10 из Хрватске, 25 са Косова, 45 из Македоније, 59 из Србије, 119 из Словеније и троје из других држава.*

И ове године, догађања на Конференцији обогатили су изврсни предавачи који су представили настојања на изградњи интеркултурног дијалога у различитим срединама. Показана је интеркултурна ширина COBISS-а, који се потврђује у овом делу Европе, у којем без интеркултурног дијалога нема егзистенције.

Други дан конференције организован је у облику округлих столова (укупно четири) на којима је, са уводним рефератима, наступило 39 референата из девет држава, који су осветлили различите аспекте интеркултуралности у библиотекама. На округлим столовима, корисници система COBISS разговарали су о квалитетној библиотечкој пракси у оквиру следећих тема:

- Преузимање библиографских записа из различитих културних средина:

Број преузетих записа у оквиру мреже COBISS. Net нагло расте, а шире се и искуства која су повезана с културним карактеристикама средине у којој је запис настао. То се делимично може применити и на однос између националних и међународних библиотечких стандарда.

- Уважавање културних разлика корисника библиотека:

Данас више нема културно хомогених средина, јер је Европа простор слободног протока људи. Зато данас, више него икада пре, библиотеке морају да размишљају о различитим културним потребама корисника, а то морају и да уважавају у свом раду.

- Допринос библиотека европском идентитету:

Европа не прихвата перспективу „лонца за претапање“, а уједно очекује да ће се развити идеја европске припадности као везивна култура дијалога. Ниједна институција нема толико добрих полазишних тачака за подршку европској идеји, колико их имају библиотеке, које су заправо „европске куће“ у својим срединама.

- „Мањинске“ библиотеке и збирке на страним језицима у функцији интеркултурног дијалога:

Скоро да не постоји европска држава која у оквиру својих граница нема националне мањине, а очекује се да мањине имају и своје библиотеке. Разумљива је њихова национална мисија, а такође су од изузетног значаја за интеркултурни дијалог. Сличну улогу имају и библиотечке збирке на страним језицима.

Конференција је закључена панелом на којем је био представљен програм студија информационог наука – библиотекарства на другом болоњском степену (магистар), који на основу посебног споразума организују IZUM, те универзитети у Задру, Љубљани, Приштини и Скопљу. Ове студије ће помоћи у превазилажењу проблема везаних за недостатак стручног кадра у државама у којима не постоје студије библиотекарства.

У оквиру Конференције, организована је и свечаност поводом двадесетогодишњице COBISS-а, на којој је додељено 23 признања појединцима који су на различите начине допринели потврђивању библиотечко-информационог система у својој земљи и у иностранству.

Конференција је саставни део пројекта COBISS. Net који, преко различитих министарстава, помаже Влада Републике Словеније.

Дружење учесника у оквиру Конференције омогућили су спонзори: Sinfonika, НР и ProQuest.

Припремама за Конференцију „COBISS 2008.“ IZUM приступа у духу речи које је на почетку овогодишњег скупа изговорио директор IZUM-а, мр Томаж Сељак: „Савремена информациона и комуникациона технологија стварно нам омогућује неограничене контакте на даљину преко којих можемо постати знанци, а да бисмо постали пријатељи, још увек се неизоставно морамо погледати очи у очи“.

Биљана Витковић
Библиотека Министарства финансија
Републике Србије

*Напомена редакције: Ауторка је овако класификовала и набројала учеснике Конференције користећи званичне изворе и документе организатора. Дакле, било је 84 учесника из Србије, од којих је 25 учесника са Косова и Метохије.

Скупштина Библиотекарског друштва Србије У Руском дому

Фотографија са скупштине БДС-а

Библиотекарско друштво Србије је, од мајског окупљања у Панчеву 2004. године, напредовало у сваком погледу: има више од 1200 чланова, новоформирану подружницу „библиотека Косова и Метохије“, буџет од скоро 2,5 милиона динара, сајт, више стручних семинара, установило је награде и признања, поново покренуло часопис *Библиотекар...* Још увек је, додуше, без просторија и само је формално пријављено на адреси у Скерлићевој број 1 у Београду (Народна библиотека Србије). Има проблема са неплаћањем чланарине, а већи број секција и комисија, као и подружница, није довољно активно. Више комисија одржало је само један састанак од формирања, а неке се ни један једини пут нису састале.

Ово би, у најкраћем, била слика БДС-а после седме Скупштине одржане 22. фебруара 2008. године у Београду. Због реновирања Народне библиотеке Србије, за место одржавања изабран је Руски дом, а због митинга, молебана и немира у Београду, седница је одложена за један дан. Колеге са Косова и Метохије су биле спречене да присуствују скупу. У ванредним околностима, окупило се 55 делегата из целе Србије (од 109 или 110 колико броји Скупштина), што је било довољно за кворум и одлучивање.

Скупштином је председавала секретарица, Весна Црногорац, јер председница и потпредседница

Друштва нису могле да присуствују скупу, показујући и тиме да се функција секретара БДС-а не своди само на административне послове. Извештаји и планови су усвојени без много дискусије, текућих питања није било и чланство је замољено да плаћа чланарину.

На захтев делегата, Весна Црногорац је навела које библиотеке нису платиле колективну чланарину за прошлу годину: Народна библиотека Србије, Библиотека Матице српске, Библиотека града Београда, Универзитетска библиотека у Нишу, матичне библиотеке у Јагодини, Шапцу, Ужицу, Нишу, Прокупљу, Зајечару, високошколске библиотеке у Нишу и Крагујевцу, библиотеке Срема (изузимајући Инђију)... Овом списку треба додати и панчевачку

Весна Црногорац води Скупштину

Библиотеку, која је са закашњењем платила само чланарину за 2006. годину.

Скупу су присуствовали представници сва три региона у Банату, као и сремски библиотекарски, демонстрирајући своје уверење да би библиотекарска асоцијација требала да постоји. Војвођански библиотекарски се, зарад даљег општег просперитета Друштва, могу само надати да ће њихов глас у БДС-у бити више уважаван.

Радно председништво

Народна библиотека „Доситеј Обрадовић“ у Новом Пазару

Библиотека као креативни партнер

За библиотекаре је веома корисно организовање сваког стручног скупа. Захваљујући њима, могуће је сазнати шта је актуелно у овој делатности.

После дуже паузе, у организацији Народне библиотеке „Доситеј Обрадовић“ у Новом Пазару, и уз подршку Центра за научне информације НБС-а, 5. децембра 2007. године одржан је семинар под нативом „Библиотеке у савременом окружењу“.

Циљ овог корисног, добро и стручно припремљеног семинара је упознавање библиотекара и осталих који имају важну улогу при промовисању отвореног приступа информацијама са актуелним дешавањима у овој области.

Предавач, мр Биљана Косановић, говорила је о савременим темама и токовима у библиотекарству. Ово излагање, праћено видео презентацијом и конкретним примерима из праксе, изазвало је велику пажњу и интересовање присутних библиотекара.

Циљ семинара је био упознавање библиотекара са предностима у раду приликом увођења рачунара и Интернета у библиотеке. Истакнуто је да сваки библиотекар, никако информатичар, преузима улогу информатора-сарадника, који ће корисницима дати одговоре на многа питања. Наглашен је значај преласка са ручног начина рада (лисног каталога) на базу података, као и замена читаоница рачунарском мрежом.

Аутоматска обрада података унела је много промена у раду библиотека. Пре свега, скраћено је време потребно за обраду публикација, информација се добија за краће време, поштују се универзални стандарди.

Излагање Биљане Косановић је разјаснило многе недоумице у вези са савременим дешавањима у библиотекарству:

- Библиотека као креативни партнер
- Шта корисник очекује у библиотеци?
- Шта библиотекар мора да зна?
- Библиотека као средиште

информационог описмењавања

- Зашто је неопходан приступ Интернету?

- Да ли библиотеке опстају?
- Шта нам је чинити?

Увођењем рачунара у библиотечко пословање мења се терминологија у традиционалној и савре-меној библиотеци:

- традиционална библиотека - савремена библиотека;
- библиотечки материјал се прикупља - информације се пописују, класификују;
- каталози - база података;

- проналажење по одредницама - претраживање по више параметара;
- читаоница - рачуарска мрежа;
- библиотекар - информатор-сарадник.

О успешности семинара сведочи и присуство преко тридесет учесника из јавних библиотека Краљева, Сјенице, Тутина, као и школских библиотекара из градских и сеоских школа новопазарске општине.

И на овом семинару библиотекари су показали колико су спремни да прихвате нова знања, информације и вештине. Остаје да се види практична примена и мењање начина рада самих библиотекара увођењем нових активности.

После семинара, у пријатељској атмосфери, библиотекари су могли да размене досадашња искуства. Гости су се задовољни вратили у своје библиотеке са новим идејама и задацима.

Валерија Стефановић
Народна библиотека
„Доситеј Обрадовић“
Нови Пазар

Четврта верзија система БИСИС

Укључивање у светску библиотечку мрежу

У Градској библиотеци у Новом Саду, 31. јануара 2008. године, одржан је састанак корисника библиотечког софтверског система БИСИС.

Присуствовали су творци БИСИС-а: проф. др Зора Коњовић, која је председавала састанку, проф. др Душан Сурла, др Бранко Милосављевић, мр Данијела Боберић, као и библиотекари, програмери и директори библиотека које користе софтверски

Фотографија са састанка у Новом Саду

систем БИСИС из Новог Сада, Зрењанина, Кикинде, Сремске Митровице, Шапца и Библиотеке града Београда. Присутне су поздравили Душан Јаковљев, потпредседник Извршног већа АП Војводине и Драган Којић, у име домаћина.

Представљен је План рада за период од 2008. до 2010. године. У њему се каже да је основни задатак у 2008. години прелазак библиотека на нову, четврту верзију система БИСИС. Ова верзија, на основу досадашње сарадње и договора, има софтверску архитектуру која омогућава прилагођавање система специфичним потребама сваке библиотеке. Коначан циљ је да се овом верзијом постигне задовољење свих захтева електронског пословања библиотека. Библиотека Департмана за математику и информатику Природно-математичког факултета у Новом Саду је прва прешла на нову верзију, 2007. године, те ће њена искуства послужити као основа преласка других библиотека на нову верзију.

У оквиру Плана рада приказан је софтверски систем за претраживање и преузимање библиографских записа из светских библиотека које користе протокол Z39.50. XML Едитор је представила мр Данијела Боберић на примеру претраживања библиографских записа из Конгресне библиотеке у Вашингтону, а приказала је и мапу земаља из чијих библиотека се могу преузети записи. Едитор ће бити

доступан библиотекама и библиотекари ће имати посебну обуку за његово коришћење.

У циљу ефикаснијег рада и боље сарадње, постављен је сајт БИСИС заједнице (bisis.ns.ac.yu). На њему се налазе основне информације о делатности заједнице, као и Форум, за чије коришћење је потребна регистрација. О сајту је говорио др Бранко Милосављевић и истакао идеју да се заједнички дефинишу теме Форума, као комуникација библиотека-корисница са члановима Тима, и библиотека међусобно. За почетак су предложене следеће теме: Стандарди у библиотекарству, Циркулација, Каталогизација, Завичајне збирке, Техничка подршка. Учесници су подржали ове теме.

Током 2008. године ће бити јавно промовисана четврта верзија система БИСИС, организовани састанци посвећени организационим аспектима рада Заједнице и коришћењу нове верзије система, као и семинари са информатичарима библиотека.

Проф. др Душан Сурла је, у оквиру представљања Плана за период 2008-2010. године, истакао потребу за трансформацијом постојећих библиографских записа у UNIMARC и у MARC 21 формат, као неопходну за укључивање у светску библиотечку мрежу и најавио израду софтвера за препис постојећих библиографских записа у ове формате, који ће бити имплементирани током 2009. године. Планира се и израда и увођење софтверског система за завичајне збирке који ће бити тестиран у једној библиотеци, као и израда софтверског система за одржавање Web презентација матичних библиотека у АП Војводини. За 2010. годину је предвиђено укључивање у светску библиотечку мрежу.

Тим је такође предвидео да, у сарадњи са библиотекама, изради подршку за коришћење бар кода у библиотечком пословању, која обухвата софтвер и препоруку опреме (штампач, читач и налепнице). Подршка за бар код биће тестирана и верификована у библиотеци Департмана за математику и информатику Природно-математичког факултета у Новом Саду, а потом ће се приступити увођењу и у остале библиотеке. Др Бранко Милосављевић је приказао изглед налепница са бар кодом као једно од могућих решења. Разговарало се и о могућности његове примене у ревизији библиотечких фондова.

БИБЛИОГРАФИЈА У БИСИС-У

У Вуковој сали Библиотеке града Београда, 14. априла ове године, одржан је састанак обрађивача, библиографа и програмера из јавних библиотека Војводине и Србије које користе програмски пакет за аутоматизацију библиотечког пословања БИСИС.

Састанак је заказан на иницијативу Блаженке Марковић из новосадске Библиотеке.

Присуствовали су: Блаженка Марковић, Софија Барши (Нови Сад), Горан Траиловић, Жарко Војновић (Панчево), Весна Булајић, Љилана Пантић (Библиотека града Београда), Драгана Сабовљевић, Владимир Тот (Зрењанин), Весна Адамовић (Шабач), Живка Матић и Ружица Станковић (Сремска Митровица).

На скупу су разматране техничке могућности које програм пружа библиографима, дат је извештај о досадашњим разговорима са професором Сурлом и његовим тимом у вези са овом темом и дефинисани обједињени захтеви за израду библиографије креаторима БИСИС-а.

Присутни библиотекар су, у оквиру дискусије, нагласили потребу заједничког деловања библиотека и Тима. Мр Соња Бокун-Ђинић директорка Библиотеке Шабачке покренула је иницијативу за формирање радног тела за сарадњу са Тимом, а предложила је и да се у оквиру *Заједнице матичних библиотека Србије* покрене питање о односу националних библиотека и Министарства културе Републике Србије према корисницима БИСИС-а и НИБИС-а на једној, и COBISS-а, на другој страни.

Вера Удицки, директорка Библиотеке у Кикинди, инсистирала је да се одреди рок у којем ће координатори за тестирање четврте верзије доставити своје примедбе Тиму, док је Предраг Ђукић, помоћник директора за стручне послове Библиотеке града Београда понудио простор и опрему за тестирање четврте верзије.

Мр Гордана Рудић, библиотекар Библиотеке Департмана за математику и информатику ПМФ-а у Новом Саду, говорила је о својим искуствима у раду у четвртој верзији и охрабрила остале библиотекаре да је прихвате.

На крају састанка су формулисани следећи закључци:

- У току 2008. године, у што скоријем року, у библиотеке ће се увести 4. верзија БИСИС-а, по систему постепености, а након тестирања, прво ће бити доступна Градској библиотеци у Новом Саду.

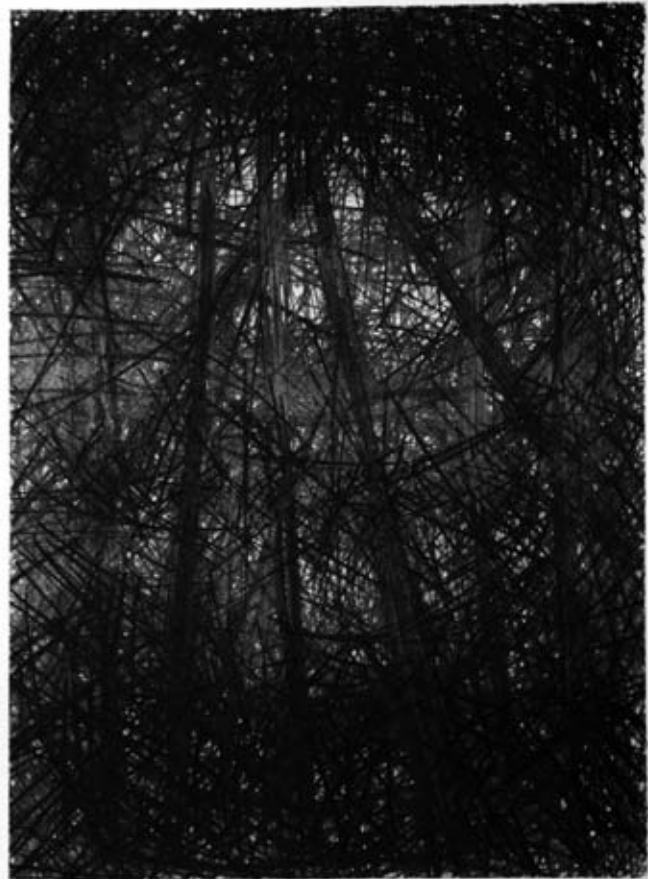
- Формирана је координациона радна група која ће ускладити и формулисати заједничке захтеве библиотека приликом тестирања 4. верзије. Координаторка за обраду

је Блаженка Марковић из новосадске Библиотеке, а сарадник Весна Адамовић из Библиотеке Шабачке. Координаторка за циркулацију је Татјана Анисијевић из БГБ-а, а сараднице су јој Славица Николић и Јорданка Николић из новосадске Библиотеке. Форум сајта БИСИС заједнице ће бити искоришћен за координацију и комуникацију, као и личне контакте аутора БИСИС-а и библиотека.

- Тестирање и увођење 4. верзије је потребно реализовати по динамици коју утврди радна група.

Сви присутни представници библиотека-корисници БИСИС програмског пакета прихватили су рад на формирању и коришћењу сајта БИСИС заједнице и обећали своју активну сарадњу на тестирању четврте верзије БИСИС-а.

Драгана Сабовљевић
Градска народна библиотека
„Жарко Зрењанин“ Зрењанин

Слободни приступ изворима и информацијама

Лакши и бржи приступ научној литератури

Слободни приступ, као глобална идеја која последњих година узима све више маха, подразумева да само оно што је доступно свима и одмах представља једину стварну корист, пре свега за истраживаче, односно за научно-истраживачки рад. Тренутно

и дигитализованог записа). Од када су се појавили научни радови само у електронској форми и доступни искључиво путем Интернета, у облику web странице (мрежних страница) које користе технологију World Wide Web-a, јавља се појам *вебометрија*.

Изглед екрана arXiv-a

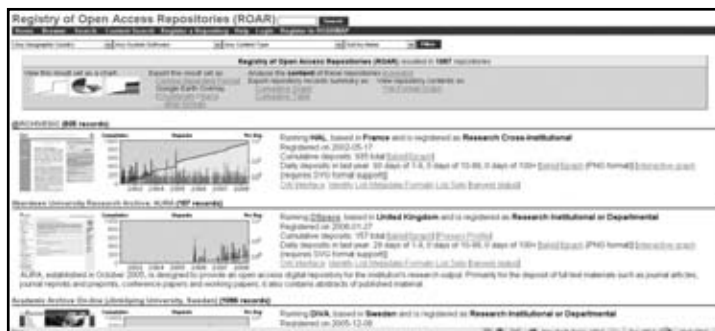
доминантан систем претплате на часописе, под притиском ове идеје, сагледава се као депласиран, некористан, па чак и подложен сумњи. Преиспитује се сувислост стања у којем грађани једне државе кроз плаћање пореза финансирају истраживачки рад, да би потом поново морали да плате, како би видели резултате тога рада. Истовремено, домен утицаја научних резултата је сужен на систем који је релативно затворен, а који би, по природи ствари, требало да тежи што већем ширењу.

Са појавом Светске мреже (World Wide Web) и захваљујући слободном приступу (Open Access), научна комуникација добија нову димензију: приступ научној литератури је лакши и неупоредиво бржи. Аутор може да постави свој рад онда кад сматра да је рад завршен, и довољно је претражити Интернет да би се он видео на радном екрану. Објављивање може бити самостално – рецензија је пожељна, али не и неопходна. У домену отвореног приступа, уочава се директна веза између аутора рада и корисника коме је тај рад потребан.

Отворен приступ је веома значајан за библиометричаре (истраживачи који се баве проучавањем библиометријских података). Појам библиометрија се дефинише као квантитативно проучавање скупова библиографских записа људског стваралаштва (писаног на папиру, а одскора

World Wide Web је омогућио научницима да резултате свог рада понуде свима, било где да се налазе и у било које време. Овакав приступ укључује пре свега радове у часописима, али и саопштења, дисертације, резултате истраживања и сл. С обзиром на то да рад у слободном приступу може да чита неупоредиво већи број корисника, његов утицај на будућа истраживања расте, односно постоји већа вероватноћа да ће бити цитиран. Поред добро познатих цитатних индекса попут Web of Science, који се и у Србији узима као релевантан библиометријски извор, формирају се и нови, као што је Google Scholar, Citebase Search – цитатни индекси радова у слободном приступу. Највећи искорак у овом тренутку чини Google Scholar (scholar.google.com), свеобухватна база података која садржи, како научне и стручне радове (чак и више верзија истог рада), тако и податке о радовима са сличном темом, податке о цитираности, итд.

Слободан приступ се реализује на више начина: похрањивањем чланака у архив/репозиториј с отвореним приступом, или објављивањем у часописима са отвореним приступом. Отворени архиви или репозиторији су збирке научних радова у дигиталном облику, које у архив могу уносити и сами аутори. Чланке и часописе могуће је ставити у архив у препринт облику (пре објављивања) или у постпринт облику (након објављивања), што се назива самоархивирање. Овакви архиви пружају податке о сваком чланку (аутор, наслов, и остали библиографски подаци), у облику који

Изглед екрана ROAR-a

је компатибилан са „Протоколом за сакупљање метаподатака иницијативе за отворене архиве“ - „Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting“ (OAI – PMH). Од изузетног значаја је „Регистар репозиторијума слободног приступа“ („Registry of Open Access Repositories“ – ROAR, <http://roar.eprints.org/>), који обухвата близу 1000 репозиторијума подељених по типу архиве, земљи у којој се налази, заједно са податком о томе колико која архива садржи јединица.

Архиви са отвореним приступом могу бити мултидисциплинарни и смештени у библиотеке, институте, факултете, или могу бити тематски

и централизовани, као што је arXiv, један од најпознатијих и највећих, који покрива подручје физике и сродних наука.

Самоархивирање је међународно прихваћено и брзо се шири. Приступ отвореној архиви arXiv могућ је на сајту КОБСОН-а (Конзорцијум библиотека Србије за обједињену набавку).

*Драгана Столић,
Оја Кринуловић,
Сања Антонић*

Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“ Београд

Универзитет Карнеги-Мелон Питсбург

Универзална дигитална библиотека

Професор Мајкл Шејмос са Универзитета Карнеги-Мелон у Питсбургу је директор „Универзалне дигиталне библиотеке“.

„Универзална дигитална библиотека“ је пројекат покренут на Универзитету Карнеги-Мелон пре десет година, са амбициозним циљем да се дигитализују сви људском руком написани и објављени радови, и да се они путем Интернета бесплатно ставе на располагање свакоме, на било ком месту и у било које време.

да важе. Импазантан број, али Шејмос каже да је то мање од два одсто свих икада објављених књига. Приоритет је углавном оно што је доступно, јер нису баш све универзитетске библиотеке спремне да позајмљују хиљаде књига на по неколико месеци, како би биле скениране.

„О томе смо много дискутовали на почетку пројекта. Да ли би требало сазвати комисију научника да одабере милион најважнијих дела на земљи? Мислим да то не бисмо могли да урадимо.

Уместо тога, пошли смо од крајњег циља да дигитализујемо све. Ако је то циљ, онда није важно шта ћете да урадите пре, а шта касније“.

Шејмос каже да ће „Универзална дигитална библиотека“ грађу учинити доступном свима онима који сада немају приступ некој великој библиотеци, или немају средства да купују много књига.

Ако неко изузетно паметно дете живи у неком сиромашном граду у Индији и нема приступ образовним материјалима, никада неће моћи да се развије у генија какав би могло да буде. Зато је ово од пресудне важности за приступ информацијама за оне који га немају.

Али, да бисте заварили у „Универзалну дигиталну библиотеку“, не морате и сами да budete будући геније. Све што је потребно јесте да се пријавите на адресу: <http://www.ulib.org-index.html>

Поздравни екран

Када каже „објављени радови“, професор Шејмос не мисли само на књиге, већ и на све новине, часописе, али и фотографије и друге медије. У пројекат су укључене и институције у Кини, Индији и Египту, а књиге се скенирају у 50 центара широм света. До сада је дигитализовано више од милион и по књига, написаних на око 20 језика. Већином су то старије књиге, чија ауторска права су престала

Сајт Дечјег одељења библиотеке града Београда

Истражујте са Змајићем

На овој адреси, од марта месеца, можете погледати званичну Интернет презентацију дечјег одељења Библиотеке града Београда „Чика Јова Змај!“

Ово је прва Интернет презентација једног дечјег одељења јавне библиотеке у Србији урађена на овај начин. Било је крајње Интернет време да се појави овакав један сајт на српском језику.

Презентација је рађена у програму макро медија флеш. Флеш анимације су прилично популарне на Вебу. Представљају ефикасан начин да се на малом простору изведе атрактивна презентација. При том, оне могу да садрже активне зоне и хипер везе. У преводу: лепе су да не можете поглед да одвојите од њих, а имају садржаја довољно да одговоре на сва ваша питања. Квалитет им се углавном не мења и ако им промените величину. Анимације рађене у флешу су ефектне, кретање је „глатко“ и, што је најважније, врло су „лаке“, тј. садрже мало килобајта.

Због тога се Веб странице са флеш анимацијом учитавају веома брзо, уз истовремено богатство садржаја и ефеката. Ова анимација резултат је тимског рада Александре Вићентијевић, која је ауторка пројекта и списатељица сценарија са сајт, сликарке Бојане Димитровски и Богдана Вуковића, који је аутор флеш анимације.

Ја волим Александрине приче. Оне су поучне, топле и хумане, а сценарио овог сајта управо то показује. Мали змај је главни јунак привлачне анимације. Он се буди и креће у библиотеку. Већ на

почетку приче подсећа нас на чланску карту. На путу до библиотеке среће другара који му се придружује. На улазу у библиотеку јавља се први прозорчић који нас упознаје са радним временом. По уласку, отварају се нови информативни прозорчићи који нас упознају са планом библиотеке, ценовником, али и кутком за игру.

Стални мени нам нуди основне информације о библиотеци, како постати члан, информације о фондовима, програмима и запосленима.

Важне информације које се могу наћи на овој презентацији су и које старе дечје књиге се налазе у фонду, шта се дешава ове недеље у библиотеци, које су то књиге које препоручују својим корисницима, информације о конкурсима... укратко, све оно што може да заинтересује најмлађе кориснике и њихове родитеље, наставнике и све који раде са децом. Ово је мултимедијална презентација и посебан њен квалитет је аудио димензија, која је такође прилагођена циљној групи корисника.

Наравно да ће на овој презентацији још много морати да се ради, јер као што знамо, Интернет време протиче много брже. Верујем да аутори ове презентације имају већ обиље идеја за њено унапређење.

*Милица Матијевић,
Библиотека „Димитрије Туцовић“
Лазаревац*

Изгорела библиотека у Власотинцу

Народна библиотека „Десанка Максимовић“ у Власотинцу изгорела је 1. априла ове године, у пожару који је избио у јутарњим часовима. Највероватнији узрок пожара су неисправне електро-инсталације, а ватра се проширила из директорске канцеларије, која је у том тренутку била закључана. Сва грејна тела и рачунари су, према речима директорке Катарине Цокановић, били искључени у моменту избијања пожара.

Гашење пожара

Угричић. Они су обећали сву потребну стручну и финансијску помоћ. Помоћ су, међу првима, понудили и Библиотека у Зрењанину и Библиотекарско друштво Србије. Постоји расположење стручне и шире јавности да се на сваки начин ургентно помогне колегама у Власотинцу.

Локална самоуправа је обезбедила привремено смештај спасених књига, а Срђан Шушулић, председник општине, каже да озбиљно

Спасавање фонда

Срећа је да нико од радника Библиотеке није повређен, али је изгорела зграда, најстарија и најлепша грађевина у Власотинцу. Изгорео је највреднији део књижног фонда, цео спрат Библиотеке, комплетан књижни фонд завичајног, стручног и научног одељења са читаоницом. Приземље на коме су дечје и одељење за одрасле је мање оштећено.

Згариште су истог дана обишли државна секретарка у Министарству културе Ивана Стефановић и директор Народне библиотеке Србије Сретен

размишљају о адекватнијем простору у који би могли да преселе Библиотеку. Разматра се могућност пресељења у зграду Интерната, која је од недавно власништво власотиначке општине, али је потребно уложити значајна средства у њену адаптацију.

Без обзира на овај немили догађај, Библиотека је наставила са радом у простору који јој је привремено уступљен на коришћење већ средином априла.

Саопштење МУП Србије, Полицијске управе Лесковац

Полицијски службеници Полицијске управе у Лесковцу, поднели су кривичну пријаву против Катарине Ц. (36) из Власотинца, директорке Народне библиотеке „Десанка Максимовић“ у Власотинцу, због постојања основане сумње да је извршила кривично дело изазивање опште опасности.

Вештачењем узрока пожара у згради Народне библиотеке „Десанка Максимовић“ у Власотинцу, утврђено је да је пожар избио у просторији - канцеларији директорке, испод радног стола, у

простору за седење, искључујући све остале узроке пожара осим дејстава жареће материје на лако запаљиву материју унутар корпе за отпатке.

У тренутку пожара, у канцеларији директорке није било никог, а иста је била закључана од стране директорке након боравка у њој.

сајт МУП-а, 10.4.2008.

Више информација на www.citaliste.com

Саградићемо је поново

Народна библиотека „Десанка Максимовић” у Власотинцу формирана је давне 1912. г. као Народна

од Министарства културе и локалне самоуправе да реконструишемо кров који је прокишњавао.

Нажалост, није било средстава да се обнове и електричне инсталације. Истражни органи раде свој посао, али сумњамо да су пацови докрајчили инсталације.

Поред проблема са инсталацијама, недостајао нам је и простор, јер смо располагали богатим књижним фондом од 41.000 књига. Заувек су изгубљене богате збирке завичајне литературе. Остали смо без легата Јелице Оклопције, који је садржао 600 књига, али је на срећу спасен легат Гаврила Паруновића, који датира из 1912. године, када је формирана прва народна библиотека у овој вароши. Изгорео је стручни фонд и комплетна рачунарска опрема. А тог кобног априлског дана постали смо чланица ВБС Центра.

Радници Народне библиотеке у Власотинцу су пуни ентузијазма и вере у боље сутра и Библиотеку ће поново изградити са својим читаоцима и пријатељима. Саградићемо је поново циглу по циглу, књигу по књигу.

књижница и читаоница. Од тада се селила из локала у локал, до 1985. г. кад јој је додељена „Гигина кућа”. Зграда је саграђена 1850. године, а држава је 1979. године откупила од потомака Стојана Стојановића Гиге. Реставрација је почела 1983. године, да би се Библиотека званично уселила две године касније. Тек смо после 22 године добили 600.000 динара

Катарина Цокановић
Народна библиотека „Десанка Максимовић”
Власотинце

Саопштење Градске народне библиотеке „Жарко Зрењанин”

Поводом пожара у ком је изгорела Народна библиотека „Десанка Максимовић” у Власотинцу, због непроцењивог губитка књижног фонда власотиначке Библиотеке, губитка библиотечке грађе у ком су уништени писани трагови локалне културне баштине - Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин” из Зрењанина изражава велико жаљење. Пожар је, нажалост, само један од најекстремнијих примера и опомена широј јавности да се библиотечка грађа чува у просторима и депоима у којима није на одговарајући начин заштићена од пожара, влаге, физичких, биолошких, хемијских и других узрочника који доводе до њеног оштећења и уништења. Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин” из Зрењанина упућује апел свим надлежним инстанцама да учине нешто по питању смештаја и заштите библиотечке грађе, јер управо велики број библиотека у земљи свој књижни фонд чува у неадекватним условима, који не задовољавају минимум стандарда за његово

очување. Чување и заштита библиотечке грађе, очување њеног квалитета и повећање трајности је не само професионална обавеза библиотечких радника, већ и морална обавеза свих релевантних чинилаца, не само у локалним заједницама, већ и у целокупном друштву.

Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин” прикључиће се свакој акцији која ће омогућити обнављање књижног фонда Народне библиотеке „Десанка Максимовић” у Власотинцу и, у договору са Библиотекарским друштвом Србије, Заједницом матичних библиотека Србије, националном библиотеком, матичном библиотеком у Лесковцу и колегама из власотиначке библиотеке, упутити потребну помоћ.

Анкица Достанић
Градска народна библиотека
„Жарко Зрењанин” Зрењанин

Градска библиотека Вршац 1887-2007.

Сто двадесет година постојања

Градске власти у Вршцу, 1887. године, донеле су одлуку о формирању јавне, школске, комуналне библиотеке. Тако је вршачка Библиотека 2007. године обележила јубилеј - 120 година од оснивања Градске библиотеке у Вршцу. Јубилеј који говори много.

Током својих сто двадесет година постојања, ова библиотека била је центар културних дешавања у граду, место окупљања интелектуалаца и свих оних који су волели књигу и читање. Свих ових година, фондови библиотеке богатили су се многим занимљивим и ретким издањима, којима се наша библиотека поноси. Најпре књиге на немачком и мађарском, а затим и на српском језику, чине књижни фонд, с обзиром на то да је у Вршцу живело већинско немачко становништво. Данас библиотека има око 200.000 јединица библиотечке грађе и по свом фонду представља једну од најзначајнијих библиотека у Србији.

Јубилеј је обележен најпре отварањем изложбе „120 година Градске библиотеке“, на којој је представљен историјат и рад на изложбеним паноима, а у витринама су изложени најзначајнији примерци грађе који се чувају у библиотеци.

Упоредо са припремом изложбе, радило се на снимању кратког документарног филма о Градској библиотеци и на припреми другог издања *Виртуелног водича Градске библиотеке Вршац*.

На свечаности обележавања овог јубилеја, у присуству званица, приказан је поменути филм и представљено друго издање *Виртуелног водича*, уз пригодан уметнички програм. Књижевник и некадашњи директор библиотеке Душан Белча, представио је монографију *Споменица Градске библиотеке у Вршцу*, која је плод његовог дугогодишњег рада на истраживању читалишта, библиотека, књигољубаца и књига у Вршцу.

Средства потребна за изложбу, објављивање монографије и *Виртуелног водича* обезбедили су Министарство културе Републике Србије и Покрајински секретаријат за образовање и културу АП Војводине, којима Градска библиотека дугује велику захвалност.

Иван Стојановић
Градска библиотека Вршац

Поводом 160. годишњице Библиотеке у Чачку

Кућа од речи

Историја чачанске Библиотеке, омеђена оснивањем „Дружства Читања Србско-Славенскиј Новина“ у Чачку 1848. године и свечаношћу уприличеном поводом 160. годишњице од тог догађаја, јесте јасан одјек свеколике историје града који управо обележава шест векова свог имена, али и прошлости читавог српског народа.

Делећи судбину својих читалаца, који су од привилегованих *књигољубаца* и *членова* постали корисници са обавезом доживотног образовања, пролазећи кроз све историјске, образовне и технолошке промене, ова установа је много пута током свог постојања бивала затворана, па захваљујући залагању и истрајности оних који су разумевали њен значај, чим би се створили услови, опет отпочињала са радом.

Историју најстарије чачанске установе културе чине скоро засебна поглавља у која увод представља делатност краткоовеког удружења за читање новина из 1848. године, која је претходила отварању Читалишта. Према писању листа *Световид*, овај значајни догађај 1860. године оглашен је звонима и пуцањем прангија, али је у наредном периоду уследило мукотрпно залагање малобројних Чачана, оних који су увиђали

значај постојања такве установе и све чинили да „од други добри грађана не остану“, како се то истиче у једном извештају, да се једина Читаоница у округу обнови 1869. године и у деценијама поткрај века одржи, упркос оскудици и другим неприликама.

У поглављима која се баве покушајима да се оснује Библиотека 1909. године, као и на страницама које осветљавају трагичну судбину коју је књижни фонд делио са житељима вароши током прве половине XX века, забележени су бројни прекиди, узроковани природним стихијама, пошастима или пустошењем војски, нарочито у Првом светском рату. Тада је фонд чачанске Читаонице, заједно са рукописима, књигама и драгоценостима из библиотека других српских градова и манастира пренет у Беч. Делатност ове установе су и сами потписници оновремених извештаја омеђивали *до рата* и *од рата*, а није била поштеђена ни у мирним раздобљима.

Недуго је радила и као Грађанска читаоница коју је 1921. године оформило културно-уметничко удружење „Грађанска касина“, али је, по службеном премештају појединачно на чију иницијативу је и започела са радом, затворена, а њен фонд, према

раније утврђеним правилима, чуван како би био предат неком новом удружењу сличних културно-просветних циљева. Иако су у граду постојале Књижница Ђачке дружине „Рајић“, професорска књижница у Гимназији, радничка библиотека при „Абрашевићу“ и богата библиотека учитеља Миливоја Филиповића (која ће 1948. године припасти Библиотеци), о неопходности да се оснује јавна библиотека у првом броју *Чачанског Гласа* 1932. године пише Драгољуб Кочовић: „Невероватно, готово парадоксално звучи, да Чачак као једно значајно историско место, као културно-просветни и економско-привредни центар једне велике околине, са изузетним положајем, на раскрсници великих и важних путева, нема ни једне једине јавне библиотеке“.

Градска књижница и читаоница. Од 1961. године, ова установа своју богату делатност обавља под именом Градска библиотека, да би 1998. године, на предлог колектива, прихваћен од Управног одбора ове установе и усвојен решењем Извршног одбора Скупштине општине Чачак, Библиотека добила име Владислава Петковића Диса, песника у чију част од 1964. године организује традиционалну песничку манифестацију „Дисово пролеће“.

Од прекида у раду још су бројније селидбе оскудних, и у ратним страдањима, и у мирнодопском немару, на све стране расејаних књижних фондова. Скоро да је немогуће на мапи испуњеној старим и новим именима чачанских улица означити где се све налазила, увидети колико пута су кафански столови зачас постајали читаонички, која су све

здања у центру града претварана, у оствареним и неоствареним намерама, у читалиште, читаоницу, књижницу и у Библиотеку. Најпре се Читаоница, како пише лист за народну просвету, привреду и књижевност *Љубић* 1899. године, не наводећи одакле, преселила у гостионицу у парку код Мораве, затим у црквену кућу, отуда у хотел „Касину“, а онда у Учитељски дом и тако редом. Нису мање бројне селидбе књижног фонда ни у другој половини века који је за нама. После многих нереализованих предлога, 1974. године, Библиотека се, *привремено*, као подстанар, док не буде подигнута зграда за коју је пројекат урадио архитекта Михајло Митровић, усељава у необједињене просторије приземља Дома културе. Здање за које је камен темељац постављен у непосредној близини још 1. октобра 1978. године, никада није саграђено, а решењем Скупштине општине, 6. априла 1986. године, Библиотека у власништво добија адаптирану зграду у Господар Јовановој 6, коју стари Чачани и данас називају, по некадашњим власницима, Хауића или Вирерова кућа. У њу су исте године пресељени Завичајно одељење,

Одељење периодике са читаоницом, Матична служба и управа. Највећи део књижног фонда остао је, ипак, све до данас, у згради Дома културе, тако да Библиотека своју разгранату делатност већ скоро две деценије обавља на двема локацијама. Зато колектив Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“, заједно са бројним корисницима, обележава 160. годишњицу *пунонадајући се*, баш како записао је Чачани далеке 1848. године, да ова њихова заједничка кућа, најсигурније уточиште и у спокојним и у смутним временима, неће још дуго бити саграђена само од речи.

Упркос материјалним, смештајним и свим другим недаћама које су током постојања ове установе неретко сасвим онемогућавале, а скоро

После низа иницијатива и неопходних припрема, спајањем Књижнице Народног универзитета, Књижнице Учитељског дома и Књижнице сарајевског Културно-просветног друштва „Просвјета“, 1934. године са радом почиње Уједињена књижница и читаоница. Иако је редовно принављала публикације, имала бројно чланство и значајну улогу у организовању културног живота у граду, рад Књижнице је 1937. године забрањен због комунистичког деловања њених руководилаца и чланова.

Замисао о оснивању јавне градске књижнице оствариће се после покушаја да се организује рад партизанске библиотеке за време трајања Ужичке републике, тек 1946. године, када са радом започиње

без престанка отежавале њен рад, од далеке 1848. године до данас, међу житељима Чачка увек је било оних који су успевали да их, својим залагањем, вером у моћ књиге, у знање и у лепоту, превазиђу, продужавајући тако на најбољи начин племениту мисију своје Библиотеке. У самом врху дугог списка заслужних појединаца, налазе се потписи Милије Драгићевића, начелника Округа чачанског, и других виђених Чачана, који су у јануару 1848. године, подстакнути оснивањем Читалишта у Београду, али и сличних институција широм Србије, одлучили да и у својој вароши, која је по попису из 1844. године имала „305 кућа и 948 душа“ и у коју су књиге споро и ретко пристизале, а вести из новина још на друму застаревале, оснују „Дружество Читања Србско-Славенскиј Новина“. Међу потписаним оснивачима овог удружења, о чијем оснивању вест доноси *Новине Читалита Београдског*, срећемо имена истих оних чиновника који су, вођени просветитељским идејама, уписани као пренумеранти на многа оновремена издања. Жеља чачанских књигољубаца, од којих неке данас поименце знамо и спомињемо, управо по овој, у нашем народу не баш честој склоности, а не по дужностима које су у мочварној вароши обављали, да дубоко у провинцији прате вести из револуцијом уздрмане Европе, сведочи о њиховом свестранијем занимању за књигу, духовни и сваки други напредак. Захваљујући предузимљивости читалаца који су знањем и хтењем надилазили своју средину, име овог удружења је, уз ризнице манастирских библиотека, остало трајно уписано у прво поглавље повести библиотекарства овог поднебља, а тиме и у културну историју града. Уз њихова, дописивана су касније имена бројних културних и јавних радника, углавном из реда професора чачанске Гимназије (Властимира Матића, Николе Станојковића, Милутина Смиљанића, Маргите Радовић, Тиослава Матића) и бројних других посленика у другој половини протеклог века. Овом низу припадају имена ентузијаста који су, борећи се са предрасудама сваке врсте, у књижници често радили добровољно и без накнаде, а он се, на најбољи начин, наставља именима библиотекара и књижничара који се, са уверењем да обављају привилегован, иако покатакд недовољно цењен посао, и данас у свом раду свакодневно посвећују ономе што свет чини смисленијим: књигама и онима којима су оне потребне.

Такође, у 160 година дугу историју чачанске Библиотеке уписана су имена свих оних мудрих и несебичних дародаваца који су драгоцене примерке књига, па чак и читаве библиотеке у чије су стварање улагали своје знање, љубав, а катакд и сав свој живот, са поверењем поклањали овдашњој Библиотеци. Прича о њима започиње именом Димитрија Матића, министра просвете, за кога се зна да је Читаоници у Чачку 1869. године поклатио примерак своје књиге *Наука о васпитању*, а продужава се чином проте Велимира Белопавловића који је тек основаној Грађанској читаоници даривао

неколико годишта часописа *Коло*, о чему сведочи и захвалност обнародована у београдској *Правди* 1921. године. Међу најзначајније дародавце уписани су: Миливоје и Божидарка Филиповић, Наташа и Мишел Берте, наследници Јована Давидовића и Синише Пауновића, чији се легати и данас чувају као засебне целине, као и бројни други појединци и институције који су својим поклонима обогатили књижни фонд Библиотеке у Чачку.

Посебно, веома обимно поглавље ове историје, припада сарадњи са установама у Чачку, у земљи и иностранству, али и разноврсној културно-просветној делатности, чији најзначајнији сегмент представља „Дисово пролеће“, на коме су, за 45 година, поред песника, добитника *Плакете* са Дисовим ликом (додељивала се од 1971. до 1999. године) и *Дисове награде* (додељује се од 1999. године) и других реномираних књижевника, учествовали бројни млади књижевни ствараоци који су се афирмисали кроз конкурсе ове манифестације, као и музички, ликовни и драмски уметници. Захваљујући Библиотеци и библиотекарима који, у складу са разгранавањем своје основне делатности, настоје да у сваком смислу буду посредници између књиге и читалаца, Чачани свих узраста су се сусретали са својим омиљеним писцима, али и другим уметницима свога времена. Уз своју редовну и богату културно-просветну, од краја шездесетих година протеклог века, Библиотека покреће и издавачку делатност. Издавач је двеју периодичних публикација, *Дисово пролеће* и *Глас библиотеке*, књига које прате „Дисово пролеће“ у едицијама „Књига госта“, „Токови“, каталога бројних изложби, као и едиција „Завичајна библиографија“ и „Завичајна библиотека *Врела*“, које су резултат рада чачанских библиотекара на проучавању завичајне баштине, али и низа посебних издања.

Сва ова поглавља исписивали су и чланови Библиотеке: од оних из чије је жеље, пре 160 година, „Дружество Читања Србско-Славенскиј Новина“ у Чачку и настало, до оних због којих Библиотека и данас постоји. Оне који су 1880. године уплаћивали осам ондашњих динара годишњег улога и оне који на почетку XXI века улазе у Библиотеку као у повлашћен простор мира и мудрости, уједињује вера да је чланска карта Библиотеке једина карта за најузбудљивија путовања кроз простор и кроз време.

Са свешћу да је тренутак у коме се налазимо само врпца међу страницама или курсор на екрану којима је намена иста - тек да означе одакле читање треба наставити даље - уверени смо да су странице налегле на десни длан, или оне које се отварају иза мноштва нових линкова, још бројније и испуњеније.

Оливера Недељковић
Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“ Чачак

Уз јубилеј чачанске Библиотеке

Најбољи библиотекарски

У чачанској Библиотеци постала је пракса да се поводом Дана библиотеке награде најбољи библиотекарски и књижничари, они који су, осим редовних послова, урадили и нешто више за професију и завичајну културу. Поводом јубилеја књиге – 160 година трајања Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ – који је обележен 10. марта ове године, директор установе, Даница Оташевић, новчано је наградила: Марију Орбовић, Богдану Трифуновића, Оливеру Недељковић, Дубравку Илић и Наташу Поповић. Из веома успешног тима запослених, награђени су се издвојили приређивањем више публикација и изложби, као и радом на проширењу библиотечке делатности и сарадње са корисницима.

Између два Дана библиотеке, Марија Орбовић приредила је библиографије: *Плати дозиви Радојка Николића* и *Испуњен живот*, монографију завичајног књижевника и новинара Синеше Пауновића. Такође је и коаутор изложбе и каталога „Прочитане године“ и уредник часописа *Глас библиотеке*.

За најбиблиотекара, Богдану Трифуновића препоручује сајт Градске библиотеке, који је прошле године посетио 70.021 корисник. Трифуновић је организовао и дигитализацију завичајне грађе и периодике, што потврђује постављање локалног листа *Чачански глас* на веб адресу Библиотеке. Осим тога, Трифуновић има више запажених радова на међународним скуповима у *Гласу библиотеке*, *Зборнику Народног музеја* и др.

Оливера Недељковић је урадила за Библиотеку две значајне изложбе са каталозима: изложбу „Вртови у пустињи“ (самостално) и изложбу „Прочитане године“ са каталогом и CD-ом у коауторству са Маријом Орбовић. Изложбе посвећене 44. „Дисовом пролећу“ и јубилеју Библиотеке, имају нов визуелни изглед и свеобухватно представљају богату културну делатност установе.

Ангажовањем у огранку у Заблаћу, Дубравка Илић је показала како савремени библиотекар може успешно да анимира локалну заједницу и кориснике различитих узраста, а резултат тога је да се број чланова са 40 повећао на 239. Истовремено, Дубравка Илић допринела је успешној организацији првог лиценцираног семинара за школске библиотеке Моравичког округа.

Захваљујући пожртвованом раду тима библиотекарски и књижничара у Стручном одељењу, на чијем челу се налази Наташа Поповић, пут од уласка књиге у библиотеку до корисника знатно је скраћен: благовремено је обрађено и у електронску базу унето 7663 нових књига, одштампано 12.708 листића и спроведен поступак за расход око 2000 дотрајалих публикација.

Даница Оташевић
Градска библиотека
„Владислав Петковић Дис“ Чачак

Нови Глас библиотеке

„Године могу да успоре ход само онима који никада нису имали храбрости да иду властитим корацима, а очито Чачанска библиотека не припада тој врсти“ – речи су госпође Данице Оташевић, директорке Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“, штампане у самом врху Извештаја о раду за протеклу годину, а објављеног у 14. броју *Гласа библиотеке*, који данас представљамо. Ово је најбољи пример како прва личност ове библиотеке, ни тамо где очекујемо сувопарни говор бројки - не пристаје на обичност, већ у први план истиче њену посебност.

За шест година, колико је трајала присилна пауза у излажењу гласила чачанске Библиотеке, догодиле су се крупне промене у српском библиотекарству. Отуда су трансформације и ново

профилсање садржаја овог часописа били неминовни и очекивани. Окупљајући 2003. године редакцију са младим и стручним снагама, управница Библиотеке, и главни и одговорни уредник *Гласа библиотеке*, направила је непогрешив уреднички избор. За пет година излажења у новој редакцији, захваљујући квалитету прилога, актуелности тема и истраживачком и савременом погледу на струку, часопис је избио у сам врх српске библиотекарске периодике.

Прилози *Гласа библиотеке* тематски су окупљени у четири рубрике: „Мрежа“, „Угао“, „Наслеђе“ и „Поглед“. Последње поглавље је попис издавачко-штампарске продукције Чачка у протеклој години. Од првог обновљеног броја *Гласа библиотеке*, Марија Орбовић, гласовити српски библиограф и делатник

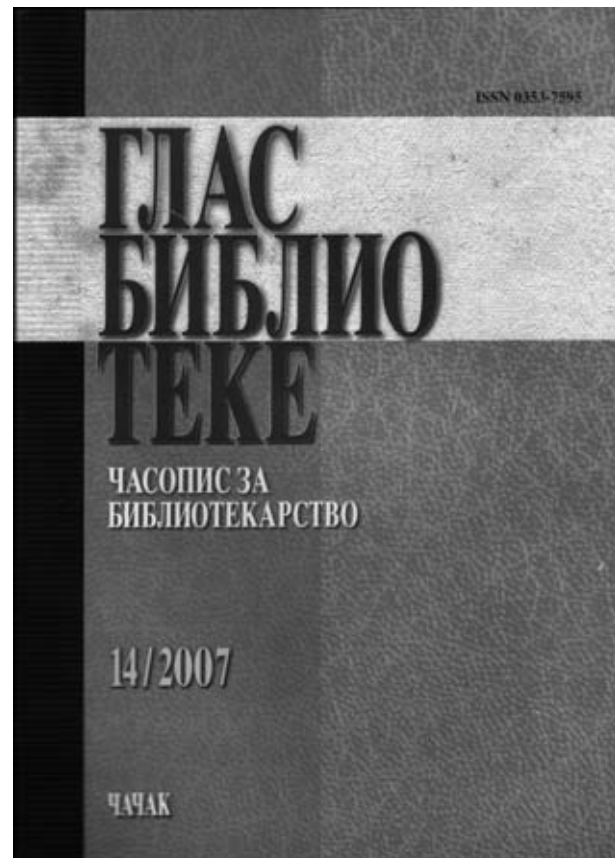
Градске библиотеке, објављује „Прилоге за Чачанску библиографију“, текућу завичајну библиографију књига и периодике.

Да часопис има озбиљне намере у праћењу савремених библиотекарских токова, доказују чланци у рубрици „Мрежа“. У овој рубрици објављена су четири прилога, а заједничка им је мисао о неопходности институционализације рада на дигитализацији докумената и електронском приступу библиотечкој грађи у јавним библиотекама. Тему отвара професорка библиотекарства на београдском Филолошком факултету, др Александра Вранеш. Професорка Вранеш пише о значају дигитализације завичајних фондова у народним библиотекама. Завичајна збирка, као носилац огромног културолошког потенцијала, формирањем виртуелног фонда, добила би тако најсигурнији облик заштите, а њена књижна, рукописна и некњижна грађа постала би део дигиталне националне баштине. За реализацију пројекта дигитализације завичајних збирки, ваља дефинисати и усвојити националне смернице за дигитализацију библиотечке грађе, у складу са међународним, регулативу о завичајним фондовима унети у Закон о библиотекама и успоставити конзорцијум народних библиотека као носилаца и координатора пројекта - истакла је професорка Вранеш.

Теоријска објашњења основних принципа дигитализације у светлу *Пулмановог дигиталног водича*, дефинисање политике и програма дигитализације за библиотеке у Србији, стварни трошкови пројекта за технолошку и софтверску подршку, обуку кадрова и ауторска права, те презентовање властитог искуства на дигитализацији завичајне грађе у Градској библиотеци „Владислав Петковић Дис“, и дигитализацији *Чачанског гласа* годишта 1932-1935 – само су неке од тема којима се у свом раду бави Богдан Трифуновић, библиотекар овдашње библиотеке. Компаративна анализа заступљености електронских извора у систему електронске каталогизације у Србији и нашем COBISS.NET окружењу, тема је рада Драгослава Радаљевића, библиотекара Народне библиотеке у Ужицу објављеног под насловом „Библиографски опис електронских извора у COBISS.NET окружењу“. Последњи прилог у рубрици „Мрежа“ – „Интернет ћошак 2008.“ аутора Богдана Трифуновића, анализира три библиотечко-информациона сајта: електронског часописа *D-Lib*, речник синонима *UNBIS Thesaurus* и пројекат „Отворена библиотека“, акцентујући њихов допринос информисаности и усавршавању савременог библиотекара.

Радови, смештени у тематској целини „Угао“, баве се анализом посебне грађе у фондовима библиотека, захтевима и интересовањима одраслих корисника. Први прилог у овој рубрици, „Проблеми формирања, обраде, чувања и коришћења фондова књига у школским библиотекама у Републици Србији“ ауторке Марине Митрић, библиотекара

Народне библиотеке Србије, издваја се занимљивом темом и опсегом истраживања. Реч је заправо о обимној студији којом су обухваћени књижни фондови школских библиотека у Републици Србији. Ауторка је извршила анализу на основу следећих параметара: величина и структура књижног фонда, набавка нових књига, простор и библиотечка опрема, начин смештаја и сређивања књижног фонда, инвентарисање, обрада и коришћење књига, аутоматизација пословања. Као извори за анализу, поред података достављених за базу Мреже библиотека Србије, послужили су и извештаји о извршеном надзору над стручним радом школских библиотека, које матична библиотека доставља Народној библиотеци Србије. Анализа је вршена на нивоу Републике и, детаљније, по окрузима, уз неопходан шематски приказ. Резултати добијени

овим истраживањем пружају поражавајућу слику о стању у школским библиотекама у Србији, па је последњи тренутак да се њима позабаве надлежни органи ове земље, и просветни и културни.

Настављена је тенденција да библиотекарски матичних библиотека представљају легате и посебне збирке смештене у фондовима њихових библиотека. Библиотекар пожешке Народне библиотеке, Јасмина Ђурић, представила је занимљиву и вредну картографску збирку с почетка XX века, део легата пуковника Славка Ј. Јоксимовића (1893-1985), који баштини библиотека. Драгоцени део рада је Библиографија карата, са

97 библиографских јединица, изванредно научно упориште Легата. Колекцију разгледница старог Чачка из библиотечке целине Јована Давидовића, из збирке некњижне грађе Завичајног одељења Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“, представила је библиотекарка Оливера Недељковић. Прилог прати Попис разгледница старог Чачка с краја XIX и почетка XX века у 35 јединица, и тиме Недељковићева успешно заокружује ову занимљиву причу. Њена колегиница, Биљана Мијаиловић, такође библиотекар овдашње Градске библиотеке, истражује захтеве и интересовања одраслих корисника Библиотеке, резултати су представљени у њеном раду, и то је у овом броју *Гласа библиотеке* последњи чланак у рубрици „Угао“.

За истраживаче и историчаре националне културне и књижевне прошлости, свакако су најзанимљивији прилози у рубрици „Наслеђе“. Спајањем фонда Књижнице Народног универзитета са фондовима Књижница Учитељског дома и сарајевског Културно-просветног друштва „Просвјета“, настала је 1934. године Уједињена књижница и читаоница у Чачку. О припремама за настанак ове установе и личностима, виђеним Чачанима, који су учествовали у њеном раду, пише Оливера Недељковић, библиотекарка чачанске Библиотеке. Начин на који је регулисан однос између оснивача ове значајне културне институције, откривамо у драгоценом прилогу, у аутентичном извору – „Правилнику Уједињене књижнице и читаонице у Чачку“. Вероватно ће неки читаоци у списку од 15 имена, чланова Управног и Надзорног одбора Уједињене књижнице, с поносом препознати свог далеког претка.

Још један библиотекар Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ бави се истраживањем културне прошлости свога града – Мирко Дрманац. Реч је о изванредном истраживачком тексту, у којем је представљен животопис мајора Милије Драгићевића, вршњака Другог српског устанка, а умрлог 1849. године, оснивача и председника „Друштва читанија Сербско-Словенскиј новина у Чачку“, и родоначелника описмењавања Чачана. О обиму ауторовог истраживачког рада најбоље сведочи податак да је само 12 страница текста, колико рад садржи, подржано са чак 43 фусноте. Консултовани су: архивска и рукописна грађа, шематизми, статистички годишњаци, стара периодика, биографске и историјске књиге и зборници.

Чачански летопис наставља Марија Орбовић причом о доктору теологије, професору Тиосаву Матићу (1909-1994), првом послератном председнику Књижнице и читаонице у Чачку. Ауторка истиче Матићеву улогу у ревитализацији рада чачанских установа културе и његов утицај на оживљавање друштвеног живота у Чачку, непосредно после Другог светског рата. За развој чачанског библиотекарства, пресудну улогу имала је Надежда Вилимановић (1912-

1998), управница Градске библиотеке у периоду од 1956. до 1966. године. О модернизацији рада Библиотеке, осавремењавању пословања, оснивању научног одељења и читаонице, сеоских библиотека, зачетку песничке манифестације „Дисово пролеће“ – све заслугом Надежде Вилимановић, пише садашња управница Библиотеке Даница Оташевић.

Студија о још једном завичајном писцу нашла се на страницама нове свеске *Гласа библиотеке* - о Драгославу Андрићу (1923-2005) из пера мр Маријане Матовић, библиотекарке чачанске Градске библиотеке. Реч је о озбиљном критичко-есејистичком тексту у којем је представљен, да се послужимо речима саме ауторке, „доајен српског преводилаштва, књижевник, мајстор језичких бравура, неуморни промотер хумора и шаховски велемајстор, Драгослав Андрић“.

Ретки су текстови у нашој стручној периодици који се баве портретима савременика – заслужних библиотекара. Ту традицију негује у свом гласилу Библиотека Матице српске, и ево започиње чачански *Глас библиотеке*. Колегиница Гордана Ђилас из Библиотеке Матице српске, сачинила је „Скицу за портрет Радована Мићића“. Ретки међу нама нису чули за Мићића, великог посвећеника нашем позиву, библиотекарског подвижника, изванредног познаваоца историје српске културе, читаоница и библиотека, зналаца савремених библиотекарских токова, информатора Библиотеке Матице српске без премца. Обим његовог стваралачког рада Гордана Ђилас је исказала кроз 192 библиографске јединице у „Прилогу за библиографију Радована Мићића“.

У рубрици „Поглед“, у овом, 14. броју *Гласа библиотеке*, објављена су три приказа: Наташа Поповић представља *Библиографију часописа „Дело“ (1955-1992)*, аутора Дејана Вукићевића, Бојана Вукотић *Каталог периодике Одељења периодичних публикација Народне библиотеке „Стеван Сремац“ Ниш : 1827-1945*, и Слободан Љ. Ђуровић *Пут до књиге*, аутора професора Милета Грозданића.

Похваљујемо вредне чачанске библиотекарке који су у овом броју часописа аутори чак једанаест радова.

На крају, да завршимо представљање нове, 14. свеске *Гласа библиотеке : часописа за библиотекарство*, који излази трудом Градске библиотеке „Владислав Петковић Дис“ у Чачку, а лепоту дугује Графици Јуреш - речима Данице Оташевић, којима смо и започели овај текст: „Библиотеке су једно од главних обележја цивилизације која несумњиво служе човечанству“.

– Реч на промоцији 14. броја часописа, у Чачку, 11. марта 2008. године –

Борјанка Трајковић
Педагошки факултет у Сомбору

Матична библиотека „Љубомир Ненадовић“ Ваљево

Јавни радови

Директорка Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић“ из Ваљева, Зорица Милинковић, чланица је Савета за женско предузетништво „Ева“, при Регионалној привредној комори Ваљево, те је у оквиру пројекта „Добитна комбинација у постизању родне једнакости на тржишту рада“, учествовала у

Фотографија са састанка

раду округлог стола „Кретање на тржишту рада на подручју Регионалне привредне коморе Ваљево, за Мачвански и Колубарски округ“.

Округли сто је одржан 11. 3. 2008. у згради СО Ваљево и окупио је предузетнице, послодавце, све привредне субјекте који могу да помогну при запошљавању. Нарочиту пажњу су привукле представнице Филијала националних служби за запошљавање Ваљева, Шапца и Лознице, као и Школске управе регионалног подручја, чланови Савета за обуку и образовање. Придружиле су се и чланице Удружења пословних жена Србије из Београда и представници UNIFEM-а, организације која се бави положајем жена у свету при UNICEF-у.

Директорка Библиотеке је на овом скупу изнела своја искуства по питању запошљавања лица која имају преко 40 година живота: „Како је Библиотека непрофитабилна установа којој је оснивач и финансијер локална самоуправа, то имамо веома мали број запослених, свега 15 људи и нисмо у могућности да обавимо све послове који су неопходни за једну савремену библиотеку, која стреми ка томе да се приближи европским стандардима у библиотекарству и информатици. Стога смо морали да се сналазимо на разне начине, а један од начина је писање пројеката за Јавне радове.“

Пројекат 'Ревизија књижног фонда и унос у базу података' је био финансиран у 2007. г. од Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику и том приликом смо добили плате за пет људи са средњом стручном спремом и пет рачунара на којима ће они радити. Министарство за економију и регионални развој финансира пројекат 'Дигитализација завичајне грађе у 2008. години'. Тим пројектом је укључено пет људи са средњом стручном спремом и један са високом. Већи број ових људи су жене које чекају на посао више од 20 година.

Имамо добру сарадњу са Заводом за запошљавање Ваљево и преко њега смо остварили пројекат за волонтерепрактиканте, којих је било троје. У свему овоме није добро то што ови људи прођу обуку код нас, а да не могу да се запосле у Библиотеци, јер нам локална самоуправа не може обезбедити личне дохотке за њих. Да се бар прими једна особа, и то би нешто значило.

Да потреба за попуњавањем радних места код нас постоји, доказује и то што ми имамо тренутно 10 војника на цивилном служењу војног рока. Важно је

Расправа са округлог стола

да се зна да су они упослени читаво радно време, да су нам драгоцени, јер обављају све оне послове које стално запослени не могу да обаве, јер свако од нас ради по неколико послова“.

Милан Палоци

Народна библиотека „Јован Поповић” Кикинда

Ревизија као јавни рад

Према одредбама Закона о библиотечној делатности, обавеза библиотеке је да ревизију и отпис библиотечке грађе обавља најмање једанпут у десет година.

Већина библиотека се придржава овог рока, занемарујући рокове из „Упутства о ревизији и отпису библиотечке грађе”, не само зато што је то монотон посао који захтева педантност и спремност на разрешавање и исправљање грешака које су се током година учиниле, него и због тога што већина

Екипа за јавне радове

библиотека нема довољан број радника. Ово се нарочито односи на библиотеке које имају огранке, јер отежавајућу околност представљају и путни трошкови за превоз радника који врше ревизију.

Јавни позив за организовање јавних радова, који је Влада РС упутила августа 2007. године, представљао је могућност да Народна библиотека „Јован Поповић” у Кикинди превазиђе и недостатак радника и финансијске трошкове за обављање ревизије библиотечке грађе коју поседује. Урађен је пројекат „Ревизија целокупног фонда Народне библиотеке ‘Јован Поповић’ и допуна базе података”,

који је одобрен.

По пројекту је одобрено запошљавање седам радника на шест месеци (тражено је да јавни радови трају дванаест месеци), трошкови превоза на посао и 10% од целокупне одобрене вредности пројекта за материјалне трошкове (што смо искористили за набавку рачунарске опреме). Најтежи део је био избор радника који ће радити, али, уз драгоцену помоћ стручних радника Националне службе за запошљавање, решен је на веома задовољавајући начин.

Јавни рад је започео 19. новембра, обуком нових радника. Обука се састојала из теоријског и практичног дела. Након усвојеног знања неопходног за послове ревизије, извршила се и практична обука. Радници су, потом, подељени у два тима.

Један тим (пет радника) је сређивао библиотечку грађу и евиденције корисника, сравњивао податке сваке јединице библиотечке грађе са подацима у материјалном инвентару и каталогу, састављао записнике са листама библиотечке грађе предложене за отпис и расхрдовао грађу (након одлуке коју је усвојио Управни одбор) у материјалном инвентару и у каталогу, а други тим (два радника) је у Библиотеци уносио локацијске податке у постојеће записе у бази.

Колико смо задовољни квалитетом и обимом урађеног посла, најбоље показује нови (стари) пројекат који смо упутили на исту адресу. Искрено се надамо да ће бити одобрен, како би се у нашој Библиотеци, по први пут, урадила комплетна ревизија библиотечке грађе.

Вера Удицки

Народна библиотека
„Јован Поповић” Кикинда

Народна библиотека „Доситеј Новаковић” Неготин

Прво српско читалиштанце

У децембру је почело са радом Прво српско читалиштанце. Народна библиотека “Доситеј Новаковић” у Неготину је, у оквиру свог дечјег одељења, адаптирала простор намењен за радионице са најмлађим корисницима и, инвентивношћу библиотекара Милорада Грбовића, дала му назив *Читалиштанце*.

Ово *Читалиштанце* је отворено за рад у радионицама три пута недељно. Модератори су библиотекари дечјег одељења: Јелена Брзуловић,

Маја Кукић, Маја Манић и Слађана Крачуновић.

Читалиштанце је у првој години свог рада обележило и Дечји дан књиге програмом деце из основне школе “Стеван Мокрањац” из Кобишнице, изложбом радова посетилаца *Читалиштанца*, изложбом књига бајки из фонда дечјег одељења, а најактивнији посетиоци су награђени.

Милица Матијевић

Дечје одељење Народне библиотеке „Стеван Сремац“ Ниш

Загонетна прича 2008.

Дечје одељење Народне библиотеке „Стеван Сремац“ у Нишу је већ седми пут за редом расписало Републички литерарни конкурс за основце поводом Светског дана књиге за децу (2. април, Андерсенов рођендан). Тема конкурса увек је инспирисана неким делом књижевности за децу. Прошле године малишани су, подстакнути Доситејевим

награда Катарини Срејић из Суботинца, а 3. Мили Рашић из Ниша. У категорији старијег узраста: 1. награда је припала Наталији Коцић из Ниша, 2. Тањи Илић из Димитровграда и 3. награда Андреи Ђирић из Краљева. Додељене су и специјалне награде: Награду за најпоучнију загонетку добила је Кристина Цветковић из Лесковца, Награду за најбоље примењену загонетку Софија Наумовић из Панчева, а Награду за најбољу идеју Лука Јовановић из Панчева. Најбољу збирку загонетних прича написали су ученици Француске школе из Београда, а највише радова на Конкурс је пристигло из ОШ „Свети Сава“ из Ниша.

Урош Петровић са децом

стваралаштвом, писали басне. Ове године, због изузетно великог интересовања деце свих узраста за серијал *Загонетне приче* Уроша Петровића, дилеме за тему Конкурса није било: Загонетна прича!

Да ли је лакше смишљати и писати загонетне приче, или их само решавати? Ни једно ни друго није ни једноставно ни лако! Обе активности захтевају изузетну концентрацију и ментално ангажовање! Иако је овај задатак био веома тежак за децу основношколског узраста, на Конкурс се одазвало више од четири стотине малишана из читаве Србије! Председник жирија је био Урош Петровић, који је дошао у Ниш да лично уручи награде најуспешнијим учесницима Конкурса. (чланови жирија: Јована Митровић, проф. српског језика и књижевности и Саша Луковић-Васиљевић, виши библиотекар)

Завршна свечаност Конкурса „Загонетна прича“ одржана је 10. априла у просторијама Дечјег одељења Народне библиотеке „Стеван Сремац“. Награђена деца из Панчева, Краљева, Алексинца, Димитровграда, Лесковца и Ниша, родитељи, ментори, спонзори, домаћини, Урош, коктел... и толико радости и позитивне енергије! Музички предак препуштен је Јани Матић, младој гитаристкињи из Ниша.

Додељено је десет награда и много похвала. У категорији млађег узраста 1. награда је додељена Славици Томов из Димитровграда, 2.

Уручење награда протекло је, наравно, уз решавање Урошевих зачкољица и „борбу“ за „смајлије“. Награда за ОШ „Свети Сава“ је био лично Урош Петровић, који је тог поподнева био њен гост.

Овом приликом је одржан и „мини-самит“ дечјих библиотека из Димитровграда, Панчева, Краљева и Ниша, јер су колегинице из ових градова биле непосредно укључене у реализацију Конкурса „Загонетна прича“.

И за крај - питање које се често поставља: Има ли сврхе организовати активности, пројекте овога типа? Требало је само видети учеснике ове свечаности: сви су подсећали на „смајлије“! А покренути импулс ведрине и ангажовања у данашње време... код деце и одраслих...

Саша Луковић-Васиљевић
Народна библиотека „Стеван Сремац“ Ниш

Урош са „мало“ већом децом

Реновирана библиотека у Црепаји

Библиотека у Црепаји, огранак Општинске библиотеке у Ковачици, почетком фебруара ове године, добила је нов, лепо уређен и опремљен простор за рад. Средства за реновирање су обезбедиле општинске и месне власти, као и црепајачки привредници.

Тако је ова библиотека из безусловног простора на спрату, који је у једном периоду био без струје и

грејања, пресељена у светле, функционалне и лепо опремљене просторије на централном платоу. Она има око десет хиљада књига, електронски каталог који је доступан преко Интернета, потпуно аутоматизован процес рада и јединог магистра библиотекарства у региону – Слободана Стевановског.

Свечаности отварања присуствовали су инвеститори, колеге и пријатељи библиотеке из

Новоотворени простор

Београда, Панчева, Банатског Новог Села и других места. Председник ковачичке Општине, Мирослав Кришан, истакао је важност библиотека и образовања и најавио даље инвестиције у овој области. Куповина нових књига и реновирање централног објекта ове установе у Ковачици су приоритети Општине у овој години.

Тако, на примеру мале библиотеке у Црепаји, ангажовању директорице Марије Ђуриш и колеге Стевановског, можемо видети како се, захваљујући личном ангажовању библиотекара и добром сарадњом са локалним властима и привредом, могу постићи завидни резултати.

Библиотека Дома културе у Банатском Новом Селу

Корак са временом

У Градској библиотеци у Панчеву, матичној библиотеци региона, на састанку чланова подружнице Библиотекарског друштва Србије за Јужнобанатски округ, 2007. године, договорено је да се уради пројекат у циљу унапређења библиотечке делатности. Средства која би Министарство културе определило за нас 2008. године, била би довољна за реализацију пројекта који би обухватио највећи део јавних библиотека у региону. Планирана је набавка рачунара и умрежавање, повезивање библиотека, а затим и отварање интернет читаоница.

Председник подружнице, мр Слободан Стевановски из Ковачице, прихватио је обавезу да уради заједнички пројекат као одговор на конкурс Министарства културе републике Србије. Уколико пројекат заживи, велике су шансе и становника наше заједнице да, након оснивања Комуникационог центра у згради Месне заједнице у Банатском Новом Селу, унапреде начин претраге за потребном информацијом, или документима.

Тренутно стање у јавним библиотекама у општини Панчево, у погледу броја читалаца и посећености, слика је набавне политике ових

установа културе, које губе деценијске битке на пољу финансирања. Недовољна пажња која се посвећује установама културе на нивоу државе, недостатак новца неопходног да се фонд редовно обнавља актуелним насловима, односи победу над библиотекарима који не могу сами да се изборе за читаоца. Борба библиотекара јавних библиотека, посебно у насељима на ободу градова, не може и не би требала да буде борба мање-више

НАЦРТАЈ МИ ОВЦУ

После гостовања у Тузли, Новом Саду, Бачкој Паланци, Лазаревцу, Београду, Панчеву и Бару, изложба Змајевих дечјих игара и Душана Поп Ђурђева, „Молим вас... нацртај ми овцу“, стигла је у библиотеку и Дом културе у Банатском Новом Селу. До краја априла ове године „Овца“ борави у Алибунару, Долову, Јабуци и Омољци.

Графика М. Бијелановић

незаинтересованог појединца са заједницом. Оно што појединац може да уради у оквиру имиџа модерног библиотекара, за почетак је покретање акција којима ће привући кориснике да чешће посећују библиотеку.

Нови имиџ библиотекара, по резултатима истраживања потреба корисника, у великој мери се заснива и на слици коју пружамо у јавности. Мора се, у складу са правилима маркетинга, мењати или нестати, заборавити на ситне и крупне нелагодности у односима са појединцима или групама, са представницима институција, установа, предузећа, компанија... Све то би требало превазићи да би се остварила најбоља решења кад су у питању набавка књига, или пропагирање књиге и писане речи.

Наша библиотека је прошле године, за тридесетак радних дана, први пут од постојања, извршила ревизију књижног фонда, и евидентирала неправилности које су настале током њеног постојања од 1964. г. Ревизијом је установљено да две хиљаде књига недостаје, што значи да су нестале са полица. Поседујемо хиљаду дотрајалих публикација спремних за расход. Тиме се добија приближан број публикација који нам је неопходан за обнову фонда.

Највећи део ових књига су књиге за децу и литература стручне садржине (педагогија, историја, примењене науке...). Упоредивши цене за актуелне наслове и стручну литературу, јасно је колико нам је потребно новца да се књижни фонд обнови.

Од средстава које Покрајина наменски определи годишње за потребе снабдевања библиотека, углавном зависи прилив нових књига и понуда за читалачку публику. Општине ретко издвоје средства за те намене. Разлика између библиотека које су део неке установе културе, као што је наш Дом културе, и библиотека које су самосталне, односно огранци општинских, сем организационих и физичких разлика, огледа се и у расподели средстава која се обезбеђују за потребе различитих културних активности. На тржишту културе, забаве и образовања, јавна библиотека конкурише својим фондом, услугама, атрактивношћу акција и опремљеношћу. Тржиште које ствара тзв. креативна индустрија привлачи кориснике, посетиоце, донаторе, компаније и државне институције које би уложиле новац. Маркетиншки приступ доноси или односи средства неопходна за рад. Нови имиџ библиотека и библиотекара, као део маркетинга планирања делатности и унапређења односа с јавношћу, утиче на задовољење потреба корисника и на њихов број.

Понуда нових услуга Библиотеке Дома културе у Банатском Новом Селу упућује кориснике да максимално искористе погодности које им се нуде и могућност да по повољним ценама купе нове наслове изабраних издавачких кућа. На овај начин, приближава се књига корисницима и оживљава занемарена култура поклањања књиге. То је остварено захваљујући издавачким кућама ПЦКњига, Бели пут и Дерета, које су пристале на овај вид сарадње.

Данијела Глигорин
Библиотека Дома културе
Банатско Ново Село

Народна библиотека у Ужицу

ТРИ МИЛИОНА ЗА РЕНОВИРАЊЕ

Реновирано позајмно одељење Народне библиотеке у Ужицу свечано је отворено двадесетог марта 2008. године. Адаптација позајмног одељења за одрасле обухватила је грађевинско-занатске радове, реконструкцију електроинсталационе мреже и израду намештаја. Делимично је адаптирано завичајно одељење, одељење периодике и књиговезница. Радови су започети 20. децембра прошле године, и за све ово време Библиотека није прекидала рад са корисницима. Вредност радова и опреме је три милиона и двесто хиљада динара.

Библиотека у Хобарту – Тасманија

На услузи корисницима

Тасманија је острво на граници између Тихог и Индијског океана и најмања је аустралијска држава, са својих приближно пола милиона становника. Тасманију је открио холандски истраживач Абел Тасман 1642. године и назвао је Van Diemens Land. Као и остатак Аустралије, Тасманија је првобитно насељавана осуђеницима из Британије и њиховим чуварима. Острво је било казнена колонија од 1803. до 1853. Главни и највећи град је Хобарт.

Позајмна библиотека у Хобарту је део велике библиотечке мреже Националне библиотеке Тасманије (мрежа садржи 47 библиотека). Пружа библиотечке услуге свим члановима друштва и посетиоцима широм Тасманије и даље. Поседује колекцију од приближно 200.000 публикација, много локалних и интернационалних новина, часописа, мапа, публикација у електронском облику, писама. Има јединствену колекцију музичких нота и изведених дела. Библиотека пружа стручну помоћ код тражења извора породичних историја и има у свом поседу много државних публикација, укључујући законодавство Тасманије и Комонвелта (Државна заједница), уставна документа и службене новине. Корисницима пружа на коришћење и речнике, енциклопедије, библиографије, пословне и трговинске приручнике и телефонске именике.

Оно што се може видети на полицама Библиотеке је само врх леденог брега. Велики број књига, серијских публикација и другог материјала каталогизовано је и смештено у Депо. Целокупан фонд је обрађен помоћу библиотечког програма TALIS, који умногоме олакшава приступ публикацијама. Државна библиотека Тасманије је развила једну нову верзију овог програма, названу TALISPlus. Помоћу тог комбинованог библиотечког on-line каталога, корисник може да претражи целокупан фонд свих 47 библиотека из мреже, може да резервише и затражи било коју публикацију која се налази у једној од библиотека у мрежи и она ће бити бесплатно достављена у ону у коју је корисник учлањен. Приступ TALIS-у је доступан 24 часа дневно, седам дана у недељи, преко сајта библиотеке. Такође, грађа позајмљена у једној из мреже библиотека, може да се врати у било коју, у којој је кориснику zgodно да је врати.

Библиотека пружа следеће услуге:

- издавање књига, часописа, новина,
- изнајмљивање разних видео касета, DVD и CD издања (филмови, серије, информативни програми),
- омогућава приступ компјутерима и Интернету, укључујући и обуку,
- дозвољава истраживање породичне историје на захтев корисника,

- пружа информације везане за научна истраживања, укључујући on-line индексе и чланке у пуном тексту,
- проналази информације везане за локалну област, локалну историју, организације и дешавања,
- поседује службе и специфичне колекције за људе са посебним потребама, укључујући снимљене и крупно штампане књиге, специјалан намештај и опрему.

Библиотека је оформила одређене службе да би што више олакшала својим корисницима: Службу за људе са инвалидитетом, Службу за кућну доставу књига, Службу са снимљеним књигама, Дечју службу, E-mail приступ фонду.

Служба за људе са инвалидитетом подразумева олакшан улаз у Библиотеку инвалидским колицима, лак пролаз кроз фонд, лак приступ лифту, специјално дизајниране тоалете, затим специјалну библиотечку опрему као што су Viewpoint Reader (уређај који увећава штампана слова и олакшава читање слабовидима), наочаре за увећавање, крупно одштампане наслове чланака, аудио књиге, прилагодљиву опрему за коришћење рачунара (већи мишеви и крупније одштампана тастатура).

Изглед Библиотеке у Хобарту

Посебно је интересантна Служба за кућну доставу књига (Home Library Service). Она је организована тако да помаже и доноси књиге онима који су привремено или трајно спречени да посећују Библиотеку, било због старости, болести, или из неког другог разлога. Ангажују се волонтери-гласници, који омогућавају добру везу између Библиотеке и корисника Службе за кућну доставу књига. Управа у Библиотеци настоји да споји волонтере са сваким клијентом посебно. Када се корисници пријаве за ту службу, Управа скупља податке за прављење профила корисника. Подаци су поверљиви и могу да садрже следеће информације: формат материјала

који корисник жели (књиге, снимљене књиге, видео касете...), омиљени жанр или тему, погодно време за кућну посету, количину и фреквентност потребне грађе, релевантно медицинско стање, особу за контакт у случају хитног стања, приступне информације (како доћи до корисника).

Служба са снимљеним књигама помаже људима који имају инвалидитет повезан са штампаним издањима и омогућава им приступ књигама и информацијама преко касета. Књиге из ове колекције имају дозволу аутора и издавача за коришћење само у такве сврхе и оне нису доступне у слободној позајмици из Библиотеке, или за продају јавности! У групу корисника који могу да користе ову службу спадају: слепи или слабовиди, они који имају неки физички инвалидитет који их спречава да држе или користе књиге у штампаном облику, они који имају перцептивну или неку другу неспособност која их спречава да прате штампану или им утиче на концентрацију, они који не могу да схвате информације у штампаном облику, било због недовољног образовања, или говорне вештине. Библиотека координира рад својих служби са социјалним службама.

У оквиру Библиотеке одржавају се следеће активности посвећене деци:

- Rock And Rhyme – време предвиђено за бебе од 0-24 месеци. Уз помоћ аниматора, деца уче кроз забаву песмице и игре;
- време за причу – предшколци могу да се придруже читању прича и песмица, гледању занимљивих филмова и серија;
- клуб младих филателиста намењен је деци од 6-18 година. Једном недељно, деца могу да науче све што је потребно о сакупљању маркица, могу да их размењују, а неке чак и добију бесплатно;
- летња предавања и програм школског распуста – за време летњег распуста Библиотека организује разне забавне активности које укључују јавно читање, мајсторије и играње, често са награђивањем.

Пожељно је да се деца учлане у библиотеку што раније, јер на тај начин уче да је књига забава, а не морање. Библиотека поседује на хиљаде сјајних књига, видео касета, CD-а и још много више што је потребно да забави и едукује децу, родитеље и старатеље.

Библиотека уопштено пружа услуге изнајмљивања књига. Учлањење је бесплатно и може да се учлани свака особа која покаже бар 3 лична идентификациона документа на којима се види стална адреса и датум рођења. Деца испод 18 година могу да се учлане уз гаранцију једне одрасле особе. Корисник може позајмити до 15 публикација на период од 3 недеље (може их продужити још једном, осим ако публикација није накнадно резервисана), изузев видео касета, DVD-а и часописа који се могу позајмити на период од једне недеље. Грађа се издаје

са унапред одштампаном картицом на којој стоји датум враћања. Што се тиче оних који прекораче рок за враћање материјала, плаћа се један долар по недељи закашњења, максимално 5 недеља. Корисник неће моћи да задужује нову грађу све док не измири стара дуговања. Не постоје новчане казне за оне са децом чланском картицом, већ се именује чувар са обавезом да надзире позајмљивање на Одељењу за децу. Али у случају баш великог прекорачења рока враћања материјала, Библиотека може да наплати казну родитељу детета.

Њихов метод расхрдовања књига је интересантан и веома практичан. Књиге које се не читају често (махом на језицима различитих народа) и планира се њихов расход, дају се на јавну распродају. Књиге се износе на сто Библиотеке и продају по симболичним ценама. Оне које се не продају, носе се у Имиграциони центар и завршавају на њиховим полицама.

Позајмна библиотека у Хобарту радо дочекује организоване групе посетилаца из школа или друштвених организација. Обиласци могу бити тематски организовани, тако да следе или одређено раздобље, или информативну потребу посетилаца.

Радници у Библиотеци су увек веома љубазни и услужни. Корисници се услужују у најбржем могућем року. Тражену информацију или добијају одмах, или се обавештавају када ће моћи да је добију (лично, путем телефона, мејла или поштом). Корисник може сам да изабере књигу и да је сам задужи, пошто на излазу из Библиотеке постоји нека врста електронске контроле која аутоматски забележи књигу и корисника.

Радно време Библиотеке:

Понедељак	– 9:30h-18h
Уторак	- 9:30h-18h
Среда	- 9:30h-18h
Четвртак	- 9:30h-18h
Петак	- 9:30h-19h
Субота	- 9:30h-12:30h

Приредила Рената Минић
Народна библиотека
„Илија М. Петровић“ Пожаревац

Извори:

www.statelibrary.tas.gov.au
<http://www.statelibrary.tas.gov.au/where/find/all/hobart>
<http://www.utas.edu.au/library/>
<http://catalogue.statelibrary.tas.gov.au/>

Археолошки музеј у Сплиту

Чувар културне историје Далмације

Археолошки музеј у Сплиту, најстарија је музејска установа у Хрватској. Музеј је основан 1820. г, декретом Далматинске владе у Задру. Подстицај за његово оснивање био је долазак цара Фрање I у Далмацију, 1818. г, и посета Сплиту и солинским споменицима.

Прва зграда музеја подигнута је 1821. г, уз источне зидине Диоклецијанове палаче, а данас се налази у наменској згради саграђеној 1914. г, према нацртима бечких архитеката А. Kirsteina и Ф. Ohmana. Зграда је недавно темељно рестаурирана и нова стална поставка у реновираном Музеју отворена је 2000. године. У овој класицистичкој згради се, осим изложбеног простора и лапидаријума, налазе и радни простори, као и библиотека Музеја, која је смештена у репрезентативној дворани на спрату.

Библиотека, заједно са свим својим збиркама, своје постојање дугује дон Франи Булићу, равнатељу Археолошког музеја од 1884. до 1926. г¹. Библиотека је основана одмах након самог музеја, и делује у периоду дугом готово два века. У њој је сакупљена богата и вредна грађа из археологије, историје и историје уметности. Поседује око 50.000 свезака, међу којима је 8 инкунабула и око 170 књига из XVI века.

Библиотека Археолошког музеја, уз Сјеменишну библиотеку, једна је од најстаријих научних библиотека у Сплиту². Још од времена Фране Булића, у Библиотеци је систематски прикупљана сва грађа везана за културну историју Далмације, која данас чини посебну целину *Dalmatica*, а у оквиру ње налази се подгрупа о Сплиту: *Spalatina*. Пошто се у почетку Археолошки музеј бавио периодом све до XIX века, и литература покрива исто раздобље, иако је временски распон рада музеја сведен на период до XII века. У Библиотеци се налази велики број књига из личне библиотеке дон Булића, као и из других библиотека, те је књижни фонд заправо први музеј *ex-librisa*, а пре неколико година је организована и велика изложба *ex-librisa* из збирке Археолошког музеја у Сплиту.

Библиотека је и данас задржала првобитан начин разврставања књига према тематским

Графика Д. Кирћанског

областима, што је условљено смештајем у старе дрвене ормане нумерисане римским бројевима, где су књиге разврстане комбиновано: према формату и *numerus curensu*. У фонду периодике заступљено је више од 500 часописа, од којих неки стижу више од 100 година. Основни начин набавке књига за Библиотеку Археолошког музеја у Сплиту, поред куповине и поклона, је размена за музејска издања. Археолошки музеј је 1878. г. започео да издаје први археолошки часопис у Хрватској *Bullettino di archeologia e storia dalmata*, који, од 1920. г, излази под хрватским називом *Вјесник за археологију и историју далматинску*, односно *Вјесник за археологију и повијест Далмације*, чији је јубиларни, 100. број изашао крајем 2007. године. Часопис се размењује са више стотина установа у свету и Хрватској. Осим музејског часописа, Музеј је издавач неколико важних едиција: „Монографије и каталози“, „Салона“ (заједно са Француском школом у Риму), те низа појединачних публикација. У оквиру Библиотеке, чувају се и збирке плаката, прогласа, старих географских карата, графичка збирка, као и збирка уметнина.

Посебну целину представља Архивска збирка Музеја, која је изузетно важна за историју Далмације. У овој збирци чувају се заоставштине равнатеља музеја дон Фране Булића, др Миховила Абрамића, Луке Јелића, Franca Carrare, те Јулија Бајамонтија и породице Павловић-Лучић. О Библиотеци се старају проф. Арсен Дупланчић, виши књижничар и водитељ библиотеке и Хања Анић, књижничар.

Станислав Живков
Панчево

1. Дон Фране Булић, (Врањец, 1846 - Загреб, 1934), католички свештеник, археолог, историчар и конзерватор, деловао је више од 50 година као истраживач на терену, конзерватор, педагог и писац. Утемељитељ је хрватског археолошког друштва „Бихаћ“, основаног у Сплиту 1894.

2. О историјату библиотеке видети: Анзуловић, Н. (1985). Настанак и развој библиотеке Археолошког музеја у Сплиту. *Вјесник за археологију и историју далматинску*, 78, 151-209.

Једна од најнеобичнијих личности српске историје – Захарије Орфелин

Предговор Вечном календару

Издавањем овог вечног Календара Орфелин се на службу свом најдражем отачаству опет појављује. Могуће је да су многи који желе општу корист одавна очекивали да виде штогод корисно од дела његових; ипак, оскудно здравље, заједно са сиромаштвом његовим о којем нико и не мисли (јер они који га због дела његових воле не могу му у сиротињи његовој помоћи, а код оних који би могли он је због зависти која не уме да цени корист свагда био омрзнут: Бог да га упокоји!), били су му свагдашња препрека за удовољење жељама ових доброжелатељних патриота, што се и са овом књигом на крају требало догодити. Јер код нас бива према ономе што је у Јеванђељу записано: да позвани нису хтели доћи на вечеру пошто неки више заволеше жене, неки коње, а неки њиве. И заиста је тако: јер који заволе какву год ствар, било волове, било коње или што слично, не само да нештедимце на њу троше, него и ум и срце своје ка тој љубљеној а празној ствари прилепљују, а о душевном просвећивању, и о књигама које ум и срце просвећују неће ни да чују, више волећи да се зову волољубац, коњољубац итд. неголи књигољубац па и богољубац. Није неправедно на футошком сајму неки руски трговац једноме који му рече да је превелика цена Библије, те да он за те новце може два вола купити, одговорио: Во волове купује, а човек књиге. Но могао је он и учтивије казати: Човек купује што му је слично. Из истих разлога је и ова књижица залуд три године чекала свог добротвора ради издавања, све док се, међу толикима за себе мудрим и богатима, не нађе један, по овоме неупоредиви љубитељ опште користи како овдашњих Србаља тако и оних у Србији, у Босни, Херцеговини и на приморју – благопоштени г. Сава Вуковић, грађанин новосадски, који ју је својим од свог малог имања трошком у печатњу дао, а делатника наградио усрдно. Јер колико је покојни Орфелин од свег срца желео отачаству својем какву корист до издисаја свога чинити – макар и не такву какву би могли они школовани и стога у високим наукама и многим језицима потпуно научени, јер код њега ништа од тога није било – толика му је била и жеља да оваква општекорисна дела не остану затворена у ковчезима на немилост мољцима, него да се дају на печатање; а тога од њега ипак не би било, нити је то од сличних њему трудбеника могуће очекивати – јер по познатој нашој пословици да је једва могуће имати два добра заједно, тако ни писати на написано још и о свом трошку у печатњу давати није могуће никоме сем богатом трудољупцу; а ретко се нађе учени богаташ који би сам своје перо ради опште користи употребио, док неки ни не могу трпети да би други могао знати оно што они не знају. Неки пак што се само научише страним језицима и понеке науке на познатим училиштима мало времена и као уснут слушаху, о себи високо мисле

како им нема равних, а опет на туђем језику, па још мање на својем сопственом штогод сачинити нити превести не умеју. А народ прости, слушајући њихово високословље и хвалисавост, гледајући њихово гордо шепурење верује да су педесет година на Парнасу међу музама учили се, и још толико се јавним делима атинским и лакедемонијским бавили и републикама управљали. И као што се узалудно надати каквој користи од оваквих хвалисавих вртирепа, тако се ваља надати да ће они који цене општу корист, а сами не могу или времена немају да се баве корисним делима или преводима, будући притом од Бога даровани богатством, потрудити се ради општекорисних дела и делатника (чији желудац празна похвала не насићује) да богатство своје изливају, и то пре на подизање живих него мртвих храмова, и више да новце дају на помагање општекорисних дела и делатника, као што су училишта, учитељи и други трудољупци, него на окречене зидове и шумске бадаваџије. Оваквим ће се милосрђем и број трудбеника умножити и тама незнања мало помало разагнати: јер читање корисних књига просвећује ум, развеселеује срце, упућује ка корисном и управља к врлини.

Захарије Орфелин

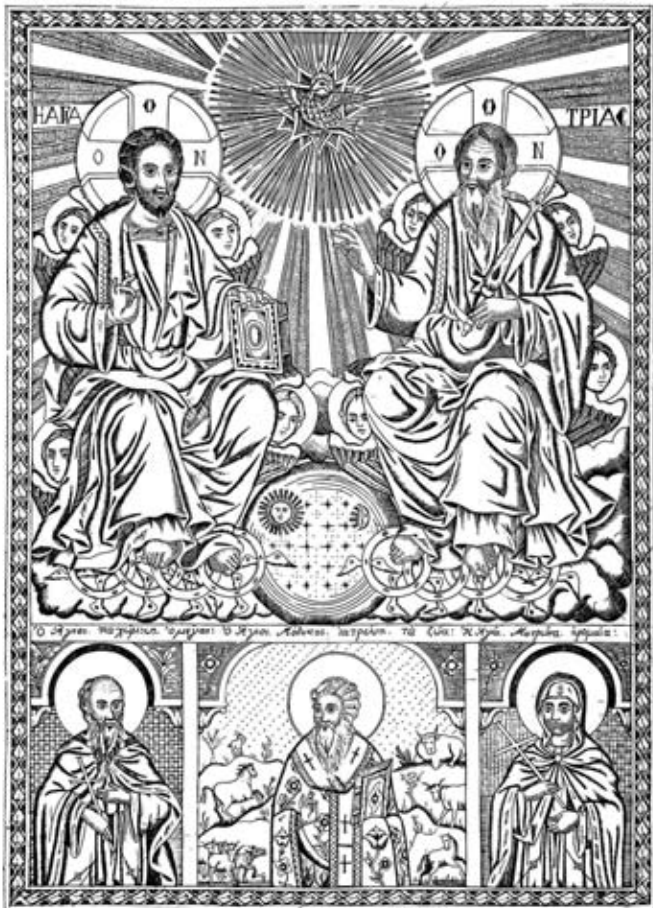

Бакорез Захарија Орфелина

Молитва Светој Тројици

Господе, Свемогући Боже, Који си по Својој недостижној науци и вољи сакрио од човека час и образ смрти његове, да би он сваког часа у

истинитој правди и светости вере и живота спреман био и долазак твој са хришћанском бодрешћу у страху Божијем и молитви чекао!

Вапијем ка Теби, о свемилостиви Боже, и од свега срца свога очинску доброту твоју молим, да благоизволиш по милосрђу Твојему даровати ми блажену кончину и душу моју кроз времену смрт примити у Твоје очинске руке. Ти си ме, о преслатки Господе Исусе, крљу и смрћу Својом од вечне смрти, ђавола и ада избавио, и свега Себе ради праведности и освећења даровао. Ти си ме, о Боже Душе Свети, речју призвао, у истинитој вери осветио, у верном уздању и нади усиновљења и наследства живота вечнога уверио: стога, о Пресвета, Једносуштна и Нераздељива Тројице, не дај својој убогој, искупљеној и освећеној твари да упадне у безверје и грехе, нити да смрт нагло и изненада наиђе на ме, него ме сачувај и освећуј у истинитој вери и истинитој љубави к Теби и ближњем мојем, у ревностној молитви, у хришћанској и теби благоугодној спремности, да Тебе и реч Твоју непрестано у свом срцу имам, а кад благоволиш да ми с последњим часом мојим дођеш, да Ти с радошћу изиђем у сусрет. О Господе, Тројични Боже, не остави ме, но остани у мени са Божанственом Твојом благодаћу, све до последњег мог даха, да бих и ја као чедо Твоје с миром и радошћу одавде тамо пошао, и Тебе у савршеној радости до века гледати могао. Услиши ме, милостиви Боже, ради безграничног милосрђа Твог! Амин!

Захарије Орфелин

Вечни календар између немира и смирења

Осамнаести век, тај „најбољи од свих векова“, како га још зову понеки антропохуманистички оптимисти, сасвим је изменио српски живот и културу. Два велика бега, под два велика патријарха, из предачких манастирских, предањских епископских крајева, расејала су средњовековну Стару Расцију по бароку Средње Европе. То је задуго, до поновног њеног откривања XX века, био њен конач. Скромни безимени зограф одлази у бечке школе, па златоткане порфире са тихих зидова рашке и моравске Србије нестају пред тешким бакрорезним брукатним огртачима новог доживљаја живота. Безимени песници канона

светима полазе у руске и новосадске латинске школе, где савладавају силабичку версификацију, србуље нестају пред товарима (често кријумчарених) кијевских и московских рускословенских књига: све се променило, па и језик. Требало је много шта наново измишљати, старо и из прека донесено дотеривати и забрабуљити по новом: зајмити од Беча и Пеште, пресликавати од Аугсбурга, преписивати и препевавати од Кијева, Дамаскина заменити, с једне стране Прокоповичем, с друге Бортњанским... Није било у питању само усвајање туђе форме: барокна образаина израз је сасвим другачијег духа, а кад је

та образа коначно прионула уз рашки образ, променио се и његов дух.

Тај преокрет, као нити једно велико дело, није могао бити безличан, административно-бирокуратски: он на себи носи жиг јунака свога доба. Лаза Чурчић, оснивач орфелинологије, означио је годину 1726. као годину „изузетно богату збивањима која су задуго одредила историју и судбину Срба“. Те се године родио Јован Рајић, обновљено је у Римнику печатање српских књига и отворена руска школа у Карловцима; поред тога, на видело овог света стигла је једна од најнеобичнијих личности српске историје – Захарије Орфелин. Мислим да ни о коме код нас није толико много писано, а да је још толико много остало да се открије. Почевши од тајанственог презимена, преко потпуне таме периода одрастања и школовања, до неодољиве и необичне потребе за скривањем и заматањем трагова, овог изванредног српског полихистора с маском тешко је портретисати: у веку нервозном, авантуристичном и, изнад свега, оптимистичном и самољубивом, у веку у коме је свако волео да значајно погледује у свет са бакрорезних фронтисписа својих књига, Орфелин бира да своју улогу често игра иза завесе. Лакше је написати шта све *није* био, него шта јесте; но, ево покушаја: преписивач, калиграф и украшавалац књига; бакрорезац и бакрорезни штампар; песник прве печатане песме и писац дотад највеће књиге; издавач, коректор, илустратор и продавац српских књига; богослов и несуђени реформатор Цркве; винар, ботаничар, учитељ и просветитељ... Рећи да је све он код нас у том веку, у тој новој рађајућој се историји, први замислио и учинио, било би неправедно према другим великим људима тог чудног доба, али не и неисправно са гледишта целине дела. Један библиотекар би, штавише, волео да, поврх свега тога, однекуд исповрти и податак да је Орфелин био и први барокни српски књигохранитељ на неком од епископских дворова где је радио као канцелиста... Наравно, то је за сада немогуће, мада ће нас он заувек изненађивати; ко зна шта још чами по архивским подрумима, какав комад хартије (попут оног исписаног за румски сајам) који ће ставити још по коју коцкицу у мозаик који се одавно склапа ради Орфелиновог портрета: уосталом, зна се да је он иза себе оставио, за ондашње појмове, навике и могућности, поприлично велику личну библиотеку. Како год било, овом приликом нас највише заокупља оно што само по себи пада у очи из горњег каталога његових занимања: рад на књизи.

Орфелин је у себи сажео све видове српског бављења књигом у XVIII веку. Учествовао је, попут Јована Рајића, у оновременом обичају састављања сопствених рукописних зборника намењених себи или коме другоме (обичају који је прешао и у XX век), а стигао је да се, преко *Поздравља Мојсеју Путнику*, у новом руху одазове на средњовековни ехо исписивања и осликавања *једне књиге*, која остаје уникат, непоновљива, без намере објављивања – и

упропаштавања – печатањем покретним словима. Бавио се, према српском обичају, канонизованом од стране Христифора Жефаровића, благословеном од карловачких митрополита, необичним и тада најскупљим послом израде бакрорезних књига. У несрећном недостатку сопствених штампарија, израда тих књига, које су на пола пута између рукописа и праве штампане књиге, била је за нас често једини начин да штогод издамо на свет. Орфелин је, наравно, направио и следећи корак: карловачки бакрорез је у Венецији заменио Гутенберговим изумом и тамо, како сад изгледа, издао (као прави издавач) код Теодосија неколико књига, међу њима и неке своје. Шта је у овом венецијанском периоду код њега било претежније, економски интерес или просветитељско књигољупство, тешко је (а можда и непотребно) разлучити, али кад погледамо целину, колико-толико заокружену слику његовог делања, непорециво је да је поседовао дотад још нигде виђен и изражен књижевни/књишки/књижарски – у философском смислу – *ерос*. Потреба за испуњавањем српског света и његове атмосфере књигама није била само последица и императив просветитељског симбола вере (јер и српско средњовековље такође познаје многе – додуше, у нешто друкчијем смислу – „часне књигољупце“, од Светог Саве до патријарха Пајсија Јањевца), него чудесно духовно настројење које дела као логосна воденица у изабраним људима свих доба и често се ваплоти у форми књиге, предмету који сам себе надилази својом мисијом међу људима готовим да му признају извесни свештени или мистични карактер. Чини се да је та надвековна понорница нашла свој извир и у овом тајанственом Вуковарцу, гасећи и истовремено му расламсавајући жеђ за непрестаним понављањем тог, колико простог, толико зачаравајућег облика у којем многи не виде нити њега самога, а окати виде скоро све. У његовом случају, ствар је тим занимљивија, што се цео овај подухват одвија у помало схизофреној ситуацији: у то доба Срби се, пред светлостима велеграда Вијене, Пеште Будима..., још отресају својих средњовековних навика, које у новој повесници у коју су загазили, више немају пређашње значење и домет, а убрзано покушавају да изграде све што их је императивно дочекало у новој држави као нови узор и циљ; тренутно пресвлачење у европске одежде и прескакање многих степеника био је једини начин да се не заостаје у тој трци коју смо, хтели или не хтели, морали да трчимо. У доба кад Орфелин почиње да *прави књиге*, Европа их је, после тристогодишње производње, одавно већ препуна; са друге, српске стране, царује нетакнута пустош, чија је тишина у XVII веку само једном нарушена. Требало је почети ни од чега. Срећом, готови узори били су ту. Светитељи више и не морају да личе на себе, већ на обрасце преузете из тадашњих немачких иконологија. Ни наши владари више нису наши, сем евентуално по записаном имену: и они могу бити клонови европских кнежева и краљева. Али,

тадашња битка тако се била, и без туђег оружја и туђег оклопа, тешко да би се преживео тај принудни бивак на дугој зими Аустријског царства. Не знамо да ли је Орфелин у том боју формално више био јуришник или генерал, али је извесно да се његово име, како рече Доситеј, „неће међу родом нашим заборавити“.

Орфелин ће на књизи радити до свог *издиханија*, како сам каже у чувеном предговору свог *Вечног календара*, последњег (са *Искусним подрумаром*) својег дела. Радећи те 1783. године као коректор код Курцбека, за плату од 300 форинти, успео је да, озбиљно начет јектиком, изда књигу на којој се вероватно трудио неколико година пре тога, и због које се можда у таквом лошем здравственом *состојанију* и прихватио тог бечког посла. У много чему ова његова лабудова песма сажима поља његових дотадашњих занимања: у њој је он и писац, и историчар, и преводилац, и компилатор, и просветитељ, и илустратор, и научник... Сем обавезног календара Светих (*Свјатцеслов*), унео је и ко зна колико табела које се тичу круга сунца, круга месеца, година, дана, епакта, индикта, правила како се шта рачуна, кад ће шта пасти и у који тачно дан ког месеца, па на крају и *пасхалију неискходимују*, и море још којекаквих егзактних ствари и небеских закона који су човеку на мању или већу потребу и ползу – све је то на првих стотињак страна од укупно 366, колико *Календар* садржи. Остало – то је много више него календар: о стварању света, о свакојаким небеским телима, о томе шта све на земљи има, о кругу земаљском, о горама, вулканима (*огњедишуитим горама*), земљотресима, годишњим добима, о изменама временских прилика и њиховим предзнацима, о барометру, о животињама четвороножним, пернатим, гмижућим и пливајућим, о мртој твари, о плодородици, о болестима, о водама и подземним огњевима, о томе откуд снегови и росе, кише и град.... А потом обавезна хронологија – кад је шта било, од *миробитија* до Рождества, од Рождества па до његовог доба, и кад је које високо училиште основано. Има прича и о Србину Милену, који је *во времја оно* посрамио својом мудрошћу и праведним расуђивањем Марка Аурелија, филозофа међу царевима и цара међу филозофима, дошавши са обале Дунава да му изложи патњу свог народа, по цену да и главу изгуби, само да част и образ сачува. Па о књигама Светог Писма, о апокрифима, о Оцима, о гоњењима, о јеретицима и саборима, о српским владарима према Јулинчевој *Историји*... Уз то и десет сопствених бакрореза: у фронтиспису представа

стварања света, а на крају девет илустрација научног дела *Календара*, међу којима и прикази Сунчевог система по Копернику, Птоломеју и Тихо де Браху (*Тихону*).

Пунији наслов књиге је: *Вечни, то јест од почетка до краја света трајући календар*, а оно што зовемо поднасловом, простира се на даљих десетак реди, па није више ни поднаслов, него, по ондашњем књишком обичају, служи као мали садржај, или увод у књигу. Њено научно надахнуће имало је просветитељски извор. Можемо замислити колико је тада то морало бити значајно, или, можда,

Графика Захарија Орфелина

тачније речено, колико је наш писац морао мислити да је то важно за његов непросвећени народ, коме је он, такав какав је био, морао бити корифеј у свему и свачему: на скоро 200 страна он је пионирски исприповедао српској јавности нешто од онога што је сам знао о горепоменутих стварима и њиховој научној подлози, најављујући тако прве праве природњаке међу Србима, Атанасија Стојковића и Павла Кенгелца (које данас само спомињемо, а којих се, кад се њима не поносимо, и стидимо зато што су много закаснили за „светом“, а у сваком случају их не читамо, јер не знамо шта је претпријатије, а

шта препјатствије). Колико има његовог одјека код њих, тек треба тачније да се истражи, али свакако треба узети здраво за готово да они нису могли да не знају за *Вечни календар*, који је доживео потом још два издања, последње у XIX веку. Међутим, оно што је особито за ову, тада необичну, књигу, јесте њена омеђеност двама дубоко личним текстовима: контроверзним предговором и предсмртном молитвом Светој Тројици која је, како сматра Лаза Чурчић, његово лично дело (што је за сада немогуће и доказати и оповргнути). О случају предговора пише се одавно, и заиста – такво нешто не постоји ни пре ни после. Наиме, Орфелин је у њему о себи писао у трећем лицу, и то као о покојнику. Верујемо да се довека неће сазнати шта је овог необичног човека нагнало да себе лажно сахрани годину и по дана раније (јер ће се растати с душом тек јануара 1785. на епископском имању Сајлову) и да већ у првој реченици, са аспекта анонимног приповедача, каже за себе да је „за све нас умро занавек“, да касније дода: „Бог да га упокоји“ и да потом себе назове „умрли Орфелин“. Нећемо се исувише задржавати на досад изнесеним претпоставкама за ово последње драстично маскирање и лажно представљање. Без обзира да ли је очекивао да неће дочекати да види своју књигу, или није могао да одоли тој необјашњивој склоности ка камуфлирању, овај предговор, више од ичега другог, открива, и уједно сакрива, путеве овог неухватљивог јунака свог времена. Кад је овај макарбистички марифетлук доспео до ушију ондашње интелектуалне српске јавности, која је о Орфелину као о савременику знала ипак много више него што ћемо ми икада знати, будући пакрачки епископ Кирило Живковић саставио је једно гневно писмо које, без обзира да ли је у њему више тачног или нетачног у оптужбама на Орфелинов рачун (према којима би пре свега он сам био ковач своје несреће), поприлично сведочи о необичном карактеру нашег писца, и због којег је овај ипак морао да одштампа нову прву страницу предговора и да барем из те прве реченице избаци своју смртваницу. Наравно, и без ње се опет види да је писац мртав, а зашто он није уклонио и остала места где о себи говори као да је на оном свету, него ипак успео да тврдоглаво остане у свом лажном загробном стању – не знамо. Још од „Плача Србији“ њега гризе своја и општа народна невоља: по усуду свих који стоје мало повише на брду, усуду срећном и несрећном, њега је засигурно изједала зебња да ништа није успео да учини својим просветитељским напором, да је све остало као што је било и како не треба, да ауфклерунг код нас једнако не стиже; а немајући доситејевску ведрину и оптимизам, он је решио – или није могао да се одупре – да својем једу даде крајњег израза у крајње екстремној форми, заоштравајући сасвим своју чудну психолошку склоност ка скривању. Заклањајући се наивно иза својег новог руха, као да жели да својом смрћу казни незахвалне савременике, саставио је текст

који је мешавина резигнације, самосажалевања, грубијанства, осуде друштва и нарави, али и још увек видног просветитељског поверења у моћ књиге (реч *полза* са својим облицима јавља се чак тринаест пута!), уз благодарење *иждивитељу* (новосадском грађанину Сави Вуковићу, који му је дао 50 дуката да изда књигу) и зрачак наде да ће ипак бити друкчије.

(Међутим, молитва Светој Тројици са краја књиге представља, пак, потпуну супротност својом непросветитељском надом и поверењем у милост Божију – волим да верујем да, као што *Вечни календар* почиње обрачуном са светом, а завршава се надежним славопојем Творцу, тако и живот нашег писца окончава и рађа се опет у тој незалазној светлости коју је својим делом свесно или несвесно искао).

Ова очигледна нестрпљивост, па и нетрпљивост, према формама које сматра преживелим, представља ехо оне неспретне *представке*, такорећи денунцијације на рачун Православне цркве, коју је пет година раније упутио Марији Терезији – очекујући ваљда од ње да буде катализатор спровођења просветитељског програма – и коју су са неповерењем примили чак и на бечком двору. Не знамо да ли су ондашњи његови добротвори и „послодавци“ међу епископима знали за овај његов подземни подухват, али је чињеница да се његова животна несрећа, коначно симболизована „пребедном“ (по претешким Рајићевим речима) смрћу, тумачила као последица интрига и зависти „заосталог друштва и његових преживелих форми“. Извесно је да они који трче пред рудом свог доба не могу макар због тога тражити венце похвале, чак ни опште разумевање (штавише, то се искључује) – све то долази касније, кад сентименталност према мртвом полако почиње да продубљује поглед у његово дело. Орфелин је покушао да за себе пронађе пречицу, да својом тобожњом смрћу превари и своје сиромаштво и свој неуспех и своје противнике (ако их је имао), па и своју праву смрт, коју ће дочекати годину и по касније и која ће му заиста убрзо донети оно што за живота није имао: општу љубав и хвалу. Предавши ватру некадањем хоповском искушенику, и он ће, ношен најпре тим таласом одушевљења Доситејем, који нас још и данас помало наивно запљускује, стећи једно од првих места у националном Пантеону. Па без обзира што је имао *две смрти* – једну измишљену и другу праву, којој нико не утече – ипак се на њему није испунила она истинита реч да човек *двапут умире*: једном кад умре телом, а други пут кад погине спомен о њему.

Жарко Војновић
Градска библиотека Панчево

Једно размишљање

Чекајући аутоматизацију

Једва чекам аутоматизацију! Једва! Озбиљно вам кажем. Па све књиге у рачунару, па савршена Интернет веза, па читаоци задовољни,

Наташа и колеге у размишљању

па библиотекари с пола снаге обављају посао, па опуштена атмосфера, па добри међуљудски и међукориснички односи, па све како се само пожелети може. Само замишљам корисника који долази у сунчану, велику и модерну библиотеку и обраћа се предусретљивом библиотекару који госту преко пута брзом брзином одговара на сва могућа и немогућа питања, а уз помоћ сопственог знања и (засад) велике црне кутије. Љубазан поздрав до следећег сусрета, сви срећни и задовољни. Вау!

Него, у целој причи нешто ме мучи. Шта ће бити са Душаном који је положио последњи испит на историји и донео нам вееееелику чоколаду и кафу да залијемо успех? Хоће ли и даље седети за јединим столом у нашој библиотеци и учити, мада му смета гомила бучне деце? Да ли ће и даље помагати збуњеним мајкама у избору литературе за децу коју покушавају да навикну на читање?

Да ли ће Суза и Сандра, две осмогодишње другарице, и даље водити по два сата у библиотеци, када већ нико не може да их слуша јер непрестано причају, слажу књиге и после се љуте на свакога ко им поремети тешко направљени ред?

Како ли ће госпођа Петровић проћи на операцији колена, другој по реду? Како ће Тамара, тек свршени и пун елана професор српског језика, успети да приволи распуштене омладинце да прочитају бар део *Дервиша и смрти*?

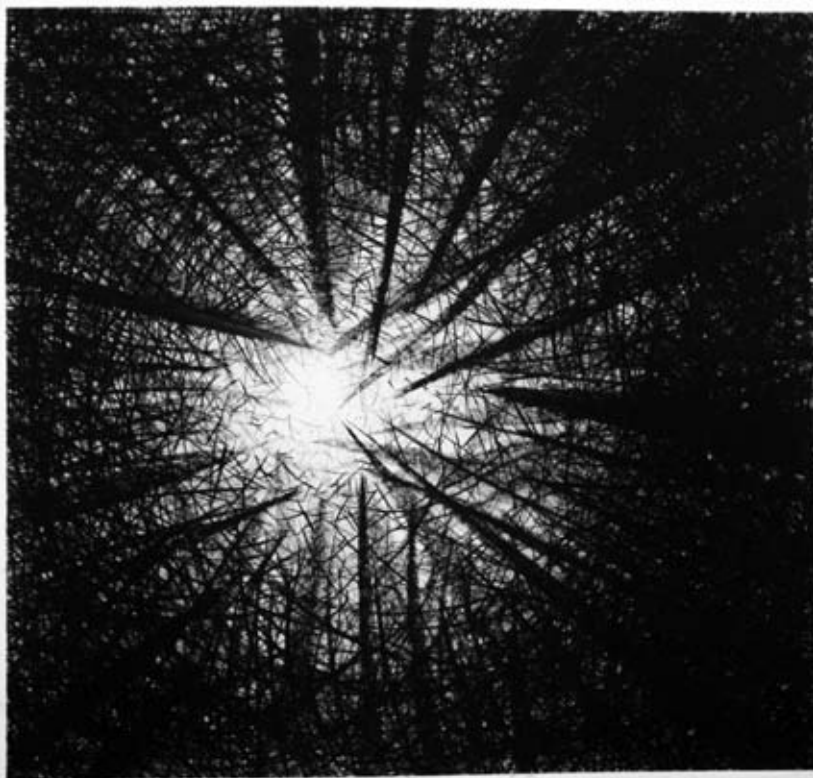
Да ли ће се ишта променити ако већи део дана будемо гледали у екран рачунара? Да ли би уопште требало да се мења? Да ли би обавезно требало да се мења? Можда негде у великом свету није баш у реду да вам читалац прича своју животну причу, иако је дошао само да замени књигу, али изабрати неке књиге значи познавати га, знати како је, шта га мучи и од чега ће му бити боље.

Знам да се време у којем живимо мења, знам да га је све мање, али знам и да ако изгубимо драгоцен контакт са посетиоцима, библиотека више неће

бити оно што је многим била: место где се осећају добро, пријатно и добродошло.

Него, стварно једва чекам аутоматизацију!

Наташа Тркуља
Библиотека града Београда

Графика М. Бјелановић

Ауторски Каталог

ИДЕНТИТЕТ У ОПИСУ

Свако ко је из библиотеке икада позајмио ма и једну књигу, зна да је поступак следећи - библиотекару каже наслов или име аутора, и то је довољно да би књигу добио, уколико, наравно, није већ на читању. Међутим, прича о библиотекарству, у савременом смислу речи, почиње управо ту – на прагу општег знања и искуства.

Када би све о библиотекама стало у те две опште познате флоскуле, библиотеке би биле тек пуки магацини, стоваришта књига у којима се оне напросто ређају неким редоследом, по неком правилу, тако да, када затражите *Тврђаву*, библиотекари ће је наћи на полицама. Ако затражите информацију о томе које све књиге Меше Селимовића библиотека поседује, библиотекари ће до одговора лако доћи (сада) уз помоћ компјутерске претраге. И то би било све.

Да би библиотекар тако лако и брзо могао кориснику да каже које све наслове Пушкина библиотека има, ко су издавачи тих књига, које су године објављене, и сличне формалне информације о књигама, његове колеге библиотекари обрађивачи у ауторском каталогу морају претходно да обаве велики део посла. Без њиховог ажурирања података о књизи, ниједан компјутерски програм не би могао да их пронађе или селекује по било ком захтеву. Сврха ауторског каталога је да извуче важне формалне особине књиге по којима би, и након 100 година, могли да идентификујемо исту књигу. Дакле, овај каталог израђује личне књиге.

На пример - неку књигу је написао један аутор, или у сарадњи са још двојицом, тројицом сарадника, или је зборник у коме се налазе радови 10 научника из неке области, књига може имати тврд или мек повез, може бити штампана латиницом или ћирилицом, може бити штампана на разним светским језицима, књигу могу превести и разни преводиоци, у неким књигама се налазе драгоцене фотографије, мапе, карте, књиге и њихова различита издања имају различите бројеве страна и формате...

И тако редом. То су формална обележја књига. Па, ако вам баш из неког разлога треба издање *Нечисте крви* Борисава Станковића из 1979. које су објавиле Просвета и Слово Љубве, уколико је библиотека поседује, добићете је захваљујући већ обрађеним, и тиме, сервираним подацима које су обрађивачи ауторског каталога већ припремили.

Да они свој посао нису урадили, до жељеног издања не бисте дошли – никако. Пошто су они обрадили тј. идентификовали књигу, и тиме дали

смернице за њено проналажење, ви ћете бити услужени.

Из свега овога лако се да закључити да је ауторски каталог најстарији библиотекарски каталог. Библиотекарство као специјална врста знања и занатства почиње с њим.

Зато се можемо послужити сликом и рећи да су библиотеке спремишта књига, а ауторски каталог осветљени пописи-полице на којима књиге стоје.

То би била историја. Зато, у нашем времену и, пре свега, са широким могућностима претраге коју аутоматизација библиотечких фондова пружа, библиотеке еволуцијски одлазе даље, смелије него икада у својој историји, самоуверене и поуздане. Оне искорачују из сопственог животописа и отварају ново, футуристичко поглавље библиотекарства у коме су нам, сем књига, у библиотекама доступне и теме, сем аутора и наслова, читаве садржине, отворене, податне и непрегледне.

Будућност је, као и увек, отпочела дубоко у прошлости. Али, како су сва достигнућа предодређена да дају свој допринос и препусте вођство другима, тако је и у библиотекарству, у каталозима, у обради. Један каталог, ауторски, препустио је вођство другоме – предметном. Није га напросто прегазило време, не, он ће заувек остати врата и прозори библиотеке, улаз и излаз из ње. Није на ову смену пресудно утицала ни компјутеризација фондова (она га је само вртоглаво избацила у први план), већ сама структура и идеја, природа каталога. Управо је то оно што се о библиотеци данас не зна и зато не би било тако погрешно рећи, да су наше, савремене библиотеке, оно што о њима не знамо.

Александра Кекић Бокић
Библиотека града Београда

Специјалне библиотеке БДС-а и Музејског друштва Србије

Потписан Протокол о сарадњи

У чланку под насловом „Значај повезивања и умрежавања специјалних библиотека“, који је наша колегиница Љиља Милић из Библиотеке Електровојводине објавила у *Панчевачком читалишту* 2006. године (број 8, стр. 43), објашњава се колико је потребно да се у свом раду специјалне библиотеке у Србији ослањају једна на другу, да се повезују, да размењују и упућују драгоцене информације.

Није требало много времена да прође од објављивања поменутог чланка, који је својим програмом утицао на то да се библиотекари и књижничари запослени у специјалним библиотекама окупе у Секцију специјалних библиотека БДС-а. У прилог овој тврдњи говоре чињенице да је оживела

да шире и јачају мрежу специјалних библиотека у Србији, и наравно, ако може, у свету. Развијањем мреже, продубљиваће се сазнања, што ће утицати на повећан број захтева корисника у библиотекама.

Од потписивања Протокола о сарадњи очекујемо да ће се лакше остваривати заједнички планови и програми, да ће специјалне библиотеке узимати учешћа у семинарима, научним скуповима, да ће наша излагања имати одјека у стручној и заинтересованој јавности, да ће се радови колега објављивати и тако чинити драгоцену грађу за проучавање улоге специјалних библиотека, да ће се систематски пратити и унапређивати рад специјалних библиотека у Србији. Добром литературом и праћењем рада у струци осигураћемо и унапредити свој рад!

Надамо се да ће овај Протокол, од тренутка почетка званичне сарадње наша два Друштва, бити схваћен и као остваривање једног од задатака БДС-а и МДС-а, а то је развијање међубиблиотечке сарадње. Трешало би нагласити да богатство фонда специјалних библиотека подразумева комплексну, до детаља разрађену стручну област, те својим фондом могу допунити потребе корисника из других типова библиотека. У том смислу, обе Секције су отворене за сарадњу са другим типовима библиотека у Србији: универзитетским, школским, националним, јавним. Галеријске, музејске, позоришне библиотеке, арт библиотеке, затим библиотеке при институтима, заводима, државним органима, из привредних и других делатности, узајамно ће прибављати брзу, јефтину, актуелну и квалитетну информацију, коју ће, кад треба, проследити не само сродним библиотекама, него и другим типовима библиотека и њиховим корисницима. Информација је моћна кад је имамо у правом тренутку и на правом месту. Право место у том смислу су специјалне библиотеке, које су део великог система библиотека Србије.

Задовољство потписаним споразумом

активност Секције, која се узима за пример кад год се говори о ентузијазму наших чланова, о љубави према послу, о интензивној жељи за професионализмом, образовањем и применом стандарда у раду сваке специјалне библиотеке. Секција специјалних библиотека БДС-а иде корак даље. Може се тврдити да се међубиблиотечка сарадња проширила и на секцију другог друштва, Секцију специјалних библиотекара и књижничара при Музејском друштву Србије.

Сарадња са члановима ове Секције је успостављена пре годину дана, а 4. априла 2008. године, званично ће се покренути иницијатива за потписивање Протокола о сарадњи ове две Секције. То ће значити да већина специјалних библиотека престаје да буде затвореног типа, резервисана само за запослене у матичној установи. Оне постају библиотеке отворене и спремне за комуникацију са сродним специјалним библиотекама и могу и желе

Ивана Илић-Киш
Библиотека

Српског народног позоришта
Нови Сад

Иницијатива Секције специјалних библиотека Библиотекарског друштва Србије

На састанку одржаном у петак, 4. априла 2008. у Музеју савремене уметности на Новом Београду, потписана је иницијатива о сарадњи две секције, Секције специјалних библиотека Библиотекарског друштва Србије и Секције библиотекара и књижничара Музејског друштва Србије. Ову иницијативу покренула је наша Секција на начелу добровољности, након дугогодишње сарадње са Секцијом МДС-а и учествовања на седницама и предавањима. Протокол о сарадњи два Друштва званично ће обавити председници БДС-а и МДС-а.

Секције имају заједничке циљеве у смислу развијања и унапређивања библиотечко-информационе делатности специјалних библиотека Србије, затим остваривања заједничких интереса, организовања семинара, саветовања, предлагања смерница за даљи рад и слично.

Састанак је протекао у радној атмосфери, са уверењем да ће се потписивањем протокола о сарадњи постићи још већа ефикасност у раду на текућим проблемима специјалних библиотека Србије.

Заједничкој седници Секције библиотекара и књижничара Музејског друштва Србије и Секције специјалних библиотека Библиотекарског друштва

Фотографија са састанка

Србије, која се одржала у петак, 4. априла 2008. године у Библиотеци Музеја савремене уметности на Новом Београду, присуствовало је 9 библиотекара, чланова обеју Секција: Ивана Илић-Киш, председница Секције БДС-а, Олга Радман, библиотекар Српског Народног позоришта; Зорица Станкијевић, библиотекар Полицијске управе; Зорица Зорица, библиотекар Галерије Рајка Мамузића из Новог Сада; Марина Мучалица, библиотекар саветник Природњачког музеја; Светлана Миленковић, библиотекар саветник Народног музеја; Оливера Настић, председник Секције МДС-а, Александра Мирчић, Катарина Крстић, из библиотеке Музеја савремене уметности из Београда.

Секција библиотекара и књижничара специјалних библиотека
Музејског друштва Србије

Сарадња са Библиотекарским друштвом Србије

Секција библиотекара и књижничара специјалних библиотека у оквиру Музејског друштва Србије, почела је са незваничним радом јула 2003. године, када је послат први упитник свим музејима, тј. музејским библиотекама, да би се установило колико има библиотека, односно колико има библиотекара и књижничара у њима. Званично је конституисана 14. априла 2004. На том састанку је и изабрано руководство секције: Марина Мучалица – председник, библиотекар саветник из Библиотеке Природњачког музеја у Београду; Драгана Бошковић – заменик, библиотекар из Библиотеке Спомен-збирке Павла Бељанског у Новом Саду и Александра Петровић – секретар, библиотекар из Библиотеке Народног музеја у Београду.

Оснивање ове секције, као и план рада и програм који је донет, иницирали су многобројни проблеми и потешкоће: недостатак материјалних средстава, недовољан проток информација, проблеми око компјутеризације, едукација и др, које смо настојали да превазиђемо током даљег рада.

Основни задаци секције су међусобно повезивање специјалних библиотека, стручно усавршавање и упознавање са програмима за библиотеке; заступање професионалних интереса музејских и галеријских библиотекара и књижничара; ширење свести о значају библиотека и њиховом очувању; подстицање и пружање помоћи у оснивању стручних библиотека; сарадња са другим струковним националним и међународним удружењима; ширење чланства.

Највећи успех у досадашњем раду Секције је тај што је успешно обављено међусобно повезивање специјалних библиотека, а у оквиру тога, урађен је и преглед техничке опремљености свих специјалних библиотека, као и компјутерских програма који се у њима користе.

Састанци секције се одржавају редовно и на њима су чланови упознати са доступним електронским базама за каталожску обраду библиотечке грађе: COBISS, БИБИС, ПЕРГАМ и НИБИС.

По истеку мандата руководства секције, марта 2007. године, изабрано је ново: председник Секције Оливера Настић, књижничар из Библиотеке Музеја савремене уметности у Београду; заменик Светлана Миленковић, библиотекар-саветник из Библиотеке Народног музеја у Београду, и секретар Секције Анђелија Чвркић, књижничар из Библиотеке Народног музеја у Чачку.

Успостављена је сарадња са Библиотекарским друштвом Србије и активно учешће у раду Секције

за специјалне библиотеке у оквиру Друштва, чиме се унапређује и струковна комуникација са сродним специјалним библиотекама (библиотекама архива, завода за заштиту споменика културе и природе, института, галерија...). На једном од састанака је презентован њихов рад. На њихову иницијативу, 4. априла је потписан и Протокол о сарадњи. Чланови Секције су се, поред чланства у МДС, учланили и у Библиотекарско друштво Србије.

Без обзира на разне потешкоће и недостатак материјалних средстава, Секција је узела учешћа у многобројним предавањима и презентацијама. Учествовала је и на Форуму за специјалне библиотеке у оквиру Сајма књига, на тему „Специјалне библиотеке и набавна политика“. Из ове активности је проистекла и сарадња са Издавачком књижарницом Зорана Стојановића. Она је пре годину дана формирала ЛИЦЕЈ, у циљу побољшања односа издавача и библиотека, као и стварања дигиталне библиотеке. Одржана је и презентација „Пројекта Дигиталне библиотеке отвореног приступа за специјалне библиотеке“, који се до сада односио на средње и основне школе, а сада је жеља да се прошири и на специјалне библиотеке. Презентацију су одржали Ведран Вучић, промотер отвореног приступа за Србију и Драгана Јевтић, директор београдског представништва Издавачке књижарнице Зорана Стојановића и председник Управног одбора ЛИЦЕЈ-а.

Затим, одржано је и предавање „Правна и техничка заштита фонда у специјалној библиотеци“ – предавач је био мр Дејан Вукићевић, руководилац одељења старе, ретке и минијатурне књиге, Народне библиотеке Србије.

Захваљујући заједничком раду и ентузијазму колега, број чланова секције се стално повећава. Настојимо да унапредимо даљи рад специјалних библиотека, кроз разна предавања, обуке и презентације.

Оливера Настић

Секција библиотекара и књижничара
специјалних библиотека МДС

Лицеј

Дигиталне библиотеке отвореног приступа за специјалне библиотеке у Србији

Лицеј-Република Србија, Београд, Коњух планине 2, тел/фах: 011/2712-140 и 064-168-66-84. Особа за контакт: Драгана Јевтић, председник Управног одбора, e-mail: dr@yubc.net

Савршене идеје и мањак новца

Дванаест одлука у Новој години

Какву ћете промену направити ове године у свом професионалном животу и животу ваших колега?

Ево неколико идеја како то да учините:

Да ли можете да именујете троје колега библиотекара који раде у библиотекама сличног профила? Повежите се са њима ове године. Започните обичним телефонским позивом, а онда се нађите на кафи.

Да ли постоји бар један стручни часопис који прочитате од корица до корица сваког месеца? Потражите још неки часопис (штампани или електронски) који се односи на вашу професију, али је посматра из неког другог, новог угла. Нађите прилику да проширите интересовања и побољшате резултате.

Посеђујте професионалне конференције, ако можете. Многи сада електронским путем прослеђују радове са конференција, па ако не можете лично, посетите их виртуелно.

Пријавите се на бар један „RSS feed“ на библиотечке теме.

Да ли сте информатички фанатик? Научите макар још једну нову „пречицу“ или особину свог библиотечког софтвера. Стекните још који поен више преносећи знање неком другом.

Ширите своје библиотечке идеје што више. Креирајте блог, напишите чланак, креирајте дискусиону листу, или нешто томе слично.

Гласајте. Биће пуно прилика за гласање. Професионално и политички. Ако се нисте регистровани за гласање, учините то сада.

Похађајте курсеве који ће побољшати ваше информатичке вештине. Развијајте своју компјутерску технику, научите нови језик, или унапредите своје вештине презентовања. Затим потражите нове прилике да их употребите у својој библиотеци.

Учествујте у раду своје библиотеке, школе, или професионалне организације.

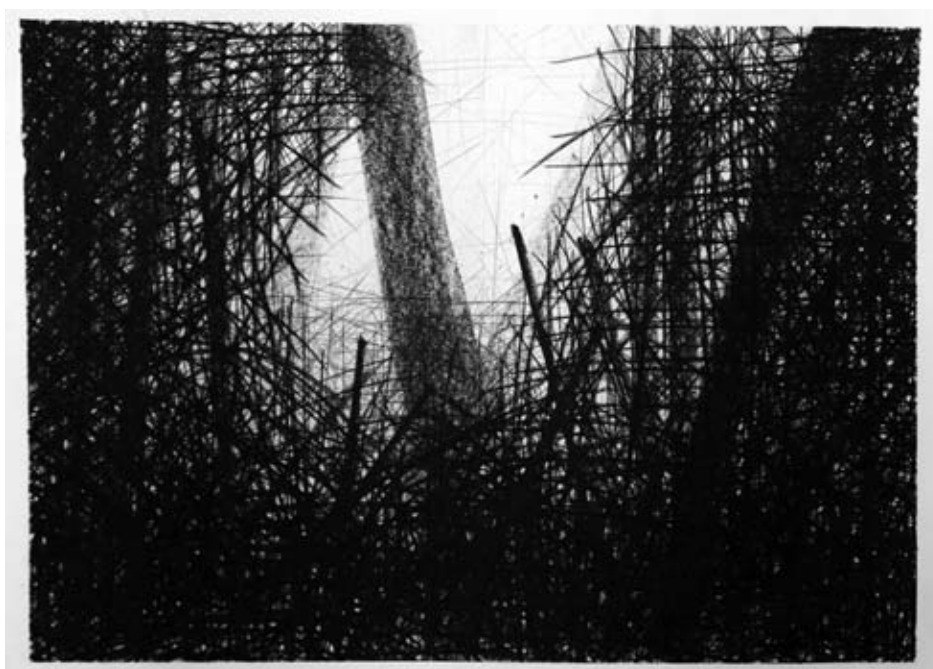
Предложите колегу библиотекара за награду. Постоји пуно начина за препознавање изузетности у професији. Све што треба ви да урадите је да попуните пријаву. Чак иако ваш кандидат не победи, она или он биће почашћени.

Конкуришите за финансијску помоћ или донације. Да ли имате савршену идеју али мањак новца да је реализујете? Развијте свој концепт и потражите одговарајућа средства. Постоје фондови чак и за „почетнике“. Дакле, нема изговора.

Узмите одмор и посетите неку библиотеку. Сви желимо мало одмора. Зашто не потражити инспирацију посетом библиотеци у неком новом граду, држави?

Сада сигурно имате довољно идеја за рад у Новој години. Две или три реализоване даће вам нову енергију и самопоуздање.

Pergander, M. Director of Deerfield (Ill.), Public Library. (Jan/Feb 2008). *American Libraries*. Vol. 39. Issue 1-2, p 78. (Мирослава Мијатовић-Васин, прев.)

Графика М. Бјелановић

Педагошки факултет у Сомбору

Студије школског библиотекарства

У јуну ове године, прва генерација студената смера Школски библиотекар завршава трогодишње студије на Педагошком факултету у Сомбору. На овом факултету, који ради у саставу Универзитета у Новом Саду, у току је процес акредитације свих наставних програма и свих нивоа студија, сагласно закону и захтевима Болоњске декларације. За подручје библиотечких наука предвиђене су основне академске студије у трајању од три године (180 ЕСПБ бодова), након којих се стиче звање *Школски библиотекар*, а затим и дипломске академске студије у трајању од две године (120 ЕСПБ бодова), након којих се стиче звање *Дипломирани библиотекар-мастер*. У прилогу који следи приказаћемо програм и циљеве основних академских студија за школске библиотекаре. Педагошки факултет у Сомбору у школској 2008/2009. години уписаће 25 студената на овом смеру.

Основни студијски програм за школске библиотекаре структурисан је као трогодишњи студиј који садржи општеобразовне, теоријско-методолошке, научно-стручне и стручно-апликативне предмете. Настава се изводи у семестрима - два семестра чине академску годину. Укупан број ЕСПБ за семестар износи 30, а за студијску годину 60 ЕСПБ. Укупно трајање студија је 3 године (6 семестара), током којих би студент требало да оствари укупно 180 ЕСПБ. Основне студије се окончавају изградом и одбраном завршног рада као самосталног рада студента, чиме он показује самосталност и креативност у примени теоријских и практичних знања у одабраној области библиотекарства. Студијски програм се састоји из обавезног и изборног подручја. Обавезно подручје обухвата:

а) академско-општеобразовне курсеве (страни језик I; II, други страни језик I; II; III)

б) курсеве из теоријско-методолошких дисциплина (психологија, увод у књижевност, филозофија образовања, медијска култура, књижевност и књижевност за децу I; II)

в) научно-стручне предмете (српски језик 1-4, информатичке технологије у образовању, савремено библиотекарство, библиографија, базе података, менаџмент и маркетинг у библиотекарству, школске библиотеке, историја писма, књига и библиотека, историја)

г) стручно-апликативне курсеве из области библиотекарства (каталогизација, класификациони системи, стручна пракса).

Настава се током основних студија изводи у виду предавања, вежби, семинара, те самосталног рада студената у виду стручне праксе. Стручна пракса обавља се у библиотекама основних и средњих школа и у Библиотеци Педагошког факултета у Сомбору, као и на рачунарском систему у Кабинету за библиотекарство, а део праксе реализује се у Одељењу за децу сомборске Градске библиотеке „Карло Бијелички“ и посетом и упознавањем са стручним функцијама Библиотеке Матице српске у Новом Саду и Народне библиотеке Србије у Београду. Предмете из области библиотечких наука предају доцент др Борјанка Трајковић и ванредни професор др Жељко Вучковић, који су у сталном

Зграда Педагошког факултета у Сомбору

радном односу, са пуним радним временом на Педагошком факултету у Сомбору.

Према подацима Народне библиотеке Србије (база података Мрежа библиотека Србије), у нашој Републици регистровано је 1115 школских библиотека у којима само 11,9% радника има положен стручни испит из библиотечке делатности. Са непотпуним радним временом ради 56,6% запослених у школским библиотекама, што указује на неопходност академског образовања школских библиотекара.

Циљ студијског програма јесте образовање стручњака који, на основу стечених библиотечких, педагошко-психолошких, те информатичких знања, као и познавања савременог менаџмента информација, владају компетенцијама неопходним за самостално и квалитетно обављање послова у школским библиотекама. Поред тога, они би требали

да, захваљујући изборном подручју, специфично уобличи свој стручни профил, као и да буду оспособљени за перманентно самообразовање, те евалуацију сопственог рада.

Савремена школска библиотека саставни је део школе као васпитно-образовне установе, и библиотечко-информационог система који обједињује збирке публикација у земљи и омогућава проток и доступност информација из целог света свим заинтересованим корисницима, у складу са њиховим потребама. Те њене битне карактеристике изискују да школски библиотекар својим знањима и вештинама и садржајима библиотечко-информационог рада буде укључен у васпитно-образовни процес и квалитетно оспособљен за размену информација и комуникацију у библиотечко-информационом систему.

Студијски програм образује и оспособљава школског библиотекара за самостално обављање основних стручних библиотечко-информационих функција, али и за перманентно унапређење мисије савремене школске библиотеке у нашој средини и за њену трансформацију у информациони и референтни центар у коме се врши не само издавање књига, већ и селекција података, комуникација и употреба знања.

Унапређење организације рада школске библиотеке увођењем и креативном применом нових компјутерских и медијских технологија у циљу побољшања библиотечко-информационе делатности, унапређење структуре и организације фондова и рад са корисницима и заједницом у којој школа делује, битни су циљеви који се постављају пред савременог школског библиотекара.

Посматран са становишта потребног стручног профила, овакав трогодишњи програм образовања омогућава школском библиотекару да се активно укључи у остваривање педагошке мисије савремене школе, као и да ученицима, наставницима и сарадницима у настави обезбеди неопходне публикације и актуелне информације из библиотечко-информационог система. Мастер студије у трајању од две године представљају природан наставак школовања и прилику за стицање звања дипломираног библиотекара-мастера, оспособљеног за рад у свим типовима библиотека.

Педагошки факултет ове године обележава један изузетан јубилеј – 230 година од оснивања „Норме“, најстарије српске школе за стручно образовање учитеља. У богату повесницу континуираног педагошког образовања у Сомбору, од оснивача „Норме“ Аврама Мразовића до данас, уписана су и имена великана српске књижевности и културе какви су Исидора Секулић и Јован Дучић. Ето још једног лепог разлога за све оне који се одлуче за студирање на сомборском Педагошком факултету и посебно за оне који се определе за библиотекарство као професију будућности. На крају, треба истаћи да су за покретање смера за школске библиотекарне најзаслужнији продекан доцент др Нада Тодоров и декан проф. др Драган Солеша, под чијим руководством Педагошки факултет у Сомбору бележи убрзани развој према европским стандардима универзитетског образовања.

Жељко Вучковић
Педагошки факултет у Сомбору

Напуштена деца Катедре за библиотекарство у Београду

АЛУМНИ мистерија

Илуминати? Алуминијум? Борилачка вештина? Акредитовано Ласкаво Удружење Мајстора Нових Инспирација? Ал (смо) умни?

Мудрим и духовитим људима свашта падне на памет када се помене реч алумни. Искрено, ни ја нисам била сигурна о чему се ради када сам је први пут чула. Но, захваљујући свемоћном Интернету и инстант просветљењу, мој речник постаде богатији за један термин.

Порекло

Да разрешимо мистерију... Реч *алумни*¹ потиче из латинског језика и значи *ученик*, и дословно, *добро хранљен*, од глагола *alere*, што значи *хранити*,

1. *Alumnus* (m; Pl.:-i), *alumna* (f.; Pl.:-ae). Најчешће се користи множина алумни, без обзира на род.

одгајати. У латинској литератури термин *alumnus* често се користи у својству „оног ког је одгајала особа која није биолошки родитељ“. Напуштена деца која су смештана у склоништа и подизана од стране старатеља су се у старом свету обично називала - *alumni*. „Тацит је користио овај термин за шегрта, дечака који је одгајан у радионици; Плиније је користио термин за дете које је напуштено од стране родитеља, удомљено и образовано захваљујући доброти других људи“ објашњава се у Дурановом *Латинском речнику* (Coelestinus Durandus, 1872)². Полазећи од оригиналног значења, термин је проширен на особе које добијају интелектуалну негу. Тако су алумни постали студенти који су

2. *Lexicon latino-italicum* / [Coelestinus Durandus]. - [S.n.t][Augustae Taurinorum : in asceterio Salesiano, 1872]. - xi, 1010 p. ; 25 cm.

интелектуално неговани у школи, ван породичног круга.

На слово, на слово... А!

Алумни удружења у основи окупљају дипломиране студенте, а шире - све бивше студенте. У Великој Британији и Америци студенти универзитета, колеџа, школа, братстава и сестринстава често формирају алумни групе у оквиру исте организације. Ова удружења организују друштвене догађаје, издају newsletter-е и магazine и прикупљају новац за организацију.

Правила о чланству варирају од једне до друге институције, а у најширем смислу, то су студенти који су дипломирали, они који још нису, сви који су магистрирали и докторирали, професори и асистенти

www.libalumni.blogspot.com

који учествују у извођењу наставе, гостујући професори, професори светских универзитета који су били ангажовани на пројектима, студенти са домаћих и страних универзитета који су били на пракси на факултету, пријатељи и пословни партнери факултета.

Зашто?

Поред контакта са бившим факултетом и студентима, алумни имају могућност да наставе академско образовање. Универзитети који након завршених студија укључују алумни-је у научна истраживања и даљу обуку, као и културне и друштвене активности, могу искористити овај потенцијал како би дали нове импulsе побољшању пословања факултета. Афирмација и очување угледа факултета, перманентни развој и унапређење образовања и науке, остваривање националних, хуманитарних и других друштвено-корисних циљева, само су нека од одредишта на која се лакше стиже уз овакво удружење.

Свако алумни удружење има свој статут, мисију и визију, који одређују његова правила, сврху

и циљеве. Они најчешће обухватају повезивање студената, затим факултета са сличним институцијама у земљи и иностранству, плодну сарадњу дијаспоре и установе у матици, подизање нивоа образовања, израду пројеката, подршку студентима кроз награде, студентске праксе, стипендије, стручна путовања, проналажење пријатеља факултета (најчешће се управо користи израз „алумни и пријатељи“) у циљу помоћи и fundraising-a, и наравно, дружење, журке и излете.

Преко баре

У Америци се термин *alumni* први пут појављује 1843. године у значењу свршених ученика/дипломираних студената. Проширење значења у овом окружењу највероватније није произашло

само из жеље да се одржи контакт између бивших студената и њихове *alma mater*³, већ и из жеље и потребе америчких универзитета да изграде лојалност међу дипломираним студентима у циљу одржања. Европски универзитети су кроз историју били у потпуности финансирани од стране владе и демократски отворени за све и свакога, док амерички систем никада није успео да успостави овакву организацију финансирања.

Први колеџ који је организовао алумни удружење је био Massachusetts' Williams College 1821. године. Група се састала у Williamstown-у и формирала друштво посвећено добробити школе у будућности. Почев од овог удружења, мисија универзитетских алумни удружења

је била да промовишу и омогуће доживотне везе између институција и бивших студената, негујући континуиран интелектуални и друштвени развој и јачајући подршку њиховој *alma mater*, чиме се заокружује пут трансформације од некадашњих студената до добротвора универзитета.

Свет

Алумни удружења се углавном организују у оквиру универзитета или одређене студијске групе, али и међу студентима који су се школовали у истој земљи.

Међу највећим светским базама ученика и студената различитих школа и универзитета су www.alumni.net и www.graduates.com. Приступањем овим друштвеним мрежама стиче се могућност проналажења контаката и повезивања са колегама до којих је на други начин теже доћи, а велика предност за једноставну употребу и срећан новчаник јесте чињеница да је приступ бесплатан.

3. *Alma mater*, ф: мајка која одгаја. Термин је настао од мота најстаријег европског универзитета (Универзитет у Болоњи, основан 1088. године): *Alma Mater Studiorum*.

Размишљајмо глобално, радимо локално

У нашој земљи постоји неколико изузетно активних удружења при факултетима, која су организована прво као неформалне скупине, а потом као формална удружења. Најзаступљеније правно решење за оснивање оваквих друштава у Србији је Закон о задужбинама, фондацијама и фондовима (*Службени гласник РС* бр. 58/89).

Чињеница да су удружења студената и пријатеља факултета прилично млада на овом подручју, није их спречила да током досадашњег рада достигну успешан и завидан ниво пословања. Уверите се на примерима Електротехничког, Машинског и Математичког факултета (alumni.etf.bg.ac.yu, alumni.mas.bg.ac.yu, alumni.matf.bg.ac.yu) Универзитета у Београду.

Дипл. библиотекарски

Подстакнути идејом и охрабрени достигнућима већ постојећих алумни удружења у Србији, дипломирани библиотекарски и њихови пријатељи први пут су се окупили 10. априла 2008. године. Скуп је био неформалног карактера, а на њему је било речи о алумни удружењима, америчким библиотекама и fundraising-у у библиотекама.

У складу са узлазном путањом српског библиотекарства *per aspera ad astra*, ово алумни удружење долази у миру, са циљем да пронађе понеку згодну пречицу и омогући краћи и безболнији пут до звезда.

Весна Вуксан
Библиотека града Београда

Конгресна библиотека у Вашингтону

Програм размене библиотечког материјала

Конгресна библиотека, попут некаквог модерног александријског центра који сабира целокупно светско знање, располаже импресивним и готово застрашујућим фондом од преко 113.000.000 библиотечких јединица. Тај број је последица дугогодишње прецизно и темељно артикулисане и доследно спроведене набавне политике, са главним стратешким циљем да се задржи светски примат у библиотекарству, или бар у већини његових аспеката.

Целокупна набавка Конгресне библиотеке регулисана је документом који се зове „Правила набавне политике“, а који се мора стриктно поштовати. Тај документ садржи „Индекс“ од 80 стручних, научних, уметничких и других области, где су, осим главних смерница, за сваку област прецизирани критеријуми који се тичу опсега, класа и научно-истраживачког потенцијала, а такође је као оријентир приложено поређење са осталим најважнијим сродним колекцијама у држави.

Набавка библиотечког материјала одвија се кроз шест различитих метода: обавезни примерак, размену, поклон, куповину, копирајт и преузимање материјала из других федералних јединица.

Мање или више активни аранжмани за размену постоје са преко 12.000 институција широм света које су распоређене у три сектора:

1. САД, Аустралија, Канада, Велика Британија, Нови Зеланд, Океанија;

2. Африка и Азија;

3. Европа, Латинска Америка и Кариби.

Само у процесу размене са различитим библиотекама-партнерима, у 2006. години фонд Конгресне библиотеке увећан је за 174.274 публикације, што је за 17% више у односу на претходну, 2005. годину.

Посебан део размене представља „DMEP (Duplicate Materials Exchange Program)“ преко којег се размењује дупликатни библиотечки материјал са више од 3000 институција из 118 земаља широм света. Овај програм је основан 2002. године као централни програм за размену дупликата. Он је ујединио делатности неколико различитих секција, а крајем јула 2005. прерастао је у WEB DMEP – електронску верзију програма за размену дупликата, где се претраживање, селекција и наручивање обављају електронским путем.

У фискалној 2006. години Конгресна библиотека је преко DMEP програма одговорила на 2102 електронске поруџбине које је примила од 521 партнерске библиотеке и послала им укупно 15.977 публикација. Осим тога, библиотекама које су задржале конвенционални начин размене (161) послате су традиционалне штампане листе и на основу њих још додатне 2102 књиге, што значи да је само преко овог програма обезбеђено и прослеђено укупно 18.079 публикација на адресе 682 библиотеке.

Приступ програму размене – критеријуми и процедура

Конгресна библиотека је заинтересована да успостави размену са готово свим типовима библиотека, због отворености својих фондова за најшири спектар најразличитијих публикација из свих могућих стручних, научних, уметничких и других области, на свим светским језицима и у свим доступним облицима и форматима.

Ипак, постоје врло јасно прецизирани критеријуми које једна библиотека мора да задовољи како би приступила програму размене:

- да је високо рангирана у оквиру типа библиотека којем припада;
- да и сама има активан и разрађен програм размене публикација;
- да располаже резервним фондом довољно широког обима;
- да у размену нуди адекватне публикације, како по врсти, тако и по квалитету;
- да има компетентан кадар оспособљен за све аспекте ове делатности (евалуација и селекција публикација из различитих области и струка, брза и ефикасна комуникација са колегама из партнерске институције, сналажење у издавачкој продукцији сопственог окружења...).

Ако задовољавају претходно набројане критеријуме, програму размене могу приступити библиотеке најразличитијих институција, установа и организација као што су:

- научно-истраживачке институције (превасходно из области хуманистичких наука), без обзира да ли су академске, владине или приватне, а нарочито универзитети, академије, институти од којих се примају научне монографске и серијске публикације, референсна грађа, уџбеници, извештаји са научних конгреса, саветовања и конференција;
- културне установе од нарочитог националног значаја (осим библиотека и музеји, архиви) од којих се прима текућа издавачка продукција из свих области;
- невладине организације, нарочито оне које имају најшири национални утицај и развијену издавачку делатност, а као примарне задатке схватају заштиту људских права, унапређење здравствених програма, осавременавање институција и заштиту животне средине: од њих се узима сва грађа – статистички прегледи, извештаји са конференција, памфлети...;
- најважније националне политичке организације, укључујући политичке партије (како оне на власти, тако и оне у опозицији), од којих се узимају политички програми и платформе, манифести, плакати и постери, аудио и видео касете, као и материјали за изборне кампање;
- религијске и етничке установе, без обзира на ширину њиховог утицаја и доминацију у одређеном друштву: од њих се примају црквени

законици, преводи Библије или Курана на локалне језике, историјати локалних верских организација и заједница, статистички подаци о верској припадности и процентуалној заступљености и сл;

- институције државне администрације (извршне, законодавне и судске власти) од којих се потражују најразличитија званична документа као што су: устав, законска акта, службени гласници, економски, демографски и слични статистички прегледи, судске одлуке и правилници, извештаји о активностима, планови рада, буџетска регулатива, ИТД;

- најважнији електронски и штампани медији.

Да би постала партнер Конгресне библиотеке, одређена институција мора да прође кроз уобичајену процедуру.

Прво треба да достави оквирну процену количине и типа библиотечког материјала, који је сама спремна и способна да размењује, што се најбоље види из садржаја листа дупликата или спискова расположивих наслова. Осим тога, неопходно је исказати оријентацију ка одређеној научној или стручној области, то јест, одабрати међу понуђенима оне предметне категорије за које је дотична институција најзаинтересованија.

На основу свега овога, успоставља се тзв. иницијална квота. Наиме, потенцијалном партнеру се додељује извршен број књига које може у одређеном пробном периоду да поручи од Конгресне библиотеке. Ако дотична библиотека успостави реципроцитет, што значи да у предвиђеном периоду одговори на захтеве Конгресне библиотеке и пошаље одређени број поручених публикација, она постаје редовни партнер и улази у рутинску процедуру програма за размену, са редовном годишњом квотом која се може повећавати и смањивати, зависно од интереса и могућности партнера.

Предности новог online програма у односу на традиционални програм размене

Најновија верзија програма међубиблиотечке размене, под називом WEB DMEP, омогућује партнерима да бирају публикације електронским путем. Нови програм обезбеђује многе предности у поређењу са традиционалним начином размене публикација. Он подразумева дуготрајнији и компликованији процес у коме се штампане листе дупликата и осталих публикација предвиђених за размену шаљу стотинама библиотека-партнера. Очекују се њихове селекције, такође у штампаном облику, да би се коначно извршила дистрибуција изабраних примерака.

Унапређење програма размене подразумева следеће:

- партнери имају тренутан приступ комплетној бази свих расположивих публикација из свих научних и стручних области;

• могућност различитих метода претраживања олакшава прецизно лоцирање књига које су од највећег интереса за одређени профил библиотеке-партнера;

• партнери обавезно добијају изабрану публикацију која, самим тим (ако је расположива само у једном примерку), бива тренутно уклоњена из базе и тако неприступачна осталим библиотекама;

• партнери се ослобађају обавезе да класичном поштом враћају листе са изабраним публикацијама, али ако им то више одговара, могу остати при традиционалној размени путем штампаних листа;

• ако им, из било којих разлога, не одговара претраживање DMEP базе, ма колико оно било лакше, брже и ефикасније, предвиђена је чак и могућност да се класичне листе за размену партнерима шаљу електронским путем;

• партнери у најкраћем могућем року, за неколико минута, добијају одговор на своју поруџбину, укључујући потврду са списком поручених публикација добијену путем мејла, а нешто касније и поруку да су поручене публикације спаковане и послате;

• одмах по селекцији, изабране публикације се пакују и шаљу, уместо да се гомилају са осталим поруџбинама и тиме одуговлачи цео процес расподеле и слања, као што је то случај у традиционалној размени;

• расположиве квоте се ажурирају и дају на увид одмах пошто је последња поруџбина потврђена, што значи да у сваком тренутку партнер има увид у квоту, затим у број поручених књига, као и у број књига које се налазе на листи за поручивање;

• партнери такође имају увид у историјат сопственог поручивања са прецизно датираним списковима, чиме је могућност дуплирања сведена на минимум. Осим тога, овај историјат представља својеврстан оријентир када је реч о равномерној заступљености области и олакшава вођење документације и архивирање.

САДРЖАЈ КАТЕГОРИЈЕ

БРОЈ НАСЛОВА

Опште информативна дела, образовање и библиотекарство	502
Филозофија, психологија и религија	1580
Историја, војне и поморске науке	3932
Природне науке, информатика	874
Антропологија, етнологија и спорт	438
Социологија	1705
Економија и бизнис	2138
Право и политичке науке	1145
Књижевност, историја и теорија књижевности, лингвистика, новинарство, филм	2275
Музика, уметност и архитектура	345
Биомедицинске науке	321
Агрономија, техничке науке, екологија	1146
УКУПНО	16401

Садржај и величина базе публикација

намењених за размену

Грађа целокупног фонда за размену Конгресне библиотеке разврстана је у дванаест категорија које се базирају на предметној класификацији Конгресне библиотеке, односно на комбинацији међусобно мање или више сродних области. То су:

1. опште информативна дела (А), образовање (L), библиотекарство (Z),
2. филозофија са психологијом и религијом (В),
3. историја (С, D, E, F), војне и поморске науке (U&V),
4. природне науке и информатика (G-GE&Q),

5. антропологија, етнологија и спорт (GF-GV),

6. економија (H-HJ),

7. социологија (HM-HX),

8. право (K) и политичке науке (J),

9. музика (M) и уметност са архитектуром (N),

10. литература, књижевна историја и теорија,

лингвистика, новинарство и филм (P),

11. биомедицинске науке (R),

12. агрономија (S) и техничке науке са екологијом (T).

У бази DMEP-а се налазе искључиво монографске публикације и изабрана појединачна издања референсних дела која се објављују континуирано као серијске публикације. Што се тиче квалитета публикација, у размену се нуде само књиге које задовољавају врхунске стручне и научне критеријуме, те могу да буду искоришћене за савремена научна истраживања, а искључују се све оне публикације које по садржају и приступу не припадају тој вредносној категорији. То значи да фонд књига за размену сачињава прворазредна продукција најистакнутијих светских издавача из свих стручних, научних и уметничких области, при чему је највећи број публикација штампан у текућој, или у претходне две-три године. Вредност тих публикација гарантују експертске рецензије, као и високе оцене и честа цитираност на сајтовима најважнијих светских претраживача.

Јасну представу о величини DMEP базе књига за размену Конгресне библиотеке пружа табеларни приказ у коме уз сваку категорију стоји тренутни број књига које у одређеном тренутку (у овом случају, 10. децембра 2007) стоје партнерима на располагању:

Функционисање програма

Пресудни услови беспрекорног функционисања овог програма су следећи:

- Благовремено додељивање квоте

Правило је да се партнери унапред обавесте о броју књига које им стоје на располагању сваке године. Годишња квота библиотеке-партнера базира се на броју књига које је Конгресна библиотека примила од дотичне библиотеке током претходне године. Монографске публикације размењују се по принципу „наслов за наслов“, док за серијске публикације важи правило „две књиге за часопис“. Партнери имају и могућност континуиране претплате

на *Annual Report of the Librarian of Congress* или *The Library of Congress Information Bulletin*, као и на остала издања Конгресне библиотеке, као део квоте која им припада.

- Редовно ажурирање базе

Резервни фонд, то јест база књига за размену, допуњује се и обнавља два пута годишње, о чему партнери благовремено бивају обавештени. Последња допуна базе, на пример, извршена је 22. августа 2007. године, када је укупан број расположивих наслова износио 16.414. Као што је већ речено, партнер у сваком тренутку има увид у податке који га највише занимају, а то су: квота, број поручених књига, број преосталих књига и сл. У овом тренутку, на пример (децембар 2007), Универзитетска библиотека је, од укупно 1147 књига (account), наручила 987 (ordered), од чега су 952 књиге стигле у Библиотеку, а 35 (shipped) су спаковане и послате. Из квоте за 2007. преостало је још 150 наслова (remained).

- Брзо и ефикасно претраживање, селекција и поручивање

Најубичајеније претраживање обавља се кроз предложених 12 категорија са њиховим подгрупама. Осим тога, партнеру стоји на располагању још 6 различитих начина претраживања: по предмету, по кључној речи, по наслову, аутору, затим по ISBN броју и, коначно, коришћењем ознака LC класификације.

Да би се појавио проширени библиографски опис било које публикације са списка, довољно је кликнути на наслов. Нажалост, цена публикације није обавезно присутна, па је неопходно консултовање неког од великих претраживача (нпр. AMAZON), што унеколико успорава иначе велику ефикасност у процесу претраживања.

Сама селекција је такође максимално поједностављена: једним „кликом“ (add to cart) жељена публикација се пребацује на листу за поручивање. Пре дефинитивног поручивања, листа се може модификовати најдуже месец дана, јер се сваке прве суботе у месецу публикације аутоматски враћају са листе у базу, да би биле на располагању осталим корисницима. На овај начин се неажурни, спори

или колебљиви партнери „уводе у ред“, односно подстичу да буду ефикаснији.

На крају, после последње провере, врши се поручивање публикација са листе такође једноставним означавањем одабраних наслова, чиме је поруџбина дефинитивно потврђена, што значи да ју је немогуће опозвати.

Закључак

И велике европске библиотеке са вишевековном традицијом у многим аспектима тешко могу да држе корак са Конгресном библиотеком, па би утолико неумесније било њено поређење са Универзитетском библиотеком у Београду. Међутим, уколико највећа библиотека једне светске супер силе са њеним немерљивим културно-политичким глобалним утицајем и вртоглавим буџетом, који се мери милијардама долара, налази смисао у проширивању и модернизацији размене као незаменљивог начина набавке и попуњавања колекција, захваљујући чему одржава професионалне и културне везе са библиотекама широм света, онда би и Универзитетска библиотека требала да нађе и мотив и финансијску подршку да реактивира овај вид набавке публикација. Тим пре што је куповина књига готово сасвим обустављена, а ослањање само на поклоне неумитно мења профил фонда, који по своме садржају, то јест по врсти и квалитету публикација, све мање одговара статусу централне научне библиотеке београдског Универзитета.

Извори:

www.loc.gov

loc.conversationtech.com

Annual Report for Fiscal Year 2006. (The Center for the Book in the LC)

Вука Јеремић
Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“ Београд

Одељење за народну књижевност Универзитетске библиотеке у Београду

Дом Војислава Јовановића Марамбоа

Одељење за народну књижевност Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ у Београду званично је отворено 25. маја 1988. године, дан после обележавања Дана Универзитетске библиотеке и у време прославе стопедесетогодишњице Универзитета у Београду. Само Одељење налази се у Бирчаниновој 24, у аутентичној кући, у амбијенту у којем је живео и радио Војислав Јовановић Марамбо, наш, многим непознат, али значајан, културни и јавни радник.

Дом Војислава Јовановића, како се ово одељење још назива, завештан је Универзитетској

библиотеци, заједно са припадајућом баштом, помоћним просторијама и покућством, и, што је најважније, са читавим фондом вредних књига (око 6000), рукописа и преписке овог књижевника.

О Војиславу Јовановићу се у нашој јавности мало зна; само један мали круг његових савременика, међу којима је био и одређени број врло познатих личности, био је упознат са његовим плодним научним и књижевним радом.

Рођен је 1884. године у Београду, у угледној породици Мате Јовановића и Јулке Лозанић. У раним гимназијским данима писао је сатиричне брошуре

и био сарадник *Малог журнала* браће Савић, чија је четири посебна броја и уређивао. Упоредо са писањем репортажа из књижевног и уметничког живота, преводио је и дела Ибзена, Волтера и других светски познатих писаца.

Појавио се у литератури под псеудонимом Марамбо, под којим га књижевна и културна јавност углавном и препознаје. Показавши таленат за драму (*Наши синови*, 1907) и превођење, окреће се студијама упоредне књижевности, које је похађао у Швајцарској, Француској и Енглеској, и које је успешно завршио, одбранивши докторску дисертацију „*La Guzla de Prosper Merimee*“ (Гренобл, 1910). Том тезом Јовановић је „...решио проблем постанка и извора Меримеове мистификације, истакао улогу наше народне поезије у европском романтизму и на тај начин ушао у врхунски свет европске науке“ (Николић, 1969). Француска академија наука наградила је дисертацију 1912. године.

Не напуштајући београдски Универзитет, био је стални доцент, а потом ванредни професор на катедри за упоредну књижевност. У то време приређује две *Антологије: Српских народних песама* (1922) и *Српских народних приповедака* (1924).

Године 1950. прелази у Институт за проучавање књижевности Српске академије наука, где ради као руководилац Одсека за народне умотворине, све до укидања Института, 1954. У звању научног сарадника, следеће године постаје председник Одбора за издавање корпуса народних песама САНУ. У Академији остаје до краја свог радног века (1962) као научни саветник.

Последњу деценију свог живота посветио је припремању рукописних дела за штампу: *Антологије лажних народних песама*, *Зборника радова о народној књижевности и Југословенских архива у II светском рату*. Доживео је поновно приказивање своје драме *Наши синови* у Југословенском драмском позоришту (1966).

Као што смо видели, Јовановићева интересовања била су разнородна, али је у свакој области које се дотакао, давао свој максимум, било да је у питању дипломатија, књижевна и позоришна критика, или професура. Као велики библиофил, Марамбо је оставио за собом, не само по броју књига, изузетну библиотеку, са делима углавном из области народне књижевности, етнологије и историје, као и значајна дела наших и светских класика.

Највреднији део Јовановићевог фонда чине најстарија издања збирки народних песама и прозе (Фортисово *Путовање у Далмацију* из 1778. год. са записом „Хасанагинице“, бечка и лајпцишка издања Вукових збирки, *Пјеванија* Симе Милутиновића из 1837. и сл), збирке познатих сакупљача народне књижевности, студије и чланци из науке о народној књижевности, старе и ретке књиге, као и периодика из XVIII и XIX века.

Према тестаменту, примарни задатак ове „библиотеке у библиотеци“ је уопштено формулисан као чување и брига о библиотеци, рукописној грађи и имовини, али и објављивање каталога посебне библиотеке и рукописне заоставштине.

Специфичан део заоставштине у Дому Војислава Јовановића чини огромна рукописна грађа легатора из области народне књижевности, преписка (приватна и службена) са познатим личностима тог доба (Иво Андрић, Милош Црњански, Вељко Петровић, Рахела Ферари...), лична и имовинска документа, документација о осталим члановима породице, читава тематски разуђена збирка исечака из новина, грамофонске плоче (Верди, Бизе, Лучини), мапе и водичи са путовања, као и интересантна збирка фотографија, чији је аутор сам Јовановић.

Године 1997. штампана је монографија *Фотографије Војислава Јовановића*, која садржи увидне расправе наших стручњака, илустрације и списак ауторових радова насталих између 1890. и 1966, али претежно у духу пикторијализма. Ирина Суботић, професор историје уметности је напоменула да су фотографије В. Јовановића драгоцен документ о једном далеком времену, личностима, селима и градовима широм света, те да се публикавањем овог каталога испунила једна огромна празнина у познавању наше међуратне фотографије.

Последњи велики пројекат Одељења за народну књижевност био је издавање *Зборника радова о народној књижевности*, 2001. године. Јовановићев зборник који садржи 41 текст приредили су др Илија Николић, некадашњи асистент Војислава М. Јовановића у Одбору за народну књижевност у САНУ и др Дејан Ајдацић, тадашњи руководилац Одељења за народну књижевност Универзитетске библиотеке. Академик Мирослав Пантић био је важан саветник у том пројекту, а библиотекари овог Одељења понели су велики део посла око припреме овог обимног дела од 477 страна за штампу. „У овом зборнику“, по речима Д. Ајдацића, „први пут обједињене су бројне студије расуте у разним публикацијама и до сада необјављена ауторова истраживања о српским народним песмама и приповеткама, рецепцији српске народне поезије у европским културама и испитивањима лажних народних песама“ (Јовановић 2001).

Управо је тај особени фонд предмет и циљ истаживања библиотекара овог Одељења, у смислу пописивања, реконструкције, анализе и, на крају, публикавања уобличених радова.

Литература:

1. Николић, И. (1969). *Др Војислав Јовановић 1884-1968*. Београд.
2. Бабић, Ј. Х. (1938). *Књижевни огледи, 2*, Београд.
3. Hinković, H. (1927). *Iz velikog doba: moj rad i moji doživljaji za vrijeme svjetskog rata*. Zagreb.
4. Јовановић, В. (2001). *Зборник радова о народној књижевности*. Београд.

Сунчица Глишић и Јасна Чанковић
Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић“ Београд

Два круга са крстом

Станковић. Р. (2007). Водени знаци хиландарских српских рукописа XIV-XV века. Београд: Народна библиотека Србије

Српске средњовековне рукописне књиге писане су на пергаменту или хартији. Време настанка (дација) рукописних књига писаних на пергаменту одређује се на основу палеографских обележја, што подразумева детаљну анализу слова, док се за оне писане на хартији користи филигранолошки метод. Датирање старости хартије и текстова писаних на њој помоћу водених знакова јесте новија дисциплина настала током XIX и XX века, у склопу помоћних историјско-филолошких наука.

Водени знак (филигран) јесте контура слике израђена од танке жице и причвршћена на сито преко кога се ставља житка папирна маса. Знак од жице и сито остављају провидан траг на хартији који представља заштитну марку произвођача папира, чиме је он желео да се осигура, пре свега, од фалсификата. Поред овога, воденим знаком су обележени: квалитет хартије, врста и формат. У средњовековним рукописним књигама писаним на хартији (XIII-XIX век) налазимо велики број водених знакова – слике употребних предмета, животиња, људских фигура, биљака, плодова, слова и др. Током читавог средњег века, свако временско раздобље и свака земља имали су своје карактеристичне знакове. Осим слике воденог знака, значајну улогу у датирању рукописних књига XIV века има и мрежа сита, састављена од понтизоа и вержера (потке и основе). На прелазу из XV у XVI век, поред филиграна, јављају се и контрамарке (иницијали фабриканта хартије), које постају незаобилазне у датирању одређене рукописне књиге.

Водени знаци (прекопирани и упоређени са истом врстом знакова који се налазе у специјалним филигранолошким албумима) су од најбитнијег значаја при проучавању рукописних књига које су недатиране. Осим прецизности датирања, упоредни филигранолошки материјал пружа и нове могућности. Подаци који се наводе уз одређени филигран могу упућивати на хартију која носи исти знак, а с тим у вези и са центрима у којима се производила та хартија, или пак, на градове-увознике, или на одређени преписивачки центар. На овај начин, кроз писано наслеђе – посебно када се ради о хартији оних рукописа за које се другим методама истраживања утврдило да су их писали исти писари – могу се пратити и повезивати делови одређених рукописних књига који су се, на пример, вековима налазили расути по разним збиркама, били физички одвојени, а у ствари, представљали једну органску целину.

Има и случајева када се помоћу анализе филиграна исправљају погрешни записи или ранија датирања одређене рукописне књиге. На пример: *Законик цара Душана* писан у Призрену (данас се чува у Народној библиотеци Србије, сигн. Рс 688),

био је различито датиран: крај XIV века (Ламански), почетак XV (Флорински), затим крај XV или почетак XVI века (С. Новаковић), или 1525/30. (Мошин). Новије датирање Радомана Станковића, на основу детаљно проучених водених знакова, одређује да је овај драгоцен српски рукописни споменик настао између 1515. и 1525. године, а да је последња свешчица (додата из неког другог рукописа) писана 1570/80. године.

Књига коју ћемо овде представити у вези је са поменутиим филигранолошким аспектом проучавања рукописних књига писаних на хартији и још једна је у низу радова нашег истакнутог филигранолога Радомана Станковића.

Овај филигранолошки опис састоји се из два дела. Први део, у коме су описани и датирани водени знаци из српских хиландарских рукописних књига XIV века, садржи: „Предговор“ (на српском и француском језику, 13-32), „Филигранолошки опис“ (33-91), „Филигранолошки албум XIV век“ (94-263), „Регистри“ („Рукописи са воденим знацима датим у *Албуму*“, „Водени знаци по азбучном реду назива“, „Водени знаци на касније додаваној хартији“, „Хронолошки регистар“, 266-292). Други део књиге, који се бави описом и дацијом филиграна српских хиландарских рукописних књига XV века, чине: „Предговор“ (на српском и француском језику, 298-320), „Филигранолошки опис“ (322-373), „Филигранолошки албум“ (375-514), „Регистри“ („Рукописи са воденим знацима датим у *Албуму*“, „Водени знаци по азбучном реду назива“, „Хронолошки регистар“, 515-543).

Библиотека манастира Хиландара почела је да се формира од самог оснивања манастира, крајем XII века. У њој се већ више од осам векова чувају словенске и грчке рукописне књиге, међу којима значајно место заузима збирка српских рукописа од XII до XIX века, а која већ годинама привлачи пажњу истраживача: историчара, књижевних историчара, филолога, археографа, филигранолога и др.

Књига која је пред нама доноси *ново датирање* српских хиландарских рукописних књига XIV и XV века писаних на хартији. Раније објављен филигранолошки опис и албум српских хиландарских рукописа XIV века (в. Станковић Р. (2000-2001). Водени знаци хиландарских српских рукописних књига XIV века. *Археографски прилози*. Београд. Књ. 22-23, стр. 7-399) у овој књизи је допуњен са још две рукописне књиге. *Зборник* (Хиландар, бр. 227) и *Слова Исака Сирина* (Хиландар, бр. 394), раније датирани петнаестим веком, после детаљне филигранолошке анализе Р. Станковића смештени су у XIV век.

Српске хиландарске рукописне књиге XIV века писане су, по речима аутора, већим делом на ђеновљанској хартији, мада је коришћена и хартија из

других чувених фабрика папира: Фабријана, Венеције, Пијемонта и Савоје. У великој мери, употребљавала се хартија са широким понтизоима, али и са уским, који сече слику на два дела.

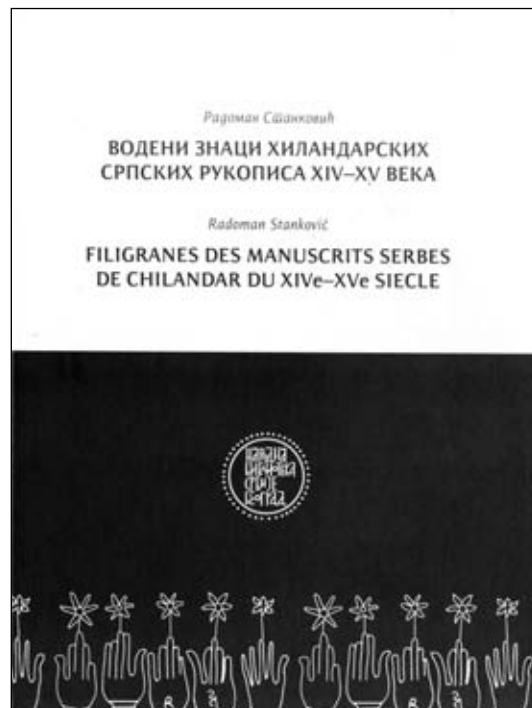
У овој књизи, Р. Станковић је из 121 рукописне књиге XIV века донео 1000 водених знакова са свим типовима, варијантама и подваријантама. На основу овако богате филигранолошке грађе, упоређене са одговарајућим и поузданим материјалом, урађено је *ново* прецизније датирање српских хиландарских рукописних књига. Време датирања сваког рукописа, Р. Станковић је свео у оквир једне деценије, што, иначе, није чест случај у светској филигранологији. На основу тога, наш аутор је извео следеће закључке: а) Из 1320/25. године потичу три за сада најстарије српске хиландарске рукописне књиге писане на хартији, а које повезује идентични водени знак – *цвет*. б) На основу идентичних водених знакова (*слово А, једнорог, „латински крст“, укрштени мачеви, бокал и круна*), аутор је издвојио седам минеја који су настали између 1330. и 1345. године. в) *Четворојеванђеље* (Хиландар бр. 20) и *Житије св. Саве Освећеног* (Хиландар бр. 226), са идентичним воденим знацима *круна* и *штит*, датирани су између 1340. и 1355. године. г) Петнаест рукописних књига настало је средином XIV века, а карактеришу их следећи филигран: *крушка са два листа, глава једнорога, бокал, арбалет* и *кључеви са крстом*. д) Из седме деценије XIV века сачувано је 26 рукописних књига које повезују идентични, или врло слични водени знаци: *крушка са два листа, „латински крст“, глава једнорога, два круга са пречком, два круга са путачама, кључ са крстом и лук и стрела* у више варијанти. ђ) Двадесет рукописних књига датирано је периодом између 1370/1385. године. У овој групи рукописа срећемо врло ретке филигране: *рода, петао, штит* и *дупли круг са крстом*. е) Из последње четвртине XIV века (1385/1400) сачувано је петнаест рукописних књига са идентичним воденим знацима: *ловачки рог, два круга са крстом, лук и стрела* и *пропети јелен*. ж) Двадесет осам кодекса датирано је последњом деценијом XIV века (1390/1400), у којима налазимо типичне филигране за овај период: *воловска глава са путачом, глава јарца, ловачки рог, кула, три брда у кругу са крстом, глава јелена са крстом, укрштени кључеви, крушка са два листа, змај и крст са три тролиста*.

У Албуму водених знакова српских хиландарских рукописних књига XIV века по први пут се појављују ретки типови једног броја филигран: *птица, тигар, лигатурна слова са крстом, глава једнорога, круна, попрсје једнорога, арбалет и грб*. Поред овога, посебну вредност овој књизи дају ретке варијанте водених знакова које до сада нису пронађене у српским рукописним књигама. То су: *неидентификована лигатурна слова* (за сада забележена у једном документу из Ватикана), *слово L* (паралела нађена у документу из Болоње), *лав* (пронађен у Сијени 1372. г), *један тип лава* (сличан тип овог знака среће се у документу из Палерма), *риба* (Барселона), *слово Q* (Минхен), *звоно са кругом*

(слична варијанта - Ердељ из 1388), *један тип звона* (документ из Палерма, 1346) и *дупли круг са крстом*, који је само као сличан тип пронађен у Задру и Болоњи.

Други део књиге о којој овде говоримо садржи филигранолошки опис 94 српске хиландарске рукописне књиге, писане на хартији током XV века. Р. Станковић је из прегледаних 24.752 листа описао и датирао 736 водених знакова „на основу идентичних и врло сличних паралела, а у недостатку таквог компаративног материјала, коришћени су слични знаци, или, евентуално, само тип одређеног знака“ (стр. 297).

Време датирања и ових рукописних књига Р. Станковић је свео у оквире једне деценије. Тако из 1400/1410. године потиче осам кодекса датираних на основу следећих водених знакова: *три брда са крстом у кругу и без круга, глава једнорога, ловачки рог, глава јелена, попрсје јелена*. Мање фреквентни филигран ове групе рукописних књига јесу: *маказе*

стандардног типа, клешта, кула, шкољка и чамац на једра, слово M са крстом, две главе пса, змај, цвет и крст. Водени знаци *глава једнорога, три брда са крстом, цвет са крстом, звезда шестокрака са крстом* и *маказе стандардног типа*, карактеристични су за рукописне књиге писане у периоду између 1410. и 1425. године (укупно шест). Дванаест рукописних књига Р. Станковић је на основу доминантног филигран који их повезује – *стандардни тип маказа* – датирао трећом деценијом XV века (1420/30). Из 1425/1435. године потиче десет рукописних књига које повезује водени знак *три брда*, код кога аутор издваја више типова и варијанти: *три брда са мотком, три брда у кругу са мотком, три брда са крстом у кругу или дуплом кругу*. Филигран *маказе стандардног типа*

такође су карактеристичне за рукописне књиге прве половине XV века. Девет српских хиландарских рукописних књига са заједничким воденим знаком *стандардни тип маказа*, Р. Станковић је смеистио у период између 1430. и 1440. године. Поред варијанти водених знакова из претходне деценије, у овој групи рукописних књига срећу се и нови филигранни: *мач, три трешње, теразиије са троугластим тасовима и осмицом, звоно, стопало, звезда и ретка варијанта котве без круга*. Идентични водени знаци: *маказе стандардног типа, маказе за лим и маказе са прорезом*, налазе се у рукописним књигама писаним на хартији у периоду између 1445. и 1455. године. Нови филигранни који обележавају ову групу рукописа јесу: *прстен, укрштени кључеви у кругу, укрштени мачеви, кола, крст у кругу, слово Т у кругу са крстом, иницијали са крстом, сирена, три брда са путачом и три брда у кругу са крстом и иницијалом б*. Између 1450. и 1460. године у Хиландару је настало пет рукописних књига писаних на хартији, за које је Р. Станковић утврдио да имају и врло редак тип воденог знака: *гласало у Тропарнику* (идентична паралела пронађена у документима из Удина, Рима и Фабријана). На основу идентичних филигранна (*три брда са крстом или у кругу, пропети једнорог, кула, маказе стандардне, маклазе са прорезом, маказе ђеновљанске са једноструким ручкама, наковањ са крстом, теразиије у кругу троугластих тасова са осмицом*), аутор је седам рукописних књига датирао

периодом између 1455. и 1465. године. Седам кодекса настало је током 1460/1470. године. У овом периоду, по речима Р. Станковића, углавном се користи хартија са воденим знаком *теразиије*. Филигран *воловска глава* (у варијантама *са круном и крстом, са змијом на крсту, са цветом и змијом*, или исти знак у *кругу са змијом на крсту*) обједињује тринаест рукописних књига насталих током 1485/1500. године.

Филигранолошки албум српских хиландарских рукописних књига XV века садржи и изузетно ретке типове или варијанте водених знакова које, по речима аутора, први пут срећемо у овој збирци. То су: *теразиије троугластих тасова у кругу са алком и звездом, слово Р, бокал, маказе, укрштени мачеви, иницијали нерашчитани, три брда са крстом, три брда у дубоком луку са крстом, кула, каџига, слово В са крстом, круг, дупла котва у кругу са звездом и контрамарком ХХ и котва без круга*.

На крају, још једном подсећамо да се у књизи која је пред нама доноси *ново*, прецизније датирање српских хиландарских рукописних књига XIV и XV века. Ова књига Р. Станковића не само што је обогатила српску филигранологију, него ће умногоме олакшати рад будућих истраживача српског писаног наслеђа, посебно проучаваоцима највеће и најдрагоценије средњовековне збирке рукописних књига – *хиландарске*.

Јасмина Недељковић

Библиографија за узор

Вукићевић, Д. (2007). *Дело: (1955–1992)*. Београд: Институт за књижевност и уметност, Народна библиотека Србије. Нови Сад: Матица српска

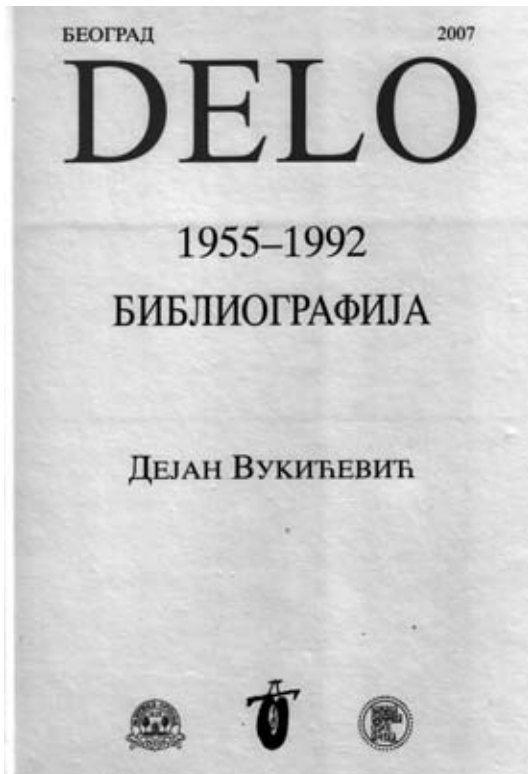
Библиографија часописа *Дело* аутора Дејана Вукићевића представља капиталан рад који ће користити свим научницима, књижевним историчарима, или истраживачима који се баве проучавањем југословенске културе друге половине XX века, јер сам часопис *Дело* спада у најзначајније српске и југословенске књижевне часописе. Ова ретроспективна библиографија састоји се од неколико јасно издвојених делова. Пре свега, ту је „Предговор“, из којег сазнајемо основне податке о раду који је пред нама и о принципима на основу којих је израђен. Следи „Увод“, у којем нам аутор открива опште податке о часопису *Дело* (време и место настанка, тираж, опрема, илустрације и слично), потом је ту есеј о првом броју, са објашњењем о основним усмерењима часописа и анализа како је *Дело* примљено у јавности на основу теорије рецепције.

Вукићевић је коментарисао и рубрике у часопису, што није било нимало једноставно, с обзиром на то да су оне мењале и наслов и садржај, у зависности од уредника и његове концепције, потом

је изнео основне податке о тематским бројевима, о преводима у *Делу* са аспекта превођених књижевности и са аспекта преводилаца. Велику пажњу аутор је посветио сукобу између модерниста и реалиста, а није пропустио ни да нам објасни и политичку позадину тог сукоба, који се зачео још 1952. године. Ова теоријска размимоилажења између аутора окупљених око часописа *Дело* и оних око часописа *Савременик*, у своје време, била су праћена не само од шире јавности у Србији и Југославији, већ и у читавом источноевропском блоку, у новоформираним социјалистичким земљама. Веома је занимљив и одломак о цензури, забрањеним бројевима часописа или чланцима. У закључку, Вукићевић, помало филозофски, каже да би свака национална књижевност требала да има своје *Дело*.

Други део ове библиографије по обиму је највећи и представља саму библиографију чланака објављених у часопису. Библиографија је урађена доследно и уз поштовање „Међународног стандардног библиографског описа (составних

делова) („International Standard Book Description (component parts) – ISBD(CP)), а сређена је стручно, по систему Универзалне децималне класификације. Сама библиографија је по врсти описа анотирана и дескриптивна. Одступања од ових усвојених и јасних принципа минимална су, и суштински небитна.

Трећи део библиографије чине шест одлично урађених регистара (аутора, преводилаца, неразрешених иницијала (од којих су само два остала стварно неразрешена), аутора ликовних прилога, предметни, као и уредника и секретара), а који повећавају и иначе велику информативност

ове библиографије и „пружају могућност за дубља научна истраживања садржаја часописа *Дело*“, како је речено у предлогу за доделу Награде „Стојан Новаковић“. Следи и шест разноврсних прилога о бројевима, штампаријама, рубрикама, тематима, полемикима и анкета на коју су одговорили неки од главних уредника часописа, а коју је Вукићевић објавио уз типичан, ироничан коментар.

Читава књига написана је занимљиво, изванредно је поткрепљена документима, са цитатима који су прецизно означени, литература је тачно и уредно наведена у фуснотама, а како је аутор истовремено и прозни писац, стил му је и резак и духовит, што није уобичајено за радове ове врсте, али тиме је у ово библиографско дело унето једно лично обележје. Овако урађена библиографија, доследна, прецизна и тачна, представља достигнуће које може да послужи као пример и узор млађим ауторима који имају намеру да се упусте у свет библиографије. Колико је посао израде библиографија важан за сваку националну културу, речито је написао Гојко Тешић, у једној од рецензија за рукопис Д. Вукићевића: „Озбиљне културе су фундаменталне послове ове врсте одувек уважавале, високо вредновале стварајући на тај начин ваљане полазне претпоставке за релевантна научна достигнућа“. Можемо само да додамо да се Вукићевић за последњих десетак година, колико траје његово интересовање за библиографију, формирао у доброг библиографа, од којег ће наша библиотечка и научна јавност још имати шта да види и чује. Библиографија *Дело* Дејана Вукићевића освојила је Награду Библиотечарског друштва Србије „Стојан Новаковић“ за 2007. годину.

Мирјана Брковић

Зашто посустаје оданост књизи

Илић П., Гајић О., Маљковић, М. (2007). *Криза читања*. Нови Сад : Градска библиотека

О значају књиге промишљало се од времена њеног настанка па до данас. Стари египатски натпис из периода Новог царства бележи мудру мисао: „Књига је вреднија од свих споменика и од свих гробница, украшених осликаним стубовима, јер она сама гради споменике у срцу онога који је чита“.¹ Наш Доситеј Обрадовић послао је просветитељску поруку свом народу, ускликнувши: „Књиге, браћо моја, књиге, а не звона и прапорце!... Оне сад на земљи и на мору царствују и премудре законе дају!

Оне војују и побеждавају!“² О читању, као важном делу људског и друштвеног развоја и продуктивној активности појединца, записане су истините речи. Бјелински је увидео да „...ко чита било шта, већ је по томе далеко изнад онога који ништа не чита“,³ а Франсоа Морис сматра да се човек упознаје по књигама које чита: „Реци ми шта читаш, па ћу ти рећи ко си“ – то је истина, али ја ћу те боље упознати ако ми кажеш шта поново читаш“.⁴

1. Мислило : књига мисли 1000 мудраца. – Београд : Алфа : Земун : „Драганић“, 1991. – стр. 315

2. Исто. – стр. 317

3. Исто. – стр. 846

4. Исто. – стр. 847

Речи мудраца и великана указују на вредности које су се потврђивале кроз векове. Ако су и време и сваки друштвени поредак доказали да се развој људског достигнућа и стваралаштва заснива и обогаћује захваљујући књигама и читању, зашто се, последњих деценија нашег доба, суочавамо са проблемом кризе читања? Зашто посустају оданост књизи и преданост читању, у времену снажног развоја науке, укупног стваралаштва и књижевне продукције? Да ли су технолошки развој, „дигитална револуција“ и „информатичко доба“ једини „кривци“ за урушавање вредности које су, као залог претходних генерација, постајале темељи за надградњу свим потоњим генерацијама?

Проблем кризе читања препознат је и актуелизован најпре у библиотечкој делатности.

Заговорници значаја и моћи „информатичког доба“ покренули су питање опстанка библиотека – дакле, и књига и читања. Значајно име у савременој библиотечкој науци и пракси, Мајкл Горман, каже да је читање најважнији део „истинске писмености“. То је „способност будућих људи да читају и разумеју текстове и слике данашњице и јучерашњице“. „Текстуални записи су по врсти другачији од слика и записаног звука. Не треба никаква вештина за гледање у слику (...). Звучни записи су разумљиви – ако слушалац разуме језик или музичке конвенције (...). Стално читање (...) захтева дијапазон сложених и не баш лако стечених вештина и културни и образовни референтни оквир (...)“. Горман је – закључујући да су, и у информатичкој ери, „читање и ентузијазам за читањем међу најважнијим даровима које можемо

поклонити деци“⁵ – ипак уверен у перспективу библиотека, незаменљив значај књига и драгоценост читања.

Да о проблемима кризе читања, поремећаја навике за читањем и недовољног коришћења књижне грађе у циљу нових сазнања промишљају и други стручњаци, потврђује најновија студија три аутора – универзитетских професора: фокусирајући се на проблем кризе читања као проблем који ланчано производи остале негативности у друштву, на основу научно-истраживачког рада и утканог искуства, др Павле Илић, др Оливера Гајић и др Миланка Маљковић написали су књигу *Криза читања: комплексан педагошки, културолошки и општедруштвени проблем*, у издању Градске библиотеке у Новом Саду (2007). Иако је приступ рада ових аутора усредсређен на педагошки и методички аспект изучавања књижевности у школама и примене интерактивних поступака у настави, узрочници посматраног проблема, последице које он проузрокује и понуђена решења, опште су категорије које се рефлектују на све сегменте друштва. Због тога је криза читања општедруштвени проблем, у чијем решавању морају да учествују сви: држава, локалне заједнице, школе, библиотеке, породице, медији...

Полазећи од резултата спроведене анкете међу ученицима у основним и средњим школама, аутори су, користећи више научних метода (дедуктивни, аналитички, синтетички, нормативни, компаративни и историјски), тимски израдили студију која „није плод читања литературе која би се бавила проблемом који она разматра и које засад у развијенијим облицима писане и нема. Она је плод ‘читања’ животне стварности (...)“.⁶ Забрињавајући подаци – по којима 64% анкетираних ученика кажу да не воле да читају лектуру, да само 15% прочита предвиђену лектуру у току школске године, да је свега 8,17% ученика задовољно избором лектуре, да 85,09% испитаника радије читају књижевна дела ван обавезног школског програма и да на избор наслова за читање више утичу другови (припадници генерације) него наставници, књижевна критика, медији и други облици популаризације књиге – довољно су упозорење да је криза читања дугорочан, перманентан и комплексан проблем који „спутава рад школа и развој културног и укупног друштвеног живота, због чега тражи неодложно решевање“⁷

Примењујући своју дидактичко-методичку стручност (обогаћену цитатима писаца, филозофа и научника), аутори разрађују студију у шест целина. Прва целина трага за одговором на питање „Чиме је условљена криза читања“, доносећи приказе

5. Naše neprolazne vrednosti : bibliotekarstvo u XXI veku / Majkl Gorman. – Beograd : Filološki fakultet Univerziteta, 2007. – str. 201-203

6. Криза читања : комплексан педагошки, културолошки и општедруштвени проблем / Павле Илић, Оливера Гајић, Миланка Маљковић. – Нови Сад : Градска библиотека, 2007. – стр. 8

7. Исто. – стр. 7-9

обима наставних планова и програма, тенденција увођења нових предмета, утицаја мас-медија на младе и преокупације деце и младих информатиком, уз објашњење одраза друштвене стварности и свакодневног живота на трајање кризе читања. Наредна целина критички и свеобухватно расветљава школски систем и праксу у Србији (организација и извођење наставе књижевности, стратегије, методи, средства и облици наставног рада, употреба секундарне литературе и др), посматрајући систем образовања и кризу читања у узрочно-последичној вези. Треће, врло значајно поглавље трага за „Путевима превазилажења кризе читања“ у којима, по ауторима, одговорну педагошку функцију, осим школа, имају јавне и школске библиотеке. Следећа три поглавља представљају моделе превазилажења кризе читања, образложене кроз сегменте: организовање и извођење наставе (уз посебан осврт на преоптерећеност ученика, удео активног и креативног рада у настави, мотивацију ученика за читање, интердисциплинарно тумачење књижевних дела, модернизацију наставе, улогу медија и др); примена методичког модела едукативних радионица у настави; разматрање специфичности књижевности за децу које укључују жанровско богатство и негују стваралачке поступке и креативне способности младих. Иако се проблем кризе читања мора решавати дугорочно и у етапама, ова поглавља нуде конкретне моделе за примену у пракси, као сигурне начине превазилажења постојећег стања.

Књига *Криза читања: комплексан педагошки, културолошки и општедруштвени проблем* свеобухватно сагледава актуелан проблем: задире у његову генезу, анализира распрострањеност, проверава присутност у пракси, анализира последице и трага за решењима. У настојању да се превазиђе

криза читања код деце и младих, ова публикација може служити наставницима (и педагозима) као важан приручник у свакодневној настави, а школским библиотекарима може бити водич за „увођење и вођење“ деце кроз свет лепе писане речи.

Деца и млади су, већини библиотека код нас, циљна група корисника, садашњост и будућност ових установа културе. Због тога су библиотекари бројне активности усмерили на мотивацију младих за повратак књизи и читању. Појављивање публикације која актуелизује проблем кризе читања, од изузетног је значаја, јер окупља различите актере и подстиче их на решавање проблема. Као припадници посебне струке и науке, и као ентузијаста посвећени књизи, читању и корисницима, дозволићемо себи да упутимо одређену сугестију ауторима ове књиге (који су, несумњиво, реномирани стручњаци у својој области): у очекивању да ће се појавити ново, проширено издање *Кризе читања*, с библиотечког аспекта смо мишљења да читање треба посматрати у ширем контексту, као коришћење књижне грађе из свих области људског стваралаштва и знања (не ограничавајући га само на читање дела лепе књижевности); у сагледавању проблема свакако треба користити искуства библиотека; у трагању за успешним моделима за превазилажење кризе читања треба представити добре примере из праксе библиотека, који су проверени као ефикасни и који су лако примењиви у нашим условима. С таквим приступом, тачан и упозоравајући поднаслов књиге још једном би потврдио неопходност ангажовања укупне друштвене заједнице на решавању овог проблема.

Милица Кирћански

Увођење иновација и отпори

Мокир Џ. (2007). *Атинини дарови – историјски корени економије знања*. (Ђорђе Трајковић, прев.). Београд: Сlio

Увек и свуда било је много оних који су, подстакнути својом генијалношћу и устројством, задовољство налазили у истраживању природе и порекла ствари, од чега су и они и човечанство имали користи. Но, будући да су њихова настојања била само појединачна и да су ретко кад обједињавана, унапређивана или уређивана посредством Умећа, доносила су тек безначајне резултате, једва вредне помена. Иако човечанство размишља последњих шест хиљада година, а то ће, по свој прилици, чинити и наредних шест стотина хиљада, људи ипак нису и неће бити... у стању да се носе с тешкоћама спознавања природе. Но, тај новооткривени свет мора освојити једно мноштво

људи, дисциплинованих и организованих, макар и малобројних.

Роберт Хук, 1666

73

Џоел Мокир (Joel Mokyr) докторирао је на Јејлу 1974. године. Бави се економском историјом (посебно историјом технологије, која проучава промене у повезивању знања и коришћењу природних закона и расположивих ресурса) и један је од водећих савремених мислилаца у овој области.

Књига о којој је овом приликом реч, објављена је 2002. године. Посвећена је историји привредног раста, али, како каже Мокир, посвећена је и нечем

много ширем: „Историји економског благостања, дужем, здравијем и безбеднијем животу људи, већој количини слободног времена и бољим материјалним условима живота, смањењу смртности, болести, бола и патње“.

Поред предговора, опсежне библиографије и индекса, књига се састоји од седам поглавља: „Технологија и проблем људског знања“; „Индустријска посвећеност – темељ економског напретка“; „Индустријска револуција и оно што је уследило“; „Технологија и фабрички систем“; „Знање, здравље и домаћинство“; „Политичка економија знања – увођење иновација и отпори у економској историји“; „Институције, знање и привредни раст“.

Аутор знање дели у две групе. Једно је пропозицијско знање (о појавама и правилностима у природи), а друго прескриптивно знање (поједностављено речено, то је знање у форми технике) и заправо се у књизи бави анализом односа ових знања у прошлости. Оваква разлика знања је битно другачија од разлике између науке и технологије, али је другачија и од разлике између „теорије“ и „емпиријског знања“. Као основну сврху књиге, Мокир је означио изношење тврдње да пропозицијско знање служи као потпора техникама које се примењују у процесу привредне производње.

У том процесу, од великог је значаја брзина преношења знања. Вероватноћа да ће знање бити преношено, у великој мери зависи од друштвене организације знања, технологије његовог чувања, као и од тога ко контролише приступ знању. Својство друштвеног знања, констатује Мокир, своди се на чињеницу да није неопходно да њиме располажу сви који у поступку његовог преноса и примене учествују. Једна од важних тврдњи у овој књизи гласи да је велики део напретка пре 1800. године (дакле пре индустријске револуције) оствариван на основу техника које су биле последица случајних открића. Прецизније, нове технике су настајале и пре индустријске револуције, али имале су уску епистемичку основу, те су у ретким случајевима доводиле до сталних континуираних побољшања.

Мокир каже да је однос економских резултата и знања на први поглед очигледан, чак и природан: „Једноставно речено, технологија је знање, иако није све знање технолошког карактера. Свакако је тешко тврдити да се, кад је реч о доходу, јаз између развијеног Запада и сиромашних народа у другим деловима света може објаснити само разликама у знању. Да је само то у питању, знање би лако савладало све границе. Но, нико не би могао озбиљно да оспорава тврдњу да је животни стандард данас виши него у XI веку, првенствено због тога што располажемо већим знањем од средњовековног сељака. Не тврдимо да смо паметнији (за то нема довољно доказа), а не можемо са сигурношћу рећи ни да смо богатији него што смо били само зато што смо образованији (иако то доиста јесмо). Кључно

обележје модерног доба јесте да у просеку знамо више. Ново знање, које је стечено током последња три века, изазвало је доста друштвених сукоба и патњи, баш као што су на њему настали неслућено обиље и сигурност. Оно је из основа променило организацију предузећа и домаћинства, променило је изглед и осећања људи, дужину њиховог животног века, број деце и начин провођења времена. Ново знање променило је све видове наше материјалне егзистенције“.

Главно питање је: „Шта се подразумева под друштвом које располаже ‘знањем’ и која врста знања је доста значајна?“. Мокир каже да то за историчара економије покреће додатна питања: „Ко је знао оно што је било ‘сазнато’? На који начин је то знање коришћено? Како су га стицали људи који га нису имали?“, и закључује: „Укратко, увиди из области економске теорије морају да се допуне чињеницама и ставовима из области историје науке и технологије“.

Посебно је занимљива анализа индустријске револуције (о овој теми Мокир је 1993. године објавио књигу *Британска индустријска револуција*). Мокир објашњава зашто се индустријска револуција јавила након просветитељства, зашто није нестала, попут сличних макропојава у ранијим добима, као и зашто се десила у Западној Европи (индустријска револуција је западна, а не британска појава), а не у Француској или Холандији. Ову револуцију, према његовом мишљењу, треба посматрати у контексту

промена корисног знања и његове примене. Наиме, оно што су људи знали, утицало је на оно што су чинили. Индустриска револуција дугује научној револуцији три важне ствари: научни метод, научни менталитет и научну културу. Аутор износи обиље детаља како су се ови процеси одвијали у појединим земљама и по чему су се искуства појединих земаља разликовала. Након ове анализе, детаљно се бави кључним доприносима прве, друге и треће индустријске револуције. За економисте је посебно занимљива анализа разлога који су довели до формирања фабричког система. Аутор преиспитује кључне аргументе који су изношени у прошлости, али и оне који се износе у модерној економској теорији, а након тога расправља и о будућности фабрика у контексту нових технолошких изазова.

Отпори увођењу иновација су важна тачка његове анализе. Технолошка креативност се показује као политички рањива. „Историјат технолошког напретка је историјат угрожених врста које су изазвале велики отпор“. Аутор доказује да на развој корисног знања политичка економија утиче много више него што се обично мисли. Поред тога, доказује и то да је технолошка пасивност обично настајала као последица рационалног понашања појединца који су желели да остваре максималан добитак за себе (дакле, отпор променама се не може објашњавати нерационалним понашањем појединца).

Свака технолошка промена доводи до новог стања – расте благостање једних друштвених група,

а других опада. Узроци отпора могу бити изазвани страхом од незапослености, губицима у капиталу, неновчаним губицима, променама у људском капиталу, као и страхом од губитка неких посебних постојећих ренти. Тако се појављује подстицај да они који се виде као губитници организују различите врсте отпора иновацијама. Аутор показује и који су разлози довели до неуспеха ових отпора.

Мокир констатује да институције имају кључну улогу у брзини и смеру развоја корисног знања, и то кроз четири канала: способност друштва да створи ново пропозицијско знање; ширење и прихваћеност створеног пропозицијског знања; примена или претакане пропозицијског знања у прескриптивно знање; ширење иновација. „Савремени привредни раст показује да су у неким друштвима људи превазишли тенденцију да успешне технике прихватају не питајући зашто су оне такве. У томе лежи одговор о пореклу технолошких чуда на којима почива наш напредак“.

Књига је вешто конципирана, писана је једноставно и разумљиво, а обилује бројним занимљивим подацима (не само из економске историје, већ и много шире), као и констатацијама и закључцима који разбијају постојеће стереотипе.

Реч је о значајном доприносу обогативања оскудне расположиве литературе о овој теми на нашем језику.

Б. В.

Синтеза праксе и теорије

Свенонијус, И. (2007). *Интелектуална основа организовања информација*. (Љиљана Ковачевић, прев.). Београд: Народна библиотека Србије, Слио

Илејн Свенонијус је почасни професор на Катедри за информатику, UCLA (Универзитет Калифорнија, Лос Анђелес).

Литература која се односи на интелектуалну основу организовања информација углавном није приступачна онима који нису довољно времена посветили изучавању каталогизације, класификације и индексирања. Та литература користи ускостручни језик, у њој је оно што је теоријски битно скривено у мочварном тлу детаљно разрађених правила, она је расута по различитим изворима, као што су упутства за израду тезауруса, правила за каталогизацију, уводни делови класификационих схема, монографије, чланци у часописима и извештаји с конференција. Књига *Интелектуална основа организовања информација* представља покушај синтезе те литературе, а да се при том користе језик и ниво уопштавања који би је учинили разумљивом и читаоцима изван области библиотекарства и информационих наука.

Књига не истражује начине на које корисник тражи информације, већ обликовање система који

те информације организује. Када се уобличи један систем за организовање информација, корисник је нужно у првом плану, али се понекад превиди чињеница да су циљеви и начела, који су у темељу тих система, сачињени на основу корисничких потреба. Елементи за њихово задовољавање, садржани у тим циљевима и начелима, развијани су и глчани претходних сто педесет година. Они нису само историјски утврђени, већ и искрено потврђени. И више од тога, у тим елементима садржано је много више захтева него што већина корисника може и да замисли, или што се да закључити на основу највећег броја истраживања о начинима на које корисници претражују информације.

У овој књизи се не говори превасходно о начинима коришћења рачунара у организовању информација, мада је и о томе реч, управо због тога што се утицај технологије на информације не може предвидети. Неоспоран је утицај дигиталне револуције на начин приказивања информација и на средства помоћу којих се оне организују. Та револуција

је наметнула опште преиспитивање начина за идентификацију и опис носилаца информација. Коришћење процеса аутоматизације за постизање циљева система за организовање информација отворило је нов простор за истраживања и развој, а они су знатно обогатили корпус знања који чини интелектуалну основу организовања информација.

Књига није намењена новајлији жељном да започне посао каталогизатора и да у трен ока разуме тајне каталогизације. Она није збирка догми, није ни зборник практичних савета, нити приручник за обуку. У књизи је одабран академски приступ, њена намера је да пружи општи поглед на правила која се користе у опису ентитета информација, а не да их набраја; њен циљ је да утврди постојање или одсуство интелектуалних извора и заснованост тих правила. У њој се посматрају главни принципи који се користе при пројектовању система, испитује се зашто су донете баш такве одлуке, разматрају се проблеми који су уочени и савладани. Осмишљена на овај начин, књига се обраћа двома групама читалаца: онима који се баве организовањем информација у оквиру академских истраживања и онима који су укључени у пројектовање система за организовање информација.

Циљ ове књиге није да наброји различите системе за организовање информација, иако се на њихове карактеристике указује на примерима, већ да изрази оно што је овим системима заједничко, то јест, њена је намера да говори о општем, а не

о посебном. Један од кључних циљева јесте да се организовање информација сагледа као систем и тако дискурс подигне на ниво довољно уопштен да уједини, тренутно уситњене, приступе за његову реализацију. У књизи је посебно присутна тежња да се интегришу међусобно различите дисциплине, као што су дескриптивна каталогизација, предметна каталогизација, индексирање и класификација. Проблем у реализацији овога циља, и посебно у писању ове књиге, био је како да се ускладе различити називи за исте појмове, начела и технике. Да би се тај проблем превазишао, и, уопште, да би се ограничио вокабулар где год је то било могуће, аутор је настојао да избегне терминологију специфичну за одређену дисциплину и да се одупре искушењу смишљања нових термина.

На крају, ова књига не представља ни лични поглед на то како би требало делотворно организовати информације. Пре бисмо рекли да она одражава праксу и теорију које су развијене у области библиотекарства и информационих наука. Она усваја и следи концептуални оквир који организовање информација посматра као употребу специјалног описног језика, названог *библиографски језик*. Овај концепт је настао пре скоро сто година, и од тада га користе теоретичари, како би увели строгу дисциплину, једнообразност и опшност у теоријске расправе о организовању информација.

Књига се састоји од два дела, са по пет поглавља у сваком. Први део посвећен је аналитичком разматрању интелектуалне основе организовања информација. У другом делу књиге се прелази са општих на посебне теме. Приказани су библиографски језици који се користе у организовању информација – језици дела, језици докумената и предметни језици – размотрени су њихови речник, семантика и синтакса. У поговору су изложене претпоставке о даљем развоју библиографских језика на основу уочених тежњи ка формализацији и аутоматизацији.

Књига *Интелектуално организовање информација* од великог је значаја, не само за академску заједницу, већ и за појединце, економију и друштво у целини. Начела, циљеви и поступци за организовање информација у области библиотекарства и информационих наука конституишу корпус знања које може да се широко примени у организацији дигиталних информација и шире. Због тога писање ове књиге представља покушај да се та начела, циљеви и поступци објасне на један много уопштенији начин. Да се помогне пренос идеја и технологија преко постојећих граница појединих дисциплина, како би се проширило знање о организовању информација у електронском добу и како би се унапредио онај део информационих наука који тежи да организовању информација обезбеди интелектуалну основу.

Едиција „Ризом“ Народне библиотеке Србије

Већ неко време Народна библиотека Србије открива се као занимљив и храбар издавач који успева да пренебрегне своју основну делатност и да, поред књига из библиотечке делатности, објави и понеку књигу из домена савремене културне теорије. Едиција „Ризом“ у којој су до сада изашле две књиге *Како читати?* и *Шта чини добру књигу?* поставља пред читаоце збир интересантних текстова из пера практичара и теоретичара, углавном књижевног исказа, мада се у књизи о читању могу наћи интересантни текстови о новчаницама, о уставу, Олимпијским играма, о еволуцији, граду, стрипу и воденим знацима из пера стручних и обавештених аутора. Захваљујући хетерогености учесника и њиховог професионалног порекла, текстови се одликују покушајима да се феномени читања и књиге осветле са различитих становишта и тиме се читање ових књига претвара у радостан чин, јер се избегава досада сувопарног теоријског излагања. Текстови које пред читаоце доносе уредници издања, Саша Илић и Светлана

Гавриловић, успевају да покрију широк спектар савремених теоријских праваца и тиме показују да и у србијанском (мада су у зборницима заступљени и аутори са других ексјугословенских простора, попут Александра Хемона, Ненада Величковића или Деана Дуде) промишљању културе постоји немали број компетентних и некомпромитованих мислилаца. Поред тога, текстови из ових књига, који су сви читани и/или говорени на трибинама у Народној библиотеци, издвајају се својом полемичношћу, која се окреће према окошталом културно-књижевним моделима који владају у србијанском друштву и то је управо оно што ове две књиге чини изузетно важним. Водећи преко потребан дијалог са овдашњом заиста посрнулом културом, књиге из едиције „Ризом“ успевају да се наметну као алтернатива, као неопходна доза инфузије здравог разума и критичког промишљања културних феномена која је неопходна сваком друштву.

Владимир Арсенић

Књиге и читања у Шапцу

Бокун-Ђинић, С., Радовановић, Н., Адамовић, В. (2007). Од Читалишта шабачког до Библиотеке шабачке. Шабац: Библиотека шабачка.

Постоје неке књиге које никада неће имати велике тираже, нити широку читалачку публику. Нажалост, у Србији је то чест случај и са романима, а камоли кад су у питању монографије о библиотекама. Међутим, за тим могу да жале само читаоци, јер је књига *Од Читалишта шабачког до Библиотеке шабачке – 160 година трајања* један од ретких издавачких подухвата који плени, како квалитетом текста, тако и лепотом опреме. Поред тога, она је опремљена именским регистрима и библиографијом, којима се могу подичити озбиљна научна издања.

Пратећи повест (с обзиром на лични однос који ауторке монографије мр Соња Бокун-Ђинић, Нада Радовановић и Весна Адамовић имају према предмету о коме пишу) књиге и читања у Шапцу, читалац ће кроз мноштво илустрација имати прилику да се упозна не само са развојем овог својеврсног храма књиге, већ и са културним развојем централног мачванског града.

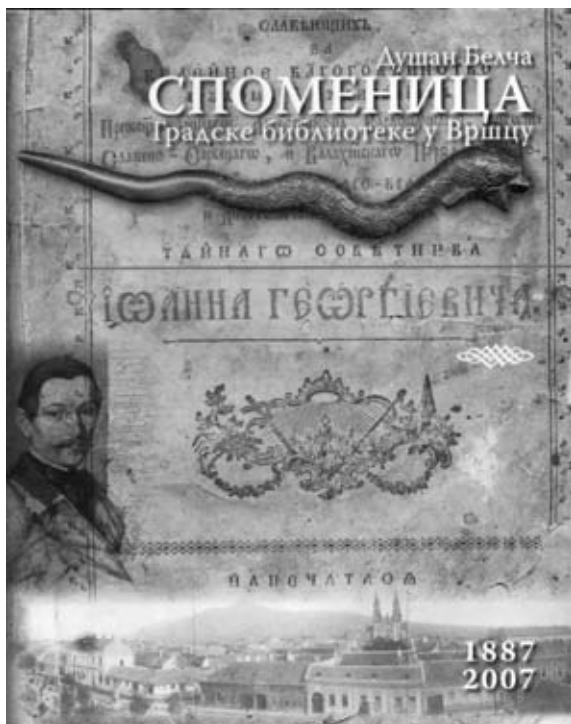
Библиотека шабачка, као и многе библиотеке у Србији данас, увелико премашује своју основну делатност и тако постаје једна од најважнијих културно-образовних институција у граду, прибежиште за људе и децу гладну знања и нових информација. Интересантно је да тај пут који ове институције културе данас прелазе – од чувања, издавања и популарисања књиге, до старања о ономе што се назива високом културом, кроз изложбе, музичке програме, радионице и сличне активности, представља пут ка модерности која је неизбежна. Стога се постојање библиотеке не оправдава само постојањем књиге, већ постојањем културе уопште, те је реченица о сајбер простору којом се књига завршава исправан закључак о библиотечкој делатности. Она ће постојати док буду постојали људи са својом културом.

Владимир Арсенић

О књигама и књигољупцима под Брегом

Белча, Д. (2008). Споменица Градске библиотеке у Вршцу. Вршац: Градска библиотека

Монографија *Споменица Градске библиотеке у Вршцу* представља најзначајнији рад о историјату Градске библиотеке и развоју читалишта и читања у Вршцу. Ово је прва монографија која се бави овом темом и плод је дугогодишњег рада и истраживања Душана Белче, који је био директор Библиотеке преко тридесет година.

Оваква монографија захтевала је озбиљан, дугогодишњи рад и објављена је у право време, приликом обележавања јубилеја 120 година рада Градске библиотеке у Вршцу.

Монографија садржи више поглавља у којима се говори о књигама и књигољупцима у Вршцу, првим читалиштима, књижницама и библиотекама, о оснивању и раду библиотеке и најзначајнијим људима који су у њој радили и њоме руководили.

Спомиње се *Српска касина* у Вршцу, која се појављује као претплатник у *Српској новини* или *Магазину за хуманитарство и моду* за 1838, односно налази се у списку пренумераната. Постоји још један податак о овој касини, када вршачки адвокат Григорије Милутиновић пише Људевиту Гају 1840. године и говори како се једва дочекао тренутак Сабора *Касине*, како би се претплатили на његове *Илирске Новине*. Запис на једној књизи говори да је у Вршцу још 1820. године постојала библиотека Богословије, али сигурнијих података, сем записа на једној књизи, немамо.

У монографији се налазе подаци о раду Српске занатлијске читаонице, Српске ратарске читаонице, Српске читаонице, и о њиховом утицају на рад и формирање фондова Градске библиотеке. Након тога је приказан рад библиотеке, њена делатност, фондови и утицај библиотеке на развој културног живота у граду, као једне од најзначајнијих и најстаријих установа културе. Монографија је богато илустрована и представљена су значајна издања која се чувају у Градској библиотеци.

Овако озбиљно урађена монографија заслужује изузетну пажњу свих оних који се баве библиотекарством и радом библиотека у Србији и сигурно ће заузети значајно место на пољу истраживања настајања, рада и развоја библиотека у Србији и Војводини.

Иван Стојановић

Омаж времену

Аранитовић, Д. (2007). Учитељски подмладак 1926-1935. Ужице: Учитељски факултет, Историјски архив.

Сваки рад на библиографији значи пре-испитивање, трагање и доказивање трајања и утицаја које је писана реч оставила за помен. Књига такве намене, библиографија, појавила се недавно под насловом *Учитељски подмладак 1926-1935*.

Ради се о библиографији часописа ученика учитељских школа који је излазио у Ужицу пуних десет година, од јануара 1926. до децембра 1935. За десет година излагања, објављено је укупно 70

бројева. У њему су објављивали своје почетничке радове ученици из тридесетак учитељских школа ондашње Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, потом Југославије. Многи од њих су касније постали истакнути просветни, јавни и научни радници.

На *Учитељски подмладак* је стручној јавности први скренуо пажњу некадашњи учитељ, члан Уређивачког одбора, а потом професор Учитељске школе, Живан Ђирић.

У студији „Ужичка омладинска штампа између два светска рата“, професор Ђирић пише да је подстрек за покретање часописа дао тадашњи професор педагошке групе предмета др Благоје Марковић, писац уџбеника *Логика и Психологија*.

Идеју је свесрдно прихватио директор школе Стеван Маленковић, који је завршио славистичке студије у Бечу, код Ватрослава Јагића. Потом су предлоге двојице знаменитих професора прихватили ученици, и тако је почео да живи часопис чији ће сарадници бити искључиво ученици учитељских школа, те ће он бити огледало њихових схватања, тежњи и образовања.

Вредност овог часописа је и у томе што ће се од половине треће и четврте деценије XX века Ужице представити као важан културни, књижевни и уметнички центар на просторима бивше Југославије. Овај град је успео да окупи велики број младих стваралаца, који ће се потом потврдити као значајни књижевници. Међу њима су Бранко Ћопић, Вера Обреновић, Ранко Маринковић, Зијо Диздаревић, Шукрија Панџо, Хасан Кикић, Иво Ладика и други.

Наћи ће се међу некадашњим ученицима-учитељима и имена будућих педагошких радника: Живојина Карића, Милана Јањушевића, Боривоја Павића, Мите Митића, Радована Теодосића.

Још једна, не мање важна појединост:

Овом књигом Учитељски факултет у Ужицу, израстао из некадашње учитељске школе, на најлепши могући начин обележава осам деценија од покретања часописа учитељске омладине, значајне и незаобилазне педагошко-књижевне појаве између два светска рата.

Аутор *Библиографије* је Добрило Аранитовић, угледни библиограф, преводилац, књигозналац из Шапца, и добитник престижне Награде „Стојан Новаковић“, највише награде за ову област.

Овај угледни библиограф из шабачке Библиотеке је целокупну пописану грађу распоредио према принципима универзалне децималне класификације, сматрајући да се на тај начин најбоље одсликава профил часописа, његова уређивачка концепција, разуђености основних тематских група и подгрупа.

Са страница часописа, Аранитовић је забележио 794 библиографске јединице, зналачки посветивши пажњу свакој од њих.

Ради лакшег сналажења у пописаној грађи, корисницима стоје на располагању: регистар аутора,

регистар преводилаца, предметни и именски регистар лица која се појављују у насловима, поднасловима, или анотацијама. Речју, ради се о књизи-водичу, књизи-информатору.

Аранитовићевом библиографијом часопис *Учитељски подмладак* постао је доступан истраживачима и онима који ће, пре него што отпочну листање већ пожутелих, бројних страница *Учитељског подмлатка*, наћи попис стваралаштва некадашњих младих генерација.

Тако се стваралачком опусу библиографа Добрила Аранитовића додаје још једна књига, упутна за истраживаче који се баве овом тематиком.

Библиографија *Учитељског подмлатка* није Аранитовићу првина. Овај вредни библиограф, по вокацији филозоф и преводилац, за три деценије написао је и објавио, приредио и превео четрдесетак књига. Данашњи читалац, као и аутор овога приказа, имао је прилику да прелиста *Ерлагенски рукопис* који је он приредио, и да ишчитава *Библиографију*

Црне Горе, књиге капиталне вредности, које су настале Аранитовићевим трудом.

Аранитовић је један од најприлежнијих библиографа који се окушао у изради многих библиографија, не само у Србији но и у читавој бившој Југославији - објавио је преко тридесет књига библиографија монографских публикација, десетине и десетине тематских и персоналних библиографија.

Имајући у виду да је аутор библиограф највишег ранга који библиографију издиже на степен научне спознаје, као и да је спољни сарадник Института за филозофију Филозофског факултета у Београду, Балканолошког института САНУ, онда заиста савремени истраживач пред собом има вредну информативну и упутну књигу, чији издавачи су Учитељски факултет и ужички Историјски архив.

Уз похвале књизи овакве природе, поменимо да су рецензенти др Момчило Исић и др Гојко Тешић, да је књига објављена у оквиру пројекта „Образовање и усавршавање наставника у складу са европском оријентацијом“ и да је уредник едиције др Миомир Милинковић.

Слободан Радовић

За дигиталну петицу

Савремена школска библиотека. (2007). Београд: Библиотекарско друштво Србије.

Веома су ретке прилике у нашој библиотечкој пракси да се предавања која су намењена полазницима семинара за стручно усавшавање сакупе и објаве у једном зборнику, какав је то случај са зборником предавања под називом *Савремена школска библиотека* у издању Библиотекарског друштва Србије.

Иницијатива да се предавања припремана за семинар за школске библиотекаре, који је добио акредитацију од стране Завода за унапређивање образовања и васпитања РС за школску 2007/2008. годину, објаве и поделе полазницима у материјалу - потекла је од њеног уредника и координатора овог програма, др Александре Вранеш. Семинар су организовали и реализовали Библиотекарско друштво Србије и Филолошки факултет у Београду.

Први дводневни семинар одржан је у Београду на Филолошком факултету, 10. и 11. новембра 2007, док је за нови циклус семинара који је одржан од 28. до 30. марта ове године из штампе изашло и друго издање.

Зборник обухвата осамнаест тема које се односе на најважније сегменте библиотечно-информационе делатности, са циљем да школски библиотекари стекне есенцијална

знања и информације који су му неопходни у раду у школској библиотеци савременог доба.

Прво предавање, под називом „Библиографска истраживања у школској библиотеци“, ауторке др Александре Вранеш, упућује школског библиотекара на значај библиографија, на проблеме цензуре, селективних каталога, као и на немогућност достизања потпуне информисаности у школским библиотекама. Истовремено, аутор нуди одговоре на питање шта школски библиотекари може да учини да корисници добију валидну библиографску информацију.

„Функције школских библиотека“ је назив предавања мр Милице Кирћански, у којем су размотрене образовно-васпитна, библиотечно-информациона, културно-забавна и јавна функција школске библиотеке, које су, према мишљењу ауторке, уколико се улаже у њихов развој и истовремено остваривање, од изузетног значаја за целокупан образовни систем, али и за свеукупни просперитет друштва.

Предавање на тему „План и програм рада школског библиотекара“, ауторке Ђурђевке Јарић, бави се претежно шематским приказом неопходних радних сати школског библиотекара према садржајима, и представља једно од драгоцених практичних предавања, које је од значаја библиотекарима у свакодневном раду.

„Правна регулатива школске библиотеке“ је назив предавања Весне Црногорац, у којем ауторка доноси преглед свих релевантних међународних и домаћих правних прописа из области образовног и библиотечно-информационог система, доносећи тако лакши увид у важеће прописе школског библиотекара, без чијег познавања он не може квалитетно и стручно да обавља посао.

Др Гордана Стокић је ауторка предавања „Маркетиншки наступ школске библиотеке“, којим је остварена једна од идеја програма, изражена у самом његовом наслову „Савремена школска библиотека“. Рад се бави објашњењем специфичности маркетиншког деловања у школским библиотекама, у којима један запослени има у рукама читав низ послова, док се друга тематска целина односи на

управљање квалитетом и на принцип усмерености на кориснике и резултате.

„Дигитална ера и библиотеке“ др Цветане Крстев је само резиме предавања у којем ауторка говори о електронским речницима као дигиталним ресурсима, незаобилазним у свакој напредној обради дигиталног текста који се ослања на његову језичку природу.

Следи предавање Станке Јовичић - „Ауторски каталог“, које садржи објашњења и поступак каталогизације према важећим стандардима. Познавање процеса израде ауторског каталога спада у фундаментална знања сваког библиотекара, а онима који су савладали азбуку наше струке, предавање је могло да користи у разјашњењу евентуалних недоумица.

И предавање „Класификација библиотечке грађе према УДК систему“, ауторке Радмиле Тасић спада у ред елементарних знања библиотечно-информационе делатности.

Др Жељко Вучковић је аутор предавања „Облици сарадње јавних и школских библиотека“, у којем су обрађени нови трендови јавног библиотекарства, мисија савремених школских библиотека и области сарадње јавних и школских библиотека, указујући на значај доживотног учења и самообразовања школског библиотекара.

„Примена Интернета и мултимедијалних записа у раду школске библиотеке“ је назив предавања Мирка Марковића, објављеног као резиме у Зборнику, а које пружа основне информације о Интернету и његовом значају у новој информатичкој ери, као и мултимедијалним издањима као најпогоднијем медију за најмлађе кориснике библиотеке.

Следи предавање „Методи рада са ученицима и наставницима основне и средње школе“, којим ауторка Славица Јурић указује на значај мултидисциплинарног метода и мултимедијалног приступа у школској библиотеци, доносећи на крају рада примере стваралачке интеракције више дисциплина у обради наставних тема и списак значајних међународних датума које школски библиотекар може осмислити у њиховом обележавању.

Лела Брдар је ауторка предавања „Периодика из области педагогије и методике наставе у школској библиотеци“, у којем доноси преглед педагошких и методичких часописа који имају значајну улогу у информисању, образовању и обавештавању просветних радника.

„Набавка и инвентарисање библиотечке грађе“ је назив предавања Јасминке Елаковић. Рад се претежно бави проблемима и изазовима који се тичу избора грађе за богаћење фонда школске библиотеке, као и упућивањем библиотекара на „Правилник о евиденцији библиотечке грађе“ и упутству за инвентарисање.

Следи предавање Милуна Васића „Рад школског библиотекара са тинејџерима“, у којем

аутор на популаран начин доноси предлоге школском библиотекарима како да привуче пажњу тинејџера да користе библиотеку, али и скреће пажњу на значај простора, намештаја и опреме школске библиотеке.

Јасмина Нинков је ауторка предавања „Рад школског библиотекара са децом са посебним потребама“, у којем доноси смернице за добру праксу, врсту услуга библиотеке, групе корисника услуга за децу, нарочито указујући на специфичности потреба деце са посебним потре-

бама. Рад садржи и корисне линкове најразвијенијих земаља са краћим важним информацијама о садржају сваког линка.

„Ревизија и отпис библиотечке грађе у школској библиотеци: правни аспект“ је наслов још једног предавања Весне Црногорац које се, претежно се ослањајући на „Упутство о ревизији“, бави процедуром обављања ревизије и отписа грађе као једне од редовних делатности библиотека, а од чије правилне примене зависи и креирање набавне политике у школској библиотеци.

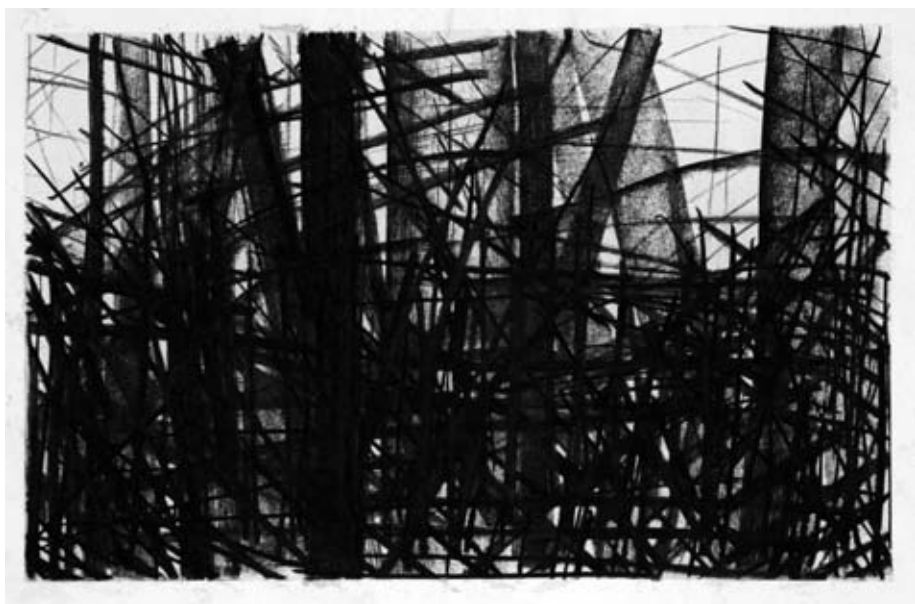
Мр Ксенија Шуловић је ауторка предавања „Изложбе у школској библиотеци“, којим је представљен комплексан поступак приређивања једне садржајне изложбе у школској библиотеци, у циљу подстицања интересовања за читање код деце.

„Музичка грађа у школској библиотеци“, аутора Уроша Дојчиновића је уједно и последње предавање у Зборнику. Рад се бави специфичностима музичке грађе, указивањем на значај њеног стручног и пажљивог одабира, као и профилом библиотекара који се о њој стара унутар једне музичке школе.

На крају, Зборник доноси текст под називом „Свет по мери деце“ – а који представља говор Саре Мандић на Генералној Скупштини УН 2002. године, у којем се говори о образовању и партиципацији деце. Текст је преузет из публикације *Свет по мери деце* у издању Центра за дечја права, Београд, 2002. године.

Значај обрађених тема, као и компетентност аутора предавања, чине Зборник *Савремена школска библиотека* драгоценом стручном публикацијом, намењеном превасходно школском библиотекарима, али и свима у нашој професији који би да се подсети значајних области библиотечног пословања.

Весна Црногорац

Школска библиотека новог доба

Хамовић, З. (2007). *Увођење у Интернет*. Београд: Сlio.

Не делује охрабрујуће чињеница да се у нашим библиотекама налазе застарели (понегде сасвим неупотребљиви) фондови књига, да не постоји ни корпус електронских издања, видео или аудио материјала, ни фотоархив што би наставу могло учинити занимљивијом и ефикаснијом. У највећем броју школа нема ни одговарајуће, односно употребљиве, електронске опреме, те је сасвим јасно што ни ученици, ни библиотекарски, ни наставно особље не располажу неопходним информатичким знањима. Школска библиотека често је смештена у неодговарајућем и недовољно великом простору. Библиотекарским пословима у школи бави се у многим случајевима неко коме то није струка, често са скраћеним радним временом и без мотива да побољша услове или прошири поље активности библиотеке...

Досадашњи покушаји да се ствари покрену углавном се могу резимирати тако што школе истичу да немају средства за унапређење рада библиотеке, односно за набавку књига, опрему или побољшавање материјалног стандарда библиотекара, с друге стране, надлежне установе јавне управе далеко су од тога да препознају школске библиотеке на мапи инвестиционих приоритета. Нека врста инерције „рововског“ гледања на проблеме који остају на „ничијој земљи“ опстаје годинама уназад без изгледа да се пасивно именовање невоља преусмери у стратешке акције за дугорочно унапређење рада.

Зоран Хамовић

У контексту неколико наведених показатеља маргиналне и делотворне позиције библиотека, која, сама по себи, не представља ни довољно атрактиван, нити креативан простор намењен унапређењу знања, вештина и врлина, настало је дело *Увођење у Интернет*, које даје преглед кључних термина и рендгенски снимак ширег друштвеног контекста значаја и улоге школских библиотека у друштву у десет целина („Библиотека – смер трансформације“, „Развијање медијске културе“, „Креативност и економија знања“, „Обиље информација и креативна интелигенција“, „Менаџмент идеје“, „Менаџмент талената“, „Тржиште знања“, „Развојни контекст креативне Европе“, „Аура маргине“, „Интернет – гнездо креативности“).

Реформа образовања је један од несумњиво најважнијих процеса укупне друштвене реформе, па је, у складу са тим, потребно препознати оне процесе унутар предвиђених реформи који отварају

могућност, како за подстицање креативности ученика, тако и за развој саме школе као кључне у формирању модерног профила образовања. У том смислу, изузетну важност имају задаци на реформисању библиотеке, који, не само што нису занемарљиви, него могу као потенцијал бити инспиративни и за другачији приступ у решавању неких сложенијих питања у реорганизацији наставе и образовних институција у целини.

Отуда разлози и потреба за појаву програма „Интернет“, те дело Зорана Хамовића, *Увођење у Интернет*, сумира оно што спада у ред практичних решења и простора деловања.

Уколико бисмо одговорили на питање шта је то „Интернет“, најкраћи одговор би био - програм активности који библиотеку трансформише у школску библиотеку. То значи да главни производи школске библиотеке постају информација и специјална образовна услуга. Као информациони центар школе, инфотека је стожерно место за управљање информацијама и производњу знања. Да би се такав захтев квалитетно испунио, поред осталих могућности, неизоставно је потребно да ученици и сарадници овладају вештином коришћења ресурса Интернета и створе преглед расположивих знања на веб порталима.

„Интернет“ је отворени радни простор за исказивање личне иницијативе и предузетности, у коме инфотекар прима предлоге од ученика и уобличава с њима пројекте, истражујући могућности за њихову реализацију. Конкурси за пројекте који су намењени ученицима и доносе одређен систем подстицаја, признања и награда, јесу путоказ радозналости и охрабрење процесима у свим истраживањима. Реализација пројеката заокупља даровите ученике и даје плодно тле за комуникацију и креацију. Откривајући и ослобађајући креативну енергију код ученика, „Интернет“ постаје расадник идеја, иновација и својеврсни „центар изврсности“.

Развој информатичке културе и разумевање технолошких иновација отварају ученицима приступ креативним индустријама и могућност изражавања у новим медијима. Такође, „Интернет“ представља тачку универзалног, генерацијског и стручног споразумевања, јер програмски инсистира на комуникацији са одабранима на глобалној мрежи.

Креативност омогућава да „Интернет“ буде простор заједничког учења за професоре, ђаке и стручњаке, да буде школа врлина, слободног и одговорног мишљења. То је посебно важно када је реч о изучавању медија, развоју креативне интелигенције и стицању критичке дистанце у односу на садржај електронских и штампаних медија.

Посебан програм чине путовања, која се не припремају као туристичка, него као истраживачка, те је „Интернест“ почетна и завршна дестинација културног туризма. Архива стваралачких успомена и сведочанстава судокументи о припреми и реализацији путовања и програма, као и репрезентативни видео, фото и аудио материјали.

„Интернест“ предвиђа да стручњаци из различитих области, према исказаним потребама једног или више ученика, учествују у програмима предавања или семинара, дебата или школског парламента. Инфотека је радионица за обликовање правилника и побољшавање процедура појединих активности, вежбаоница различитости и посебности.

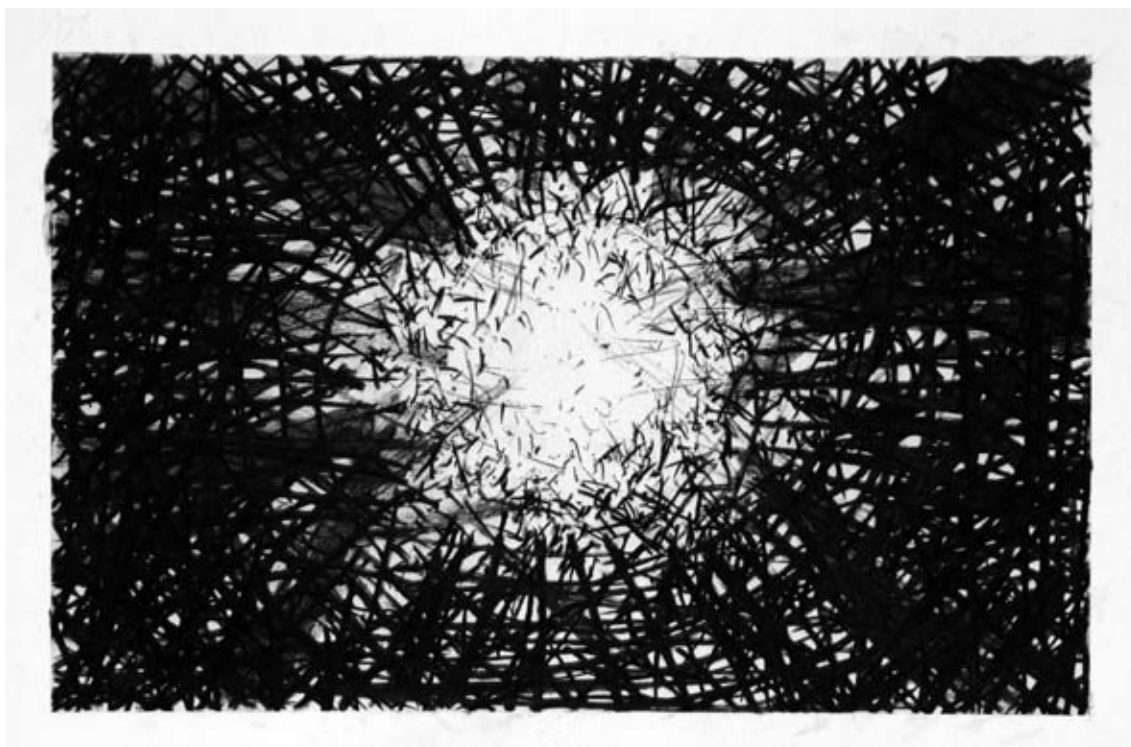
Активности „Интернеста“ се реализују на иницијативу ученика или групе ученика. Инфотекару се предаје предлог пројекта на основу стално отвореног конкурса. После анализе са носиоцем пројекта и стручним тимом за подршку, усвојен пројекат реализују носилац и предвиђени сарадници. Документи и аналитички извештаји о започетим и (или) успешно завршеним пројектима, чувају се као архива у штампаном или електронском облику.

Свако планирање је својеврсна опклада с будућношћу. „Интернест“ није план, већ нешто мање

од утопије и нешто више од стварности, отворени стваралачки простор. Без потребе да буде једини пут, али један, стратешки, свакако јесте, што не искључује друге. Он је, уосталом, велико експериментално поље, па се стога може сматрати институцијом која саму себе гради на сопственим грешкама, са онима који покушавају и „падајући“ успевају да освоје технологију успеха, а не сам успех.

Б. В.

Графика М. Бјелановић

Руска библиотекарска периодика

Библиотековедение, Библиотека, Библиография, Библиотечное дело – XXI век, Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии...

Русија има огромно искуство у издавању библиотекарске периодике. Часописи са оваквом тематиком у овој земљи излазе још од краја XIX века. Ипак, први специјализовани часопис из библиотекарства, *Библиотекаръ* почео је да излази 1910. године, и то две године после оснивања Друштва библиотекара Русије (1908). После само једне године издавања у Петербургу, имао је више од 500 претплатника.

Данас је рад руских библиотека потчињен главном задатку – ефикаснијој услузи за кориснике и очувању јединственог библиотечно-информационог простора земље, као и уласку библиотека Русије у светски процес развоја информатичког друштва.

У таквом окружењу и данас излази велики број часописа из области библиотекарства, од којих ћемо се упознати само са најпознатијима, или најтиражнијима.

Часопис *Библиотековедение* (*Библиотекарство*) је научно-практично издање посвећено ширењу књижевне културе у информационом окружењу. Основала га је Руска државна библиотека, 1952. године под називом *Библиотеке СССР*, 1973. године је преименовану *Советско библиотекарство*, а од 1991. године носи данашње име. Часопис је посвећен широком кругу проблема из области садржаја и организације рада библиотека, као најважнијих институција културе, науке, образовања, информација. Разматра питања библиотечног рада у социјално-културном контексту, у јединству теорије и праксе, историје и повезаности са свим друштвеним наукама. Редакцијски савет чине светска имена, водећи стручњаци из области културе, науке и образовања. Од 17. октобра 2001. године, часопис је препоручен за публикавање научних радова и дисертација. Излази шест пута годишње.

Часопис *Библиотека* основан је 1923. године и излази једном месечно, објављује прилоге руских библиотекара о раду општинских, регионалних и школских библиотека у Русији.

Часопис *Библиография* основан је 1929. године и најстарији је домаћи професионални часопис, издаје га Руска књижевна палата. Часопис излази 6 пута годишње, у штампаном и електронском облику.

Библиотечное дело – XXI век – научно-практични зборник, додаток уз часопис *Библиотековедение*, бави се искуством у раду библиотека, методиком рада, технологијама и ресурсима у библиотекарству. Излази 2 пута годишње.

Вестник Библиотечной Ассамблеи Евразии – стручни је часопис који излази у сарадњи са Руском државном библиотеком, и то 4 пута годишње. Разматра питања глобализације, партнерства евроазијских библиотека и библиотека у свету, као и стратегије развоја националних библиотека овог подручја.

Поред ових часописа, руском читаоцу су доступни и часописи: *Мир библиографии*, *Молодые в библиотечном деле*, *Научные и технические библиотеки*, *Независимый библиотечный адвокат*, *Библиотека и закон*, *Детская библиотека*, *Библиосфера* и многи други. Највећи број библиотекарских часописа издаје се искључиво у штампаној форми.

Друштво библиотекара Русије има своју публикацију, *Информациони билтен Друштва библиотекара Русије*, који излази 4 пута годишње и доступан је у електронској форми.

Гордана Стевић

Народна библиотека Србије. Археографски прилози. (књ. 28). Београд. Главни и одговорни уредник Сретен Угричић, уредник Александар Младеновић. [on-line]. Доступно преко: <http://www.nbs.bg.ac.yu/publications/publication.php?id=15147> [15. 3. 2008]

Нови *Археографски прилози* у рубрици „Чланци и расправе“, доносе прилог Радомана Станковића, „Водени знаци грчких рукописа XIV века у Црквеном историјско-археолошком институту у Софији“. Јасмина Недељковић пише о означавању наставка генитива множине у *Житију Стефана Немање* од Стефана Првовенчаног, а Калман Бор о старим штампаним ћирилским књигама из Земаљске библиотеке Сечењи и Универзитетске библиотеке у Будимпешти. Александар Младеновић даје филолошке напомене о једном од најстаријих ћириличких докумената у Которском историјском архиву, а Јована

Станојловић говори о скупини повеза рукописних књига из времена обнове Дечанске библиотеке, средином XVI века. Уз поменуте, у првом делу часописа налазимо и напаве Радослава Станкова, Аксинија Джурове и А. А. Турилова.

У „Критикама и приказима“ место су нашли текстови Александра Младеновића о издању *Законоправила Светог Саве и Београдског паримејника*, као и прилог Драгане Новаков, „Радоман Станковић, *Филигранолошки албум грчких рукописа XV–XIX века*“.

Библиотекарско друштво Србије. *Библиотекар*. Год. XLVIII, св. 1-4 (2006), год. XLIX, св. 1-2 (2007), год. XLIX, св. 3-4 (2007). Београд. Гл. и одг. уредник Александра Вранеш

После десет година неизлажења, појавио се нови *Библиотекар*, гласило асоцијације библиотекара Србије. И то чак три „цигле“ *Библиотекара* одједном: четвороброј за 2006. и два двоброја за 2007. годину.

Прошлогодишњи број доноси комплетну библиографију овог часописа од 1948. до 1997. године, рад Здравке Радуловић и Долорес Калођере-Петровић. Наредни број посвећен је Друштву библиотекара Србије и доноси документа која се односе на асоцијацију од њеног оснивања, 1948. до данас (удружење је у овом периоду више пута мењало назив). На увид су нам стављени записници са скупштине, извештаји, имена делегата, чланова комисија, радних тела и управе, награђених, правна акта... Ову грађу су сакупиле и приредиле Душанка Ристић и Весна Црногорац. „Реч о Друштву“ даје Александра Вранеш, о „новом

почетку“ часописа пише Десанка Стаматовић, а Ана Савић објављује аналитичку библиографију зборника Библиотекарског друштва Србије (1996-2006).

На првој страни актуелног броја назначено је да је он „зборник радова у част проф. др Десанке Стаматовић“. Њој је посвећен краћи текст Александре Вранеш, а Зорица Ивковић-Савић и Александар Маринковић су израдили њену биографију и библиографију (из COBISS базе). Други текстови у часопису су посвећени историји језика, сусретима слависта, Бранимиру Ћосићу, Бранку Радичевићу, Исидори Секулић, преводилаштву, култури читања и учењу страних језика, развоју науке и библиометрији... Уз више текстова из историје библиографије, штампарства, периодике и библиотека на овим просторима, можемо

да издвојимо прилоге Цветане Крстев и Сандре Гуцул „Ка децем речнику - аутоматска обрада

дечје литературе”, Александре Павловић, „Реално и виртуелно у светлу савремене међубиблиотечке позајмице”, „Библиотеке у ери Интернета” Јасмине Нинков, „Електронски часописи” Александра Поповића... Своје место у броју нашло је и десетак текстова наших колега из Европе и Америке и они су објављени, углавном, у оригиналу, на бугарском, енглеском и немачком језику.

Поред већ поменутих, срадници новог Библиотекара су били: Душан Иванић, Даница Филиповић, Ранко Рисојевић, Неда Ђукац, Вука Јерemiћ, Наташа Дакић и Софија Којевић, Јасна Стојановић, Богдан Терзић, Љиљана Глумац, Предраг Мутавџић, Милена Цветкова, Гордана Стокић, Драган Мићић, Мила Стефановић, Урош Дојчиновић, Јан Бурма, Јулијана Вучо, Драгана

Малић, Валентина Антипова, Евлин Денијел, Марија Васиљевна Карданова (превод), Барбара Лисон, Алан Хопкинсон, Сели Рид, Георгета Назарска, Стела Филипи-Матутиновић, Дејвид Дорман, Добринка Стојкова и Кристина Вребалова-Денчева.

Главни и одговорни уредник је Александра Вранеш, а Савет часописа чине: Гвен Александер, Миро Вуксановић, Мирослав Пантић, Предраг Пипер и Десанка Стаматовић. У уређивачком одбору су: Херберт Ахлајтнер, Карла Басили, Бојан Ђорђевић, Драган Којић, Драган Мрдаковић, Јасмина Нинков, Даница Оташевић и Весна Црногорац.

Народна библиотека Бор, (јесен/зима 2007.). Бележница, број 17. Гл. и одг. уредник Ана Јанковић.

Са малим закашњењем, што није неуобичајено за домаћу периодику, појављује се зимско-јесења *Бележница*. Тема броја, или тачније лајтмотив који се провлачи кроз читав број, је „индустријски блуз”. Реч је о истоименој изложби и пилот пројекту дигитализације негатива из богате фотодокументације радничког листа *Колектив*, која се чува на завичајном одељењу борске библиотеке.

Бележница извештава о прошлогодишњој COBISS конференцији у Марибору и скупу библиотекара, архивиста и музеолога у септембру прошле године у Сарајеву. Тамара Бутиган Вучај пише о „Народној библиотеци Србије на дигиталном путу”, Драган Стојменовић о дигитализацији некњижне грађе и програмима борске Библиотеке, а Горан Траиловић о „Јавним библиотекама као издавачима серијских публикација”. Ту су и текстови Милоја Радовића о раду са најмлађима у краљевачкој библиотеци и Драгана Јовановића о Фестивалу хумора за децу

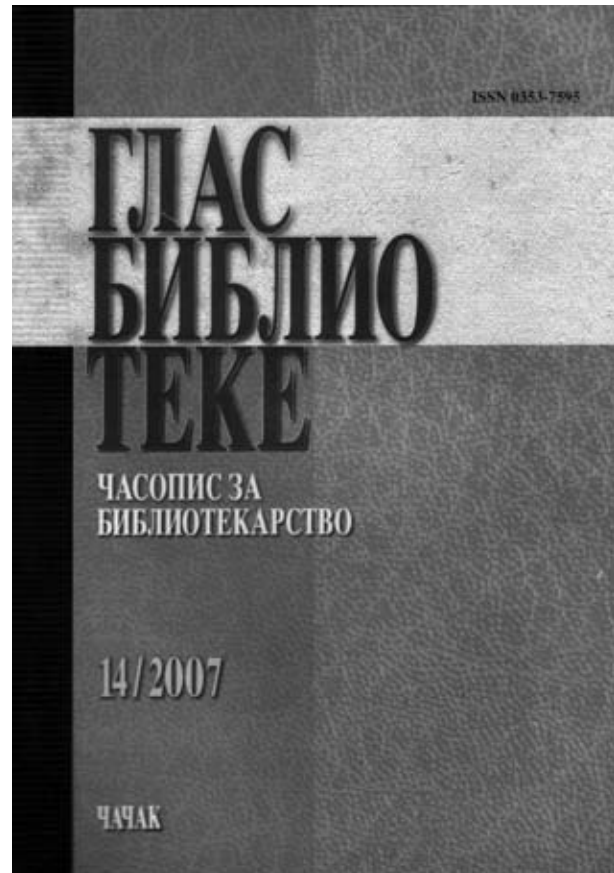
у Лазаревцу и представљању дечјег одељења борске Библиотеке на њему. Душанка Новаковић истражује колико деца у Републици Српској читају дечије писце

из Србије, Славица Јанковић извештава о активностима IFLA-е на развоју библиотека за децу и пропаганди читања, а Драгана Милуновић о стручним библиотечким звањима у периоду од 2000. до 2006. године. Нарциса Алексић и Надица Костић пишу о „Хроникама села”, специфичној колекцији библиотеке у Пироту, Ана Јанковић о библиографији *Дела*, Дејана Вукићевића, а ту је и неколико прилога који разматрају феномен блогова. Друга половина часописа је, углавном, посвећена завичајној литератури и културној историји Бора и Тимочке крајине.

Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, (2007.). Глас библиотеке, број 14. Чачак. Гл. и одг. уредник Даница Оташевић, уредник Марија Орбовић, рецензент др Борјанка Трајковић.

Јубиларну, 160. годину постојања, чачанска Библиотека је обележила и новим бројем *Гласа* на приметно већем броју страна. Број отвара текст Александре Вранеш о дигитализацији завичајних фондова у народним библиотекама, следе прилози Богдана Трифуновића о сајтовима из области библиотечно-информационе делатности, дигитализацији завичајне грађе у чачанској Библиотеци и дигитализацији *Чачанског гласа*, Драгославе Радљевић о библиографском опису електронских извора у COBISS.NET окружењу и Марине Митрић о „Проблемима формирања, обраде, чувања и коришћења фондова књига у школским библиотекама у Србији“. Јасмина Ђурић пише о картографској збирци пожешке Библиотеке, Оливера Недељковић о разгледницама Чачка „у библиотеци целини Јована Давидовића“ и *Правилима Уједињене књижнице и читаонице у Чачку*, Биљана Мијаиловић о структури и интересовањима корисника чачанске Библиотеке, а Даница Оташевић о Надежди Вилимановој, некадашњој управници Библиотеке у овом граду. Међу текстовима објављеним у другом делу часописа, издвајамо „Скицу за портрет Радована Мићића“ из пера Гордане Ђилас, приказе библиографије *Дела*, Дејана Вукићевића и нишког *Каталога периодике 1827-1945*, прилоге за чачанску библиографију Марије Орбовић и извештај Данице Оташевић о раду Библиотеке „Владислав Петковић Дис“.

Градска библиотека у Новом Саду. (септембар и децембар 2007.). Библиотечки путоказ. Година 3, број 12, и година 4, број 13. Гл. и одг. уредник Драган Којић, уредник часописа Милица Кирћански

Децембарски број *Путоказа* је, уз мало кашњење, изашао из штампе, са стандардним рубрикама, обиљем анотација и приказа дечјих књига и информацијама о програмима за децу новосадске Библиотеке. Пажњу привлаче прилози о Градској библиотеци у Бостону и наставак текста (из прошлог броја) Драгана Којића о 150 година Библиотеке у Новом Саду.

Септембарски број нам представља Градску библиотеку у Сијетлу, а скрећемо вам пажњу и на занимљив текст о едукативној радионици „Лето са Змајем и Григом“.

Библиотека града Београда. Новине Београдског читалишта, број 26-27-28, октобар-новембар-децембар 2007., 29-30, јануар-фебруар 2008, број 31, март 2008. Гл. и одг. уредник Станиша Нешић.

Новине Београдског читалишта су лист посвећен стварању, издавању, читању и тржишту књига. Међу сјајним прилозима и мноштвом анотација о актуелним издањима, у мартовском броју, објављени су и написи о библиотеци у Косјерићу, прослави два века школског библиотекарства у Србији, текст Јасмине Нинков, „Информационе потребе корисника као елементи менаџмента јавних библиотека” и извештај са осмог семинара Српске библиотечке мреже у Љигу, Бранке Станковић.

Први број *Новина* у овој години доноси чланак о Центру за културу Кладово, односно библиотеци Центра (која још увек није издвојена из ове установе) и два прилога пренета из чачанског *Гласа библиотеке* (1990) о драматичној судбини *Никољског* и *Мирослављевог јеванђеља* кроз историју. На завршним странама представљена је едиција „Повеља” краљевачке библиотеке, и у рубрици „Библиотекари ствараоци” - Александра Чворовић, наша колегиница из Бањалуке.

Сајамски троброј објављује приказе књиге Јована Радуловића *Зрна из плевне* (Библиотека града Београда, 2007), Ранка Рисијевића *Маневарска музика* (Београд, 2006), нових бројева књижевних часописа (издавачи доброг дела ове периодике су библиотеке у Србији) и изложбе акварела у галерији „Атријум” (БГБ), Радислава Тркуље. Власти Младеновић, колега из Неготина, „реагује поводом реаговања” на текст „Опште стање српског песништва”. Узорно су представљене библиотеке у Деспотовцу (Силвана Цакић) и Новом Пазару (Валерија Стефановић).

Библиотека Матице српске. *Вести*, год. XVI, бр. 62, октобар 2007, год. XVI, бр. 63, децембар 2007 (посебно издање), год. XVII, бр. 64, јануар 2008. Гл. уредник Миро Вуксановић.

Вести у јануарском броју доносе извештај са седнице Управног одбора Библиотеке Матице српске, извештај о раду у прошлој, и програм рада у овој години. Већи број прилога је посвећен дигитализацији грађе у Библиотеци, издањима, програмима, стручним скуповима и изложбама у овој установи. У рубрици „Портрет” представљена је колегиница Марија Ваш, а пажња је посвећена свечаној Скупштини Библиотекарског друштва, одржаној у БМС-у, Сабору библиотекара Срема и конференцији COBISS у Марибору. Објављен је превод текста „Корпорацијски идентитет и имиџ” Еве А. Џонсон, а пажњу привлачи кратка напомена на последњој страни, да су Жељко Вучковић и Ксенија

Шуловић отишли из ове библиотеке: др Вучковић у Сомбор, на Педагошки факултет, а мр Шуловић на Филозофски факултет у Новом Саду.

Последњи број у 2007. години је у целини посвећен гламурозном отварању нове зграде Библиотеке Матице српске.

У октобарском издању *Вести* за прошлу годину представљена су нова издања БМС-а, анализе рада војвођанских библиотека, стручни скупови и манифестације, а у „Портретима” колегиница Оливера Кривошић. „Сарадња и заједништво у академским библиотекама” је наслов превода написа Луис М. Англаде, и овај број се завршава списком нових књига објављених у Покрајини.

Scandinavian Public Library Quarterly, Volume 40, no. 4, 2007, Volume 41, no. 1, 2008, Editor-in-chief Barbro Wigell-Ryynänen.

Scandinavian Public Library Quarterly (SPLQ) је заједничко гласило нордијских јавних библиотека које се објављује на енглеском језику. Уредник у овом мандату је Barbro Wigell-Ryynänen из Министарства културе и образовања Финске.

Тема првог броја у овој години су „Нове компетенције“ и њу отвара текст уреднице часописа, „Библиотекар 3.0“. Åse Kristine Tveit и Knut Oterholm са Oslo University College говоре о неопходности усклађености теорије и праксе, а Seppo Verho пише о вештинама којима би требало да овладају библиотекари у блиској будућности и о новим професијама у библиотекарству. Питање је времена када ће се и код нас појавити први библиотекар чији ће једини посао бити да игра видео игрице са децом.

Новинар Eva Bergstedt пише о потреби запошљавања стручњака из других области у библиотекарству, који би допринели развоју библиотека и омогућили им да задрже старе и привуку нове кориснике. Jack Andersen са Краљевске школе за библиотечке и информатичке науке у Копенхагену пише о „дизајну знања“ и иновирању студијског програма за студенте библиотекарства на овој високошколској установи.

Ann Poulsen и Anna Enemark саветнице у Агенцији за библиотеке у Данској разматрају нове улоге и профиле у дечјим библиотекама. Наиме, последња истраживања су показала да су библиотеке и даље најважније институције културе

за децу, али да су неопходне радикалне промене, како би оне ово место и сачувале. Скрећемо пажњу и на инспиративан текст Tuula Haavisto директора библиотеке у Тампереу у коме даје свој одговор на тему броја и истиче да ће специјалисти за налажење и организовање информација увек бити више него пожељни у струци.

Ragnar Andreas Audunson са Oslo University College говори о изазовима и развоју библиотекарства у информатичком друштву и школовању библиотекара, а Jonna Holmgaard Larsen из Агенције за библиотеке и медије Данске о актуелној реформи структуре регионалних библиотека у овој земљи.

У Скандинавији библиотеке имају добру репутацију и грађани их, пре свега, повезују са бесплатном позајмицом књига. Али библиотеке нуде, у све већем броју, нове виртуелне едукативне и забавне садржаје. Време је за редефинисање самог бренда библиотеке и овом питању је посвећен последњи број *Scandinavian Public Library Quarterly* у 2007. години.

О брендирању нове библиотеке, корпоративном идентитету и имиџу, новој библиотеци у Турку, инфо ТВ аутобусу у Хололи, акцијама промовисања нових сервиса пишу стари и нови сарадници *SPLQ*: Jens Thorhauge, Eva Anzelius Jonson, Inkeri Näätäsaari, Mervi Heikkilä, Kent Skov Andreasen, Charlotte C. Pedersen, Barbro Thomas, Mervi Heikkilä, Eli Solyland, Frid Feyling и Rannveig Kvanum.

Број се, као и увек, завршава „Скандинавским пречицама“, које увек доносе занимљиве и актуелне информације из области библиотекарства у нордијским земљама, преузете обично из стручне периодике и са сајтова библиотека.

Часопис је могуће читати на internet адреси www.spql.info.

Графика М. Бјелановић

Хроника Градске библиотеке Панчево

2007. година

Октобар

24. 10. 2007.

Представљање књиге песама Драгослава Лацковића *Заробљена светлост*. Учествовали су аутор, Милован Лукић, Горан Траиловић и Милан Богуновић.

Новембар

7. 11. 2007.

Промоција 11. броја *Панчевачког читалишта*, и отварање изложбе „Молим Вас... Нацртај ми овцу!“. Концерт групе „α и ω“.

15. 11. 2007.

Представљање новог издања романа *Поход Драгутина Илкића Бирте*. О књизи су говорили Васа Павковић и Милан Јакшић, а одломке су читали Милан Богуновић и Милован Лукић.

17. 11. 2007.

Дани македонског стваралаштва у Србији *Себи у походе* - Македонски песнички караван.

20. 11. 2007.

Представљање књиге Миливоја Ненина *Ситне књиге*, о преписци српских писаца. Учествовали су аутор, Радмила Гикић-Петровић и Вуле Журић.

20. 11. 2007.

Отварање изложбе слика и мозаика Небојше Јоцића.

28. 11. 2007.

Представљање романа *Друга обала љубави* Радмиле Тимотијевић. О књизи су говорили ауторка и Васа Павковић.

Децембар

7. 12. 2007.

Представљање књиге *Ево човека* Радована Влаховића. Говорили су Симон Грабовец и аутор.

11. 12. 2007.

Концерт ВИС „Доктори“.

14. 12. 2007.

Разговор са Теофилом Панчићем.

21. 12. 2007.

Трибина *Превенција наркоманије*, у организацији Удружења грађана за борбу против наркоманије. Гост трибине био је неуропсихијатар др Жељко Вилотијевић.

2008. година

Јануар

25. 1. 2008.

Предавање *Нони-лек и превентива*.

Фебруар

1. 2. 2008.

Презентација 2. броја часописа *XXI век*, са темом „Цинцари у Панчеву“. Предавачи: Светлана Николин, Валентин Мик и Мирча Маран.

8. 2. 2008.

Изложба Слободанке Шоботе. О сликарки је говорио Душан Ђокић.

12. 2. 2008.

Представљање књиге *Нигде лада нема* Слободана Стојићевића. Говорили су новинар Борко Гвозденовић, главни и одговорни уредник Нолита Зоран Живковић и аутор.

Март

4. 3. 2008.

Антропозофско вече „Др Хаушка или тамо где се срећу наука и људски дух“. Гости су били директорка „Био-шпајза“ Нада Мишковић и председник КЦ-а Војислав Кеџман.

8. 3. 2008.

Представљање добитника НИН-ове награде Драгана Великића и његовог романа *Руски прозор*. О књизи су говорили аутор и Иван Радосављевић, главни и одговорни уредник Стубова културе.

21. 3. 2008.

Представљање романа *Јебо сад хиљаду динара* Бориса Дежуловића. О књизи су говорили аутор и Владимир Арсенијевић, уредник ВБЗ-а за Србију.

28. 3. 2008.

Представљање историографске студије *Пад Руског царства* Саве Живанова. О књизи су говорили аутор и главни и одговорни уредник Нолита Зоран Живковић.

31. 3. 2008.

Представљање збирке песама Симона Грабовца *Исиот*. О књизи су говорили аутор и Зоран Ђерић.

Април

10. 4. 2008.

Књижевно вече добитнице награде „Млади Дис“ за поезију 2007. године, Милке Поповић. Учествовали су Даница Оташевић, Дејан Чанчаревић и ауторка *Песме*.

„Мале” изложбе у холу Библиотеке

Б. Станковић (1876-1927), новембар 2007.
 Раша Ливада in memoriam (1948-2007), новембар 2007.
 Милош Црњански (1893-1947), децембар 2007.
 Б. Михајловић Михиз (1922-1997), децембар 2007.
 Бранислав Нушић (1864-1938), јануар 2008.
 Десанка Максимовић (1898-1993), фебруар 2008.
 Јован Дучић (1874-1943), фебруар 2008.
 Милан Ракић (1876-1938), фебруар 2008.
 Ђура Јакшић (1832-1878), фебруар 2008.
 Д. Великић, Добитник награде „Меша Селимовић” и
 НИН-ове награде, фебруар 2008.
 Симо Матавуљ (1852-1908), март 2008.
 Исидора Секулић (1877-1958), април 2008.

Изложбе приредила и поставила:
 Љиљана Дракшан

Презентација Cut press система

Представници фирме Cut press system из Београда су, 19. марта 2008. године, у Градској библиотеци у Панчеву, презентовали свој сервис прес и видео клипинга. Ову промоцију је иницирало и организовало *Панчевачко читалиште*.

Докторке у Библиотеци

Медицинска екипа из Центра за превенцију Дома здравља у Панчеву боравила је, 23. фебруара ове године, у панчевачкој Библиотеци. Библиотекари, колеге из других институција културе у граду и комшије из Одељења за урбанизам Дирекције за изградњу Панчева су имали прилику да провере своје здравље.

Председница УО поднела оставку

Ех-председница Даринка-Миљковић Ока

Председница Управног одбора Градске библиотеке Панчево, Даринка Миљковић-Ока, је, на захтев чланова Управног и Надзорног одбора Библиотеке, поднела оставку на место председника и члана УО. Њена оставка је једногласно прихваћена, а Управу ће, по њеном овлашћењу, у међувремену вршити Горан Траиловић. Предлог за новог председника УО налази се у редовној процедури.

Управни одбор Градске библиотеке Панчево

Мирослав Ђордан, дипл. инжењер машинства, „Лука Дунав” Панчево
 Бранко Живановић, дипл. инжењер машинства, НИС Рафинерије нафте Панчево
 Горан Траиловић, професор опште и компаративне књижевности, Градска библиотека Панчево, в.д. председника
 Нада Миловановић, професор српске књижевности, Градска библиотека Панчево

Извршно веће Аутономне Покрајине Војводине је решење о именовану председника и чланова Управног одбора Градске библиотеке Панчево донело на седници одржаној 22. јуна 2005. године.

Надзорни одбор Градске библиотеке Панчево

Вуле Журић, књижевник
 Ђурђевка Јарић, библиотекар
 Зоран Букур (председник НО), издавач

Дародавци

Америчка амбасада у Београду, Антуријум, Архив у Панчеву, Асоцијација ромских наставника Војводине, Дероње, Беокњига, Библиотека града Београда, Библиотека Матице српске, Борба, Центар за културу у Панчеву, Центар за таленте „Михајло Пупин“, Центар за визуелна истраживања и комуникације, Чигоја штампа, Демократска странка у Панчеву, Дом кутуре „Петефи Шандор“, Дом омладине у Панчеву, Евро, Езотерија, Факултет за економију, финансије и администрацију, Феникс либрис, Фонд за отворено друштво, Фонд за отворено друштво и *Службени гласник*, Гимназија „Урош Предић“ у Панчеву, Градска библиотека „Владислав Петковић Дис“, Чачак, Градска библиотека Панчево, Градска библиотека у Руми, Градска народна библиотека „Жарко Зрењанин“ Зрењанин, *Хлас људу*, Нови Сад, ИК Јован, Историјски архив у Панчеву, Итака, Књига комерц, Књижара „Дејан“, Књижара Ивана Петровића, Књижара „Неша и Неша“, Књижара Жељка Лазаревића, Круг Цоммерце, Лагуна, Лео цоммерце, Манастир Хиландар, Манастир Рукумија, Матица српска, Метафизика, Министарство вера РС, Младинска књига, Музичка школа „Јован Бандур“, Наклада Млинарец и Плавић, Народна библиотека Крушевац, Народна библиотека Србобран, *Невен*, Нишки културни центар, Преображењска црква, Савез јеврејских општина Србије у Београду, Савез спортова Панчева, Савез Срба у Румунији (Темишвар), Славистичко друштво Србије, *Службени гласник*, „Смедеревска песничка јесен“, Српска читаоница у Иригу, Српска радикална странка, Студентски културни центар у Новом Саду, Удружење балетских уметника Војводине, Удружење писаца Македоније, Универзитетска библиотека Републике Српске Бањалука, Задужбина Андрејевић, Завичајни музеј у Јагодина, Завичајни музеј у Прибоју, Завод за заштиту споменика културе у Панчеву, Змајево дечје игре,

Адријана Вамош, Александар Фира, Александар Грбовић, Александар Палић, Андреа Нанут, Андрија Вујачић Расточки, Биљана Стошић, Бошко С. Мрђа, Бошко Руђинчанин, Божидар Вујић, Бранислава Димитријевић, Бранислава Јовановић, Чедомир Радочић, Чедомир Радојичић, Дејан Чанчаревић, Драган Јаковљевић, Драгана Младеновић, Драгољуб Продановић, Драгољуб Живковић, Драгомир Мага, Драгослав Лацковић, Драгана Ђаков, Дуња Јованов, Душан Сурла, Душан Вујовић, Ђурђевка Јарић, Ердеи Ерно, Георгије Милошевић, Гордана Влајић, Илинка Смиљанић, Ирина Стошић, Ита Терзић, Иван и Алекса Паровић, Јелена Младеновић, Јован Деспотовић, Карло Шимо, Љиљана Дракшан, Љиљана Вукановић, Марија Мандић, Марија Ујвари, Марија Здравковић, Мартина Малешев, Михајла Тирнанић, Милан Парошки, Милан С. Димитријевић, Милан Спремо, Милоје Радовић, Миодраг Тодоровић, Миодраг Тофел, Мирко Михаиловић, Мирослав

Вујачић, Младен Бранковић, Нада Карановић, Нада Миловановић, Небојша Ћосић, Немања Ротар, Немања Свилар, Олга Савић, Олга Степанов, Олга Зарић, Павел Гатајанцу, Предраг Вујачић, Раденко Топаловић, Радмила Тимотијевић, Саша Бранковић, Сеад Махмутефендић, Срђан Цветковић, Срђан Јанићијевић, Станислав Живков, Стефан Спасић, Страхинја Костић, Шандор Шеберле, Урош Петровић, Валентина Паровић, Витомир Сударски, Зоран Јовановић, Звездана Балан, Жарко Војновић, Живко Аврамовић.

Организационе јединице у Градској библиотеци Панчево

Одељење маркетинга
Одељење за набавку библиотечке грађе
Позајмно одељење за одрасле
Позајмно одељење за децу
Одељење за интерну позајмицу и научни рад
Одељење каталога и обраде монографских и серијских публикација
Одељење завичајног фонда, старе и ретке књиге
Одељење матичних послова
Одељење за израду библиографија и издавачку делатност
Секретаријат
Рачуноводство
Служба за техничке и помоћне послове
Служба за информатику

Злочин и казне

Дечје одељење

од 2 до 3 месеца - 50 динара
од 3 до 6 месеци - 150 динара
од 6 до 10 месеци - 300 динара
од 10 до 12 месеци - 1.000 динара

Позајмно одељење за одрасле

од 2 до 3 месеца - 100 динара
од 3 до 6 месеци - 300 динара
од 6 до 10 месеци - 600 динара
од 10 до 12 месеци - 1.000 динара

По истеку годину дана следи опомена и утуживање несавесних читалаца.

Радно време библиотеке

Сваког радног дана од 8 до 20
Суботом од 8 до 14

Недељом не ради

Ново издање Градске библиотеке Панчево

Др Гордана Стокић-Симончић
Књига и библиотеке код Срба у
Средњем веку

Др Гордана Стокић Симончић

Доцент на Катедри за библиотекарство и информатику Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Магистарски рад на тему Библиотека Факултета музичке уметности у Београду - најзначајнија музичка збирка у Србији одбранила је 1996, а докторску тезу под називом Џеси Шир у теорији и пракси библиотекарства 20. века 2001. Наредне године, објавила је студију Ка филозофији библиотекарства : Џеси Шир у теорији и пракси библиотекарства 20. века.

Године 2003, са Жељком Вучковићем објављује Менаџмент у библиотекама. За допринос библиотекарству, ова књига награђена је годишњом наградом Стојан Новаковић, Библиотекарског друштва Србије. Менаџментом у библиотекама бави се и следећа заједничка књига Управљање библиотекама у добу знања, објављена у Источном Сарајеву 2007.

„Српска хуманистичка наука добила је једну занимљиву и изузетно потребну књигу, коју ће са интересовањем читати и стручњаци и они којима ова област није баш тако блиска. У њој се на концизан и прегледан начин представља историја српске књиге и српских библиотека у средњовековној Србији при чему се не превиђа и не заборавља европски културни и књижевни контекст...”

Проф. др Гордана Јовановић

„У овој јединственој студији др Гордана Стокић Симончић осветљава средњи век на један потпуно нов начин. Ослањајући се на дугогодишња истраживања и резултате бројних истраживача средњевековне писмености и књижевности, она прати рукописно благо од X, XII до XIV и XV века, јасно истичући чињенице везане за прве збирке књига и библиотека у манастирима, испосницама, црквама и на дворовима владара и властеле. Означавајући кључне личности, доводећи у везу и кроз призму библиотечке делатности преламајући непознате или недовољно истакнуте чињенице, Гордана Стокић Симончић ради на писању историје српских библиотека која нам толико недостаје.”

Проф. др Десанка Стаматовић

Студија која се чита у једном даху, као трилер. Јасан и прецизан стил који пружа задовољство читања и сазнавања мање познатих и оних добро познатих чињеница наше традиције на једном месту. Књигу прати добра и квалитетна опрема са обиљем илустрација, од којих су неке право откривење, као уосталом и тектови које илуструју.

Панчевачко читалиште

Фото: Дамир Симончић

Отац Атанасије и монах Јоасаф Метеорит као ктитори манастира Светог Преображења на Великим Метеорима (Грчка)

„Детаљан историјат библиотека у Ватопеду и на Великим Метеорима пружили би, засигурно, више података о делатности монаха Јоасафа, првог за сада познатог Србина – библиотекара. За историју библиотека код Срба, међутим, посебно би важна била сазнања о Јоасафовом боравку у Хиландару. Потомак Немањића, братанац цара Срба и Грка, рођак и савременик деспота Стефана Лазаревића, војнички одгајан а образован и побожан, следбеник исихаста заслужан за процват монашке оазе на Метерима, овај принц у монашкој ризи морао је уживати посебан углед међу српским монасима на Светој Гори, а својим библиотекарско-архиварским радом могао је значајно допринети уређењу књижне збирке у Хиландару.“

Књига и библиотеке код Срба у Средњем веку, стр. 56

Са промоције на Јахорини

Промоције

Ново издање Библиотеке у Панчеву, Књига и библиотеке код Срба у Средњем веку промовисано је на редовном годишњем стручном скупу библиотекара Републике Српске 22. априла 2008. године на Јахорини.

Књига ће бити представљена на Дану и слави панчевачке Библиотеке, Св. Ђирилу и Методију, у подне, 24. маја 2008. године, а „велику“ промоцију ће имати у овој библиотеци 6. јуна 2008. године у 20 часова.

Издавач је уговорио и више промоција у другим градовима и библиотекама у Србији и окружењу, о чему ћемо вас благовремено информисати на сајту часописа.

Књигу можете наручити од издавача

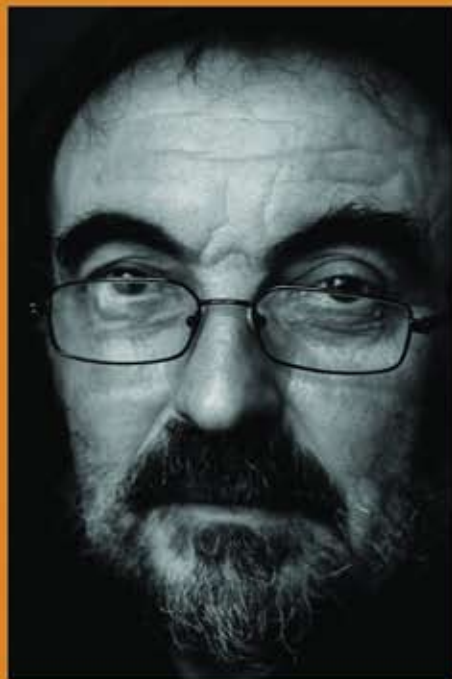
Градска библиотека Панчево
Одељење за израду библиографија и издавачку делатност
Немањина 1
26000 Панчево
raknjiga@biblioteka-rancevo.org.yu

Тел. централе: +381 13 513755, +381 13 314 455,
+381 13 314-655
Факс: +381 13 514-755

Особа за контакт:
Горан Траиловић
trailo@panet.co.yu
+381 62 270 562

Цена књиге: 800,00 динара

ДУШКО КИРЋАНСКИ

Рођен 1952. годне у Зрењанину.
Дипломирао на Академији уметности у Новом Саду,
на графичком одсеку. Постдипломске студије завршио
на Факултету ликовних уметности у Београду. Члан
УЛУВ-а.

Излагао набројним колективним изложбама у земљи
и иностранству (Шпанија,
Немачка, Италија, Јапан, Бугарска, Словенија,
Македонија...)

Самосталне изложбе:

- 1985. Београд, Галерија графичког колектива
- 1987. Београд, Галерија Коларчевог универзитета
- 1988. Нови Сад, Галерија УЛУВ-а
Roncchi dei Legionari (Италија), Galleria Il Cardo
- 1990. Зрењанин, Савремена галерија
- 1995. Лесковац, Народни музеј
- 1997. Зрењанин, Савремена галерија
- 1998. Апатин, Галерија „Меандар“
Нови Сад, Галерија УЛУВ-а
- 2000. Кикинда, Народни музеј
- 2001. Скопје, Галерија на Културно информативниот
центар
- 2007. Зрењанин, Савремена галерија са М. Бјелановић
и М. Соларовим

Награде:

- 1985. Награда за графику Универзитета у Новом Саду
- 1986. Откупна награда III Premio de Grabado, Maximo
Ramos, Ferrol, Шпанија
- 1988/89. III награда за графику графичке колоније,
графичке радионице уметничких колонија
Југославије, Суботица

BIBLIOTEKA na PRVOM mestu!

**DOBITE,
POSETITE
NAS!**

**izrada
svih
vrsta
reklamnih
materijala**

BIBLIOTEKA vaš DOBAR izbor!

Gradska Narodna biblioteka

„Žarko Zrenjanin”

PRUŽA SVE VRSTE

ŠTAMPARSKIH USLUGA

štampanje **knjiga**

plakata

kalendara

vizit karti

slajera

blokofske

robe

**DOBITE,
POSETITE
NAS!**

Gradska narodna biblioteka „Žarko Zrenjanin”

Trg slobode 2, 23000 Zrenjanin

tel.: +381 23 566 210 mob.: +381 64 811 64 05

e-mail: biblioteka@zrbiblio.org

www.biblioteka-pancevo.org.rs

www.citaliste.com